

Margriet Gosker 1992

ISBN 90-242-6836-2
© Kok kampen

Geboorte Vieren

INHOUDSOPGAVE

- 1 KIEZEN VOOR EEN KIND
- 2 HET LOOPT WEL EENS ANDERS
- 3 IN VERWACHTING
- 4 GROEI EN VERANDERING
- 5 EEN NAAM GEVEN
- 6 NOG EEN PAAR WEKEN
- 7 DE GEBOORTE
- 8 HET GEBOORTEKAARTJE
- 9 DE KRAAMTIJD
- 10 ONBEGONNEN LEVEN

VOORAF

Kinderen krijgen behoort tot de meest existentiële ervaringen in ons leven. Alles wat te maken heeft met de verwachting en de geboorte van je kind raakt je heel diep. Waar zijn we sterker en intenser bij betrokken - emotioneel en ook lijfelijk - dan juist bij dat heel natuurlijke en tegelijk zo opwindende proces van het doorgeven van het leven aan nieuwe mensen? Op wat mensen ervaren aan vreugde en verlangen rond de geboorte van hun kinderen, op wat ze voelen aan onzekerheid, aan vage angsten en soms pijn, aan diepe vreugde en aan grote dankbaarheid, wordt in dit boekje ingegaan. De schrijfster ervan is zelf moeder van twee kinderen. Zij heeft haar werk altijd willen en kunnen combineren met het ouderschap. Het geschrevene is niet bedoeld als een vraagbaak of leidraad voor jonge ouders. Er staan geen deskundige antwoorden of raadgevingen in, geen ethische richtlijnen of medische adviezen. Er zijn op dat gebied reeds meer dan voldoende goede boeken op de markt verschenen, geschreven door mensen die daartoe wel de vereiste deskundigheid bezitten. Dit boekje heeft dus niet de pretentie van enige deskundigheid, behalve dan dat de schrijfster door haar werk vaak heel intens betrokken is bij het geboren worden en sterven van mensen, bij de aanvang en de grenzen van het leven. Zij heeft ook regelmatig met groepen jonge ouders opgetrokken, die hun ervaringen met elkaar wilden delen en elkaar hun verhalen vertelden.

Dit boekje wil proberen onder woorden te brengen, wat moeders en vaders voelen, ervaren en verwachten rondom de geboorte van hun kind. De keuze voor de titel "Geboorte vieren" geeft al aan, dat vooral gedacht is aan ouderparen, die met grote vreugde de komst van hun kind tegemoet zien. Dat er ook veel verdriet en leed is rond het al of niet krijgen van kinderen wordt echter niet verheeld, al is het niet het hoofdthema. Het is hier en daar een wat persoonlijk getint verhaal geworden, waar ook veel ervaringen van anderen door heen geweven zijn. Omdat het twee-oudergezin de situatie is, die het meest voorkomt, is daarin het uitgangspunt genomen: Twee mensen, een vrouw en een man, die samen met vreugde hun kind verwachten. Dat betekent niet dat andere bestaande varianten, zoals eenoudergezinnen, adoptiegezinnen, pleeggezinnen of kinderen die in een leefgemeenschap worden geboren, buitengesloten zouden zijn. Integendeel. Veel van het geschrevene is ook voor deze ouders heel herkenbaar.

Margriet Gosker

1 KIEZEN VOOR EEN KIND

Van te voren hadden we er wel bij vlagen naar verlangd.
Een wens, die stilaan groeide en steeds sterker werd ervaren.
Geen leegte of gemis was het, waardoor dat verlangen gevoed werd.
Het leven was immers onstuimig genoeg, gevuld tot aan de rand.

Net als de meeste van onze leeftijdsgenoten waren we druk in de weer om onze eigen plek in de maatschappij te veroveren. We moesten nog helemaal uitzoeken, wat daarin onze eigen mogelijkheden en beperkingen waren. We waren volop bezig elkaar beter te leren kennen. We sloegen telkens nieuwe wegen in. Het was spannend en verrassend genoeg om al onze ervaringen van vroeger en nu met elkaar uit te wisselen. Om elkaars emoties en behoeften te ontdekken en daar steeds weer vindingrijk op in te spelen. Door dat spel groeide onze band met elkaar, en onze relatie verdiepte zich steeds meer. We namen met verve de uitdagingen van het leven aan. We daagden elkaar ook steeds weer op andere fronten uit. Je was op zoek naar nieuwe verthen en je stootte op je grenzen. En daarbij kwamen we ons zelf en elkaar ook wel regelmatig tegen. Nu eens botste het, dan weer gloeide het. En soms spatten de vonken er vanaf. Eén ding is zeker: het woordje "verveling" kwam niet in ons woordenboek voor.

Zo groeiden we in onze relatie, in ons werk, in onze vriendschappen en in onze hobby's. We zochten naar wegen om met onze eigen wensen, ambities, onzekerheden en vragen om te gaan. We moesten zoetjesaan leren een eigen vorm te geven aan ons volwassen leven. Een vorm, die paste bij de mensen die we waren. En dat was best een hele onderneming. De gedachte aan kinderen, aan het vormen van een eigen gezin, was nog tamelijk ver weg. Maar toch speelde het verlangen ernaar van tijd tot tijd wel vagelijk door ons heen. Op een stil moment, wanneer je eens even de tijd had genomen om te luisteren naar jezelf, welde het plots in je op als een flard oeroud heimwee. Dan probeerde je om het je voor te stellen, hoe het zou zijn om wordend leven in jezelf te gaan ontdekken: de verwachting van ons eigen lieve kind. Het zou geweldig ingrijpend zijn. Het zou een machtige verbondenheid scheppen tussen ons beiden. Het zou een feest zijn om zelf ouders te worden en zorg te mogen dragen voor jong leven. Het zou ons eigen leven intens verrijken en er een geheel nieuwe dimensie aan toevoegen. We zouden samen een gezin gaan stichten.

Het was spannend om je daar nu alvast een voorstelling van te maken. Maar waren we daar al aan toe? We hadden besloten ons zelf ruimschoots de gelegenheid te gunnen om de stap naar het ouderschap weloverwogen te zetten. Om er nu zomaar plotsklaps in te rollen... Nee, dat wilden we zeker niet. Op zo iets ingrijpends als de geboorte van ons eerste kind moesten we ons ook rustig kunnen voorbereiden, vonden we. Dat is niet iets wat je er even tussen door doet. Na de eerste zouden er nog meer kinderen volgen. Althans dat hoopten we wel. Als het even kon moest het niet bij één kind blijven. Enige kinderen misten de mogelijkheden om thuis met elkaar op te trekken en zo nodig voor elkaar op te komen. Ze misten de aanspraak en de gezelligheid van het omgaan met zusjes of broers. Je kunt als kinderen uit hetzelfde huis in

allerlei levensfasen samen optrekken of je juist tegen elkaar afzetten. En je kunt elkaar in ieder geval in menig opzicht corrigeren. Elk kind is weer heel anders. Alle aandacht is niet steeds op die éne gericht. Als er wat te vieren valt, kun je de vreugde daarover met elkaar delen. Soms heb je ook het een en ander uit te vechten en dat doe je dan met overgave. Zo leer je ook al vroeg om meningsverschillen niet uit de weg te gaan en om samen met elkaar je conflicten uit te vechten. De lucht klaart er menigmaal van op. En zo heb je oefenstof genoeg om botsingen uit te kunnen praten en het vervolgens ook weer goed te maken. Maar altijd kun je weer terugvallen op die vertrouwde thuisbasis. Die éne plek, waar jij altijd diegene zijn kunt, die je ook wezenlijk bent. Zo leren kinderen in gezinsverband aan en van elkaar. En zo kunnen ze groeien. Niet alleen lichamelijk - in de lengte - maar ook in hun persoonlijke ontwikkeling. En daarom hoopten we er wel een beetje op, dat ons kind in een meervoud en niet als enig kind zou opgroeien. Al zou dat op zichzelf natuurlijk ook helemaal geen ramp zijn. Je kunt beter als enig kind opgroeien in een harmonieuze omgeving, dan 'tussen de raderen' komen van een nogal conflictueuze gezinssituatie, waarin de gezonde ontwikkeling van je persoonlijkheid gevaar loopt.

Al zulk soort overwegingen speelden bij tijd en wijlen wel door ons heen. Maar precies twee kinderen krijgen, dat was nu ook weer zo afgepast. Zo helemaal volgens het boekje. Een drietal of een viertal, ja dat leek mij heel gezellig. Maar daar moet je het dan samen wel over eens zijn of zien te worden. Het punt was, dat we daar eerlijk gezegd allebei zo onze eigen ideeën over hadden. En die liepen wel wat uiteen. Natuurlijk spraken we daar wel eens over met elkaar.

Je kunt dan gemakkelijk een soort uitwisseling van allerlei tegenstrijdige gevoelens krijgen, of een afweging van argumenten, waar je toch niet echt verder mee komt. Ieders motieven zullen stuk voor stuk best heel verstandig en steekhoudend zijn, maar je blijft dan toch wat met het gevoel zitten, dat het allemaal maar een beetje luchtfietserij is. Bovendien merk je, dat je soms jezelf ook tegenspreekt. En dat de hele zaak pas werkelijk concreet wordt, als het inderdaad reëel aan de orde is. En dan loop je nog altijd de kans, dat het leven je meeneemt in een snelle vaart, die helemaal geen rekening meer houdt met al onze buitengewoon redelijke overwegingen. Want het bloed kruipt toch, waar het niet gaan kan.

Wat ook een rol kan meespelen is de vraag, of het eigenlijk nog wel verantwoord is, om aan het einde van deze twintigste eeuw meer dan twee kinderen te willen hebben. Ik heb het nu natuurlijk niet over al die lieve mensen, die als pleegouders, gastouders, of via de lange weg van adoptie de zorg voor ouderloze kinderen op zich nemen. Ja, dan is het heel wat anders! Het dwingt groot respect af, wanneer jonge mensen de moed hebben om hun huis en hart (en niet te vergeten hun beurs) te openen voor kansarme kinderen. Kinderen die al op deze wereld zijn, maar die door allerlei beroerde omstandigheden helaas hun beide ouders hebben verloren. Of kinderen die in alle letterlijkheid hun ouders dan nog wel hebben, maar die toch opgevangen moeten worden, omdat hun ouders - om welke reden dan ook - niet in staat om zelf voor hun kinderen te zorgen. Kinderloze paren zien op deze wijze soms na lange tijd tot hun grote vreugde en dankbaarheid hun kinderwens alsnog in vervulling gaan. Ze hebben er meestal heel lang over nagedacht alvorens ze besloten deze weg te gaan. Ze hebben er heel bewust voor gekozen. En ze hebben er ook veel voor over om een echt thuis te vormen voor de kinderen, die aan hun liefde worden

toevertrouwd. Ze weten, dat het lang geen gemakkelijke opgave is, waaraan ze zijn begonnen. Dat weten trouwens alle ouders wel. Maar kinderen die wortels hebben in andere culturen plaatsen hun ouders toch wel voor hele speciale vragen en problemen. Als je er zelf al een stel hebt en je adopteert er ook nog eens een paar... Dat is bepaald geen eenvoudige opgave. Het is hartverwarmend, dat er altijd weer mensen zijn, die zulke dingen gewoon doen. En voor onze samenleving is het veelbelovend. Maar of je het in deze tijd nog wel maken kunt om uit eigen beweging meer dan twee kinderen op onze dichtbevolkte wereld neer te zetten, is zeker geen overbodige vraag. Bovendien is het op zichzelf al een hele opgave om op een goede wijze de zorg voor een tamelijk groot gezin op je te nemen, naast al het andere dat er buiten het gezinsleven ook nog is. Van te voren weet je ook niet zo goed, of je dat eigenlijk wel klaar zult spelen. Vroeger was het aantal kinderen, dat je kreeg veel minder dan nu een zaak, waar je zelf invloed op kon uitoefenen. Het kindertal werd je immers zomaar in de schoot geworpen, zonder dat je daar als ouderpaar nu echt zo bewust voor koos. Het was heel normaal om veel kinderen te hebben. Dat behoorde ook tot het verwachtingspatroon. En het kwam regelmatig voor, dat er na de voltooiing van het gezin onverwacht toch nog eentje bij kwam, als een toegift waar eigenlijk niet zo op gerekend was. Een welkome toegift overigens, in verreweg de meeste gevallen.

Tegenwoordig kun je met de moderne middelen gemakkelijk zorgen, dat het kindertal beperkt blijft tot het gewenste aantal. Maar het betekent wel, dat je nu als paar serieus je eigen afweging moet maken om samen tot een verantwoorde beslissing te komen. Grote gezinnen zijn schaars geworden in onze westerse wereld. Ja, je kunt zelfs merken, dat mensen met vier of meer jonge kinderen soms met een zekere schroom te kampen hebben, als het over hun kindertal gaat. 't Is net alsof ze zich voor de grootte van hun gezin enigszins zouden moeten verontschuldigen. En dat is geen verzinsel. Hoe vaak gebeurt het immers niet, dat tegen ouders na de geboorte van hun derde kind gezegd wordt: "Hartelijk gefeliciteerd. Zo, en nu is jullie gezinnetje zeker wel voltooid, nietwaar?".

Ook de bepaling van het tijdstip, waarop je aan kinderen toe bent, is in onze tijd steeds meer een punt van overweging geworden. Daar heb je tegenwoordig zelf wel aardig de hand in, maar dat maakt de beslissing er lang niet altijd even gemakkelijk op. En je hebt het in zulk soort zaken als gewone stervelingen ook weer niet helemaal zelf voor het zeggen. Soms gaat het allemaal veel sneller dan je dacht. Maar het kan ook zijn, dat het op het gewenste moment nu juist helemaal niet lukken wil, zodat je voor de vraag komt te staan of je er nu aan moet gaan dokteren of niet. Het wil wel eens voorkomen, dat vrouw en man het op dit punt totaal oneens zijn, of dat ze heel uiteenlopende verwachtingen hebben. De een is er echt aan toe en verlangt er naar binnen niet al te lange tijd een gezin te stichten, terwijl de ander nog best een poosje wachten wil. Of zelfs een hele poos. De kans is levensgroot aanwezig, dat je de beslissing dan steeds maar weer voor je uit gaat schuiven.

Het is op dit moment duidelijk een tendens, dat jonge mensen hun kinderen pas op wat latere leeftijd krijgen. Velen geven er de voorkeur aan er eerst maar eens voor te zorgen, dat ze maatschappelijk, financieel en economisch wat sterker in hun schoenen staan. Pas wanneer ze daarin geslaagd zijn, gaan ze serieus nadenken over zoiets als de vorming van een eigen gezin. Dat hangt vooral samen met de offers, die ouders nu eenmaal moeten brengen, als ze in hun

leven plaats willen maken voor kinderen. Op allerlei fronten, ook financieel, moet er behoorlijk worden ingeleverd, zo lijkt het. Je leven zal er behoorlijk door worden veranderd. En dat is ook wel zo. Al is hetgeen er tegenover staat aan verrijking en verdieping van je leven geenszins in woorden of in cijfers uit te drukken.

Door alle maatschappelijke ontwikkelingen zien we de laatste jaren dat veel zwangerschappen steeds langer worden uitgesteld en dat het aantal laatstekans-baby's toeneemt. Van de kant van artsen wordt daar nu wel tegen gewaarschuwd, omdat bepaalde risico's voor moeders op wat oudere leeftijd duidelijk lijken toe te nemen. *"Een slimme meid krijgt haar zwangerschap op tijd"*. Dat is een van de nieuwste boodschappen, die je tegenwoordig wel hoort uitbazuinen. Een waarschuwing, die duidelijk samenhangt met het genoemde verschijnsel van de steeds maar weer uitgestelde geboorten. Daar zijn allerlei oorzaken voor aan te wijzen. Het combineren van je werk met je zwangerschap, dat is nog wel te doen. Maar het combineren van een loopbaan of carrière met een gezin, zonder dat een van beide daar onder lijdt... Dat is voor veel jonge mensen zo'n ingewikkelde opgave, dat aanstaande ouders er niet zelden tegen op zien de grote stap te wagen. Het hele leven is vergeleken bij vroeger zo'n stuk ingewikkelder geworden. En er bestaan nog al wat van die stille onuitgesproken verwachtingspatronen, waaraan ouders van nu moeten beantwoorden. Dat merk je trouwens vaak pas goed op het moment, dat je er feitelijk niet aan kunt voldoen.

Als je in verwachting bent en je hebt er bewust voor gekozen voortaan thuis te blijven om voor de baby te zorgen, voel je dat je door sommigen in je vriendenkring hopeloos ouderwets gevonden wordt. Je merkt, dat mensen het zonde vinden van je opleiding, waar je zoveel tijd en energie in gestoken hebt, en waar je dan in de praktijk wel niet meer zo veel zult doen. Maar blijf je werken, dan is het ook weer niet goed. Dan zijn er weer mensen, die betwijfelen of je wel goed genoeg voor je gezin zult kunnen zorgen. Van werkende ouders wordt niet alleen verwacht, dat hun huishouden op rolletjes loopt en dat ze hun werk naar behoren en met meer dan volledige inzet verrichten. Maar ook dat ze hun sociale contacten goed onderhouden en hun familie regelmatig bezoeken. Je moet toch eigenlijk ook wel enige taken in het vrijwilligerswerk op zich nemen, want je leeft niet voor jezelf alleen. Verder moet je er op rekenen, dat je straks als vanzelfsprekend ingeschakeld wordt bij de vele taken, die aan ouders zijn toegedacht op de scholen, waar hun kinderen zitten. Of je werkt of niet, je wordt verondersteld mee te draaien in het rooster van hulpkrachten, lees-moeders, knutsel-ouders, overblijf-moeders, klaarover-ouders, zwem-ouders, enz. Je wordt gevraagd voor de oudercommissie of voor de medezeggenschapsraad. En waag het niet je aan zulke dingen te onttrekken, want dat je werkt is geen excuus. Jij hebt toch ook een kind op school? Dus waarom zouden de niet-werkende ouders dat allemaal alleen op moeten knappen? Waar ze overigens groot gelijk in hebben. Maar jij hebt ook gelijk, als je zegt dat het je gewoonweg niet lukt om aan al die verwachtingen tegelijk te voldoen. Je zou van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in de weer moeten zijn. En dan zou je het waarschijnlijk nog niet klaar spelen. Het zijn de verwachtingspatronen van vroeger en nu, die onophoudelijk door elkaar heen lopen en die tot een optelsom geworden zijn met een zeer hoge uitkomst. Je moet wel haast een duizendpoot zijn, en een ongelooflijke hoeveelheid energie hebben om het allemaal waar te kunnen maken. En inderdaad. Ik geloof, dat mensen daardoor wel tegen worden

gehouden. Of tenminste de neiging hebben de beslissing alsmaar vooruit zich uit schuiven. Er zijn immers altijd wel minstens een dozijn geldige redenen te bedenken, waarom een zwangerschap jonge mensen nu juist op dit moment eigenlijk nog niet zo goed uitkomt. En zo groeit het leger van de laatste-minuut-moeders en -vaders, dat het vaak uiteindelijk toch niet laten kunnen om als verlate dertigers of vroege veertigers alsnog toe te treden tot het gilde der ouderparen.

Het zou niet zo gek zijn, wanneer aanstaande ouders zich van tevoren goed zouden realiseren, wat er allemaal op het spel staat. Ze zouden daar voor zichzelf eens een soort balans van moeten opmaken. Om te beginnen is het de vraag, op welk moment je er emotioneel aan toe bent, om de zorg voor een gezin op je te nemen. Dat tijdstip hoeft voor beide partners niet altijd precies gelijk te zijn. Op jonge leeftijd kinderen krijgen heeft veel voordelen, zowel voor de ouders als voor de kinderen. Maar je moet het natuurlijk wel aankunnen allemaal. Een te vroeg belast worden met de volledige verantwoordelijkheid voor een gezin kan je een heel stuk van je jeugd ontnemen. Verder moet je er ook rekening mee houden, dat je relatie door alle op handen zijnde veranderingen ook enigszins onder druk kan komen te staan. Door de verwachting en de geboorte van een kind kunnen er grote verschuivingen optreden in de onderlinge verhoudingen. Een samenlevingsvorm van drie of meer mensen vraagt nu eenmaal een andere aandachtsverdeling dan de twee-eenheid, die je tot nu toe samen hebt gevormd.

Ook carrièremogelijkheden en toekomstkansen komen door een gezinsuitbreiding dikwijls in een heel ander licht te staan. Een snelle loopbaan kan worden vertraagd of zelfs geschaad, alleen al vanwege het feit dat je niet op alle mogelijke en onmogelijke tijden zonder meer beschikbaar kunt zijn voor je werk. Dat heeft wel degelijk een prijs. Ook financiële overwegingen spelen een niet geringe rol. En niet te vergeten het vooralsnog ontbreken van geschikte woonruimte. Een te kleine behuizing kan soms remmend werken. Maar afhankelijk van het woningbeleid in een gemeente kan het ook juist een stimulans zijn. Soms is feitelijke gezinsuitbreiding namelijk de enige manier om aan een ruimer huis te komen. Dan is er nog het gebrek aan crèches en peuterspeelzalen, aanstaande ouders voor tamelijk lastige problemen plaatst, met name als ze allebei geheel of in deeltijd door willen werken. Het is bekend, dat er nog veel te weinig opvangmogelijkheden zijn voor jonge kinderen. Ook is het helemaal niet altijd zo gemakkelijk snel een privéoppas te vinden, al is dat nu ook weer niet onmogelijk. Met die dingen moet je dus wel rekening mee houden.

Er doet een opzienbarend verhaal de ronde. Of het waar is, weet ik niet. Het is een feit, dat aankomende ouders hun ongeboren kind tijdens de zwangerschap alvast op de wachtlijst van een of meer crèches laten zetten, in de hoop dat op die manier er snel een plaatsje voor hem of haar kan worden verworven. Maar nu schijnt het zelfs al zo te zijn, dat er naamlozen op de lijsten worden geplaatst, vóórdát ze ook nog maar tot leven zijn gewekt. Waar of niet waar, bizar is het wel. En in elk geval tekenend voor onze maatschappelijke situatie. Maar hoe dan ook.... Een mens moet geloof ik ook weer niet al te veel op de dingen vooruit willen lopen. Wie altijd alles van te voren helemaal rond wil hebben, blijft meestal angstig op de vierkante centimeter staan en durft eigenlijk niet meer tot een echte eigen beslissing te komen. Leven is niet alleen je mogelijkheden goed

en tijdig inschatten, het is ook kiezen, risico's durven nemen, en zo nu en dan het lef hebben de dingen maar eens op je af te laten komen. Als het zover is, dan zie je immers wel weer. Dan liggen de kaarten misschien wel weer heel anders geschud.

Het aandurven een eigen kind te ontvangen is in onze dagen meer dan vroeger een echte weloverwogen keuze. Als je er met vrienden over praat, merk je dat mensen soms heel veel twijfels en aarzelingen moeten overwinnen, voor ze de moed hebben die uitdaging aan te nemen. Er zijn heel wat mensen in onze directe omgeving, die juist op dit punt heel erg lang in dubio hebben gestaan. En dan is het razend moeilijk om op de juiste tijd tot een juiste beslissing te komen. Vooral als je een stel vormt, dat er ook nog onderling verschillend over denkt. Een derde kan daar dan wel over meepraten, maar een buitenstaander kan nooit de doorslag geven. Sommige beslissingen in het leven - en zeker zulke ingrijpende - moeten mensen nu eenmaal echt zelf nemen. Het zou heel beroerd zijn, als later zou blijken, dat toch de verkeerde keuze is gedaan. En daarbij geldt, dat niet kiezen op den duur als vanzelf ook een keuze is.

Er zijn mensen, die zonder enige aarzeling het besluit namen maar helemaal nooit aan kinderen te beginnen. Sommigen komen daar later wel weer op terug, maar ik ken er ook, die standvastig zijn gebleven en niet meer van gedachten zijn veranderd. Ze kozen welbewust voor een leven zonder kinderen om zich heen. En daar hebben ze hun eigen hoogstpersoonlijke, heel goede - maar soms ook minder goede - redenen voor.

Onlangs was ik op uitgenodigd op een yuppen-feest. Ik raakte verzeild in een huis vol met geslaagde jonge mensen tussen de 35 en 40 jaar, die over 't algemeen goede inkomens hadden en goede vooruitzichten. Ze voerden levendige gesprekken over hun auto's, hun behuizing en hun voorgenomen vakanties. Er werd nogal smalend gepraat over ouders van jong grut, die altijd maar luiers moesten verschonen en snotneuzen moesten afvegen. En die nergens anders over konden praten dan over die kinderen van hen. Op dat moment voelde ik me heel eenzaam. Ik zei maar niet, dat wij zelf wel kinderen hadden en dat we er nog blij mee waren ook. "En wie moeten er straks naar jullie omzien, als jullie in het bejaardentehuis of in het verpleeghuis zitten?", dacht ik toen heel even bij mezelf. Ik geef het toe, het is een moralistische gedachte, maar daarom nog niet minder waar. Ik weet wel: de keuze om wel of niet voor kinderen te kiezen wordt natuurlijk heel erg beïnvloed door wie je zelf bent en door wie jullie samen zijn. Het heeft alles te maken met ieders karakter, met je eigen aanleg en persoonlijkheid. Het kan zijn, dat je zo in elkaar zit, dat je er sowieso al moeite mee hebt in een groter verband, samen met anderen te leven. Omdat je daar gewoon niet op gebouwd bent en er ook de soepelheid voor mist. Iemand heeft eens de rake opmerking gemaakt, dat het leven in een gezinsverband veel weg heeft van een tamelijk ingewikkelde puzzel.

*Het gezin lijkt nog het meest
op een ontelbaar aantal
lettercombinaties
van een cijferslot
Zodat voortdurend de vraag is:
wie past er nu op wie?*

Het is inderdaad een hele kunst om de belangen van ieder gezinslid afzonderlijk goed in het oog te houden en te behartigen. Het vereist de nodige vaardigheid en ook veel tact om alles steeds maar weer in goede banen te leiden. Om alles zo te organiseren en te combineren in een eerlijke afweging van belangen, dat alle gezinsleden tot hun recht komen en niemand liefde en aandacht te kort komt.

Maar ook de wereldsituatie dwingt je er als het ware toe je terdege af te vragen, waar je eigenlijk aan begint, als je aan kinderen denkt. Allerlei onbestemde gevoelens van onbehagen en ook wel reële angsten spelen door je heen. Wie vraagt zich nooit eens af, of er wel een toekomst zal zijn voor ons zelf en voor onze kinderen, als je ziet wat er overal om ons heen gebeurt? Mensen kunnen soms geweldig onder de indruk zijn van de tijd, waarin wij leven. De toekomstkansen van onze wereld en van de mensen die wij zijn, worden dan in je gedachten telkens afgewogen. De angsten van onze tijd eisen absoluut hun tol. Dat komt ook wel ergens vandaan. De Treurbuis geeft ons avond aan avond onze dagelijkse portie wereldellende te zien. Wie kan daar op den duur naar blijven kijken zonder zich er iets van aan te trekken? Wie kan zich onttrekken aan de invloed van alle onheilsprefetieën, de nare berichten, de waarschuwingen en de oproepen, die steeds door de ether op ons worden afgevuurd? De politiek geeft telkens allerlei signalen af. De kerken hebben opgeroepen gezamenlijk op tot een Conciliair Proces voor vrede, gerechtigheid en heelheid van de schepping. En ieder ogenblik staat er weer een andere geleerde professor of een vermaard deskundige op, die ons toeroept via de buis of de krant, dat het zo beslist niet langer door kan gaan. Er moet een keer komen, en wel nu! Want als we hier in het rijke Westen blijven volharden in onze comfortabele levenswijze, die zo schadelijk is voor natuur en milieu, dan zal dat zeer zeker ten koste gaan van ons zelf en het zal de toekomst van ons en onze kinderen in de waagschaal stellen. Dat alles maakt mensen bezorgd. Het zou wel vreemd zijn als het niet zo was. En precies die bezorgdheid om alles wat een kind kan overkomen, is zo eigen aan het ouderschap. Die bezorgdheid speelt vaak al een rol, zelfs voordat het kind nog maar verwekt is. Is dat niet een beetje overdreven? Misschien wel. Toch kun je merken, dat veel jonge ouders er bijzonder serieus over nadenken. Die verantwoordelijkheid drukt gewoon zwaar. Niet alleen voor je eigen kind. Maar ook voor alle andere kinderen, die geboren zullen worden aan het einde van deze ongelofelijke twintigste eeuw.

Deze eeuw die, behalve een fascinerende technische ontwikkeling, in de eerste helft, niet minder dan twee wereldoorlogen heeft opgeleverd en een Holocaust met miljoenen slachtoffers. En in de tweede helft een gigantische miljarden verslindende wapenwedloop naast een adembenemend ruimtevaartprogramma. Bovendien hebben we de nodige lokale oorlogen en conflicten zien uitbreken. En dat gaat maar door. Nu hier, dan daar. De kinderen, die van nu af aan geboren worden, zijn de kinderen van een nieuwe eeuw, die al voor de deur staat en aanklopt. Ze zullen te maken krijgen met de verstrekkende gevolgen van veel van onze daden. Ze zullen zeker profiteren van alles wat wij voor hen hebben opgebouwd. Maar zij zullen straks ook oplossingen moeten zien te vinden voor problemen, die wij in de loop van de tijd met elkaar veroorzaakt hebben of lieten ontstaan. De ontbossing en de aantasting van de ozonlaag, om maar wat te noemen. De kloof tussen arm en rijk, tussen Noord en Zuid. Honger in de wereld, rassenrellen, vreemdelingenhaat, de spanningsvelden in de oorlogsgebieden... Zullen wij als landen van Europa eindelijk leren in pais en

vree met elkaar samen te leven? Of blijft ons werelddeel een huis in zichzelf verdeeld? Blijven de wapens hun dreigende taal spreken? Zal het nationalisme teruggedrongen worden of zal het weer in alle vitaliteit de kop op steken, zodat volkeren elkaar opnieuw te bevechten gaan? Zullen de armen en ontrenten van Europa hun agressie afreageren op de vreemdelingen, die naar ons werelddeel gekomen zijn uit andere culturen? Zullen ze hun rechten komen opeisen ten koste van de nieuwe zondebokken? Zullen brandhaarden smeulen, oorlogen uitbranden, erger dan ooit tevoren? Zal het Atoombeest in bedwang gehouden kunnen worden? Om nog maar niet te spreken over wat zich allemaal afspeelt in verre gebieden als Afrika, Azië en Zuid-Amerika aan armoede, ziekte en hongerdood. Zijn de kerncentrales wel veilig genoeg, met name in het oostelijk deel van Europa? Zal de wereld op den duur niet overspoeld worden met het vuil en het gif, dat we zelf in steeds grotere mate produceren? Zal het water zuiver genoeg blijven? De aarde? En de lucht? Zullen we kunnen ademen? Zullen we kunnen leven? Welke problemen schuiven we per saldo telkens weer onopgelost voor ons uit? En wie krijgen daar dan straks mee te maken? Met welke efenis zadelen wij de komende generaties in feite op? Is het echt vijf voor twaalf?

Als je dat alles door je heen laat gaan, komt vroeg of laat de vraag in je op, of je er wel goed aan doet in deze tijd nieuw leven te verwekken en te baren. Des te intenser ben je daar mee bezig, omdat het nu meer dan vroeger je eigen beslissing is om al of niet voor het ouderschap te kiezen. Als paren daarvoor in onze dagen terugschrikken, is dat eigenlijk best te begrijpen. Een beetje vertrouwen in de toekomst heb je er echt wel voor nodig. Maar dat is dan ook een basisvoorwaarde voor elke zinvolle voortgang van het leven. Ik heb iemand gekend, die van zijn arts te horen kreeg, dat het einde van zijn leven naar alle waarschijnlijkheid in zicht was. Er was een kwaadaardige tumor in zijn lichaam geconstateerd, en dat betekende, dat hij nog maar een heel beperkte levensverwachting had, van hooguit nog enkele maanden. Diezelfde middag besloot hij met zijn vrouw en kinderen een heerlijke strandwandeling te gaan maken. En daarna gingen ze met elkaar uit eten in een restaurant. Ik moet zeggen, dat ik daar grote bewondering voor heb. Dat een mens ondanks een dergelijk onheilsbericht zo het leven weet te genieten. Nee, genieten is niet direct het goede woord. Misschien moet je zeggen: er het beste van te maken. Daar zit werkelijk iets heel ontspannends in, als je dat kunt: Leven bij de dag. Want je weet: vandaag is het de dag om er iets van te maken. De dag van gisteren is al voorbij, en de dag van morgen moet nog komen. Vandaag is het de enige dag, die telt. Veel dingen, waarvan je altijd had gedacht, dat ze zo ontzettend belangrijk voor je waren, blijken dan ineens van geen enkel gewicht meer te zijn, wanneer je oog in oog staat met de Eeuwigheid. Als je dan vol vertrouwen jezelf uit handen kunt geven om een onzekere toekomst tegemoet te gaan, dan verlies je veel van je krampachtigheid. Dan komt er een innerlijke vrijheid over je, die je bepaalt bij wat werkelijk waardevol is in het leven: Wie jij bent als mens voor de mensen om je heen en voor je Schepper, die jouw leven in Zijn hand heeft.

Als ouders vandaag de moed hebben om in deze wereld toch heel bewust en positief te kiezen voor kinderen, voor de vorming van een eigen gezin, zou je dat dan ook niet mogen zien als een teken van vertrouwen en van goede hoop? Elke zwangerschap is toch eigenlijk een belofte? Elke geboorte toch een nieuwe kans? Elk nieuw ontloken leven draagt geheimen met zich mee, die niemand

weet en die elk mensenkind voor zichzelf ontdekken moet. Elk nieuw kind brengt eigen beloften met zich mee, verrassingen, verborgen gaven. Het is een knop, die zich ontvouwt. Elk nieuw begin van leven herbergt een scala van ongekende mogelijkheden in zich. Het is een pijl, die afgeschoten wordt naar onbekende verten.

Ik kijk even terug. Onder welke omstandigheden ben ik zelf geboren? Erg rooskleurig zag het er toen niet uit. Ik ben ter wereld gekomen in het laatste jaar van de tweede wereldoorlog, bijna aan het einde van de Hongerwinter. Mijn ouders woonden in het westen van het land. Veel was er toen al niet meer te krijgen. Geen spullen, geen eten. De hongertochten waren op gang gekomen. Daar komt nog bij, dat ik mij veel te vroeg meldde en wel op een hoogst ongelukkig tijdstip: het was een dag of twee na dat ellendige bombardement op het Haagse Bezuidenhout. Alle dokters uit de omgeving hadden hun handen vol aan het verzorgen van de vele gewonden in Den Haag. Er was in de wijde omtrek geen enkele arts te vinden om mijn moeder en mij tijdens de bevalling bij te staan. Het ging allemaal razendsnel. Het verhaal gaat, dat mijn vader zenuwachtig naar een schaar heeft lopen zoeken, om mij in ieder geval van de navelstreng te kunnen ontdoen. Want dat is iets wat niet zo lang kan wachten: het losknippen van de band, die moeder en kind al die maanden met elkaar verbonden heeft. Ik denk niet, dat mijn vader op dat moment beseft heeft, dat hij bezig was een soort ritueel te voltrekken. Toch heeft deze losmaking daar voor mijn besef wel iets van weg. Het is niet meer of minder dan het definitieve afscheid van het moederlijf, waarin je al die maanden was geborgen. En het is het eerste begin van je eigen weg naar de volwassenheid. Van mijn voorspoedige geboorte is bij mijn weten nooit een kaartje rondgezonden. Dat zal ook wel niet gekund hebben, want papier was in die dagen nogal schaars. Maar ik. Ik was ter wereld gekomen. Springlevend was ik aangeland in het land der levenden. Gezond en wel. En daar ben ik ontzettend dankbaar voor. Soms denk ik: was dat nu eigenlijk een bewuste keuze van mijn ouders om een kind te willen, zodat ik er nu ben? Of gebeurde het gewoon? Was het een soort protest tegen de boze tijd in? Was het een teken van hoop? Zat er iets in van moed en vertrouwen? Of was het meer een soort gezegend toeval, waaraan ik mijn bestaan te danken heb? Ik had er toch eigenlijk net zo goed niet kunnen zijn? Toeval, nee, daar geloof ik niet in. Mijn zijn moet een oorsprong, een doel en een zin hebben. Elk mens is die leeft, is bedoeld om er te zijn.

*'k herken in mij
wat mijn ouders bewoog:
vaders hand, moeders oog
en beider angst.*

*Mijn leven breidt zich uit
in toekomst en verleden,
verwachting lang geleden
richt zich opnieuw vooruit.*

Adriaan Morriën

Aarzelingen en angstvalligheden... die zijn er heel wat rond de vraag, of je het eigenlijk wel aandurft kinderen te krijgen. En bestaat veel bezorgdheid en vrees onder ouders, om wat er zoal in deze wereld aan de gang is. Er kunnen echter ook nog andere voedingsbodems bestaan voor onze menselijke angsten. De wortels daarvan kunnen reeds liggen in je vroege kinderjaren.

Voordat ik zelf in verwachting was, speelden er zo nu en dan wel zulke vage angsten uit mijn kinderjaren door mij heen. Dat had eerlijk gezegd veel te maken met flarden van Bijbelteksten, die ik ooit had opgevangen. Daarin speelde het paradijsverhaal een centrale rol. Maar ook de wat geheimzinnige sfeer bij ons thuis, die zweefde rond alles wat te maken had met geslachtelijkheid en voortplanting. Daar werd eigenlijk nooit echt over gesproken. De rollen van mannen en vrouwen waren ondertussen wel heel duidelijk onderscheiden. Mannen moesten zich in het zweet werken. En vrouwen moesten met smart hun kinderen baren en zich aan hun mannen onderwerpen, zo luidde de boodschap klaar en duidelijk. De vrouw was uit de rib van de man genomen en daarom waren vrouwen altijd de onderliggende partij. Dat kon nu eenmaal niet anders. Zo was het altijd geweest. En dat moest ook zo van God, want zo stond het in de Bijbel.

Dat zweet der mannen leek me overigens heel wat minder beroerd dan die smart van de vrouwen bij het baren van hun kinderen. Dat vond ik zelf als meisje toch wel tamelijk angstaanjagend. En die zogenaamde onderdanigheid van vrouwen aan mannen... Daar moest ik al helemaal niets hebben. En ik zou er dus zeker niets op tegen hebben gehad als de rollen ook eens een keertje werden omgedraaid. Eerlijk is eerlijk.

Het leek me een heel geweldig idee om later een man en kinderen te hebben, een eigen gezin. Maar ik vond wel, dat de kosten daarvan nogal tamelijk hoog uitvielen en dat ze vooral op de vrouwen werden afgewenteld. Je moest er toch maar heel wat voor over hebben. Ook gewoon lichamelijk: de last van het dragen en van het baren. Je moest er als vrouw toch maar heel wat voor inleveren. Ter geruststelling kreeg ik te horen, dat jonge moeders alle pijn en narigheid meestal weer snel vergeten waren. Als hun kindje maar eenmaal was geboren waren ze reuze blij. Dat stond ook zo in de Bijbel en dat zou dan ook wel zo zijn. Dat was echter in mijn ogen maar een schrale troost. En het feit, dat degene die deze woorden opgeschreven had zelf een man was (Johannes), maakte het er voor mij beslist niet geloofwaardiger op. Het mannelijk geslacht was in menig opzicht toch maar stukken beter af, vond ik. En dat was niet eerlijk. Pas veel later ging ik begrijpen, dat het helemaal niet de bedoeling van de gewijde schrijver geweest hoeft te zijn, om dat zweet van de mannen en die smart van de vrouwen als de meest natuurlijke en voor de hand liggende zaak van de wereld af te schilderen. Je kon het ook anders begrijpen. Het paradijsverhaal was veeleer een oeroude poging tot een verklaring van veel menselijk gedrag, van menselijke hoogmoed en van veel menselijk lijden.

Het oude verhaal, dat de eerste vrouw, de moeder van alle levenden zelf onder de scheppende handen van de God aan het lichaam van haar man ontsproten is... Dat is op een schitterende manier de omgekeerde wereld. Maar het hoeft nog niet te betekenen, dat vrouwen altijd de tweede viool moeten spelen, al heeft men dat wel vaak gedacht. Dat mannen en vrouwen, ieder op hun eigen manier, vaak zo moeizaam leven en zo veel leed moeten doormaken, is gewoon

een ervaringsfeit. Dat hoef je niet als een lot te zien, maar veeleer als een vloek. Het ongewenste gevolg van een ongewenste situatie. Dat moeten we dan dus zeker niet als een natuurlijke stand van zaken beschouwen. Een voor altijd vaststaande hemelse wil. En daar hoeven we ons dus ook niet bij voorbaat bij neer te leggen. Daar moeten we ons zelf juist aan zien te ontworstelen. Dat was voor mij een heel bevrijdend inzicht. Mannen tobben dikwijls heel wat af in hun werksituatie. Vrouwen trouwens ook. Maar vrouwen dragen daarbij dan vaak ook nog een dubbele last. Hun werk eist hen op voor meer dan honderd procent en er wordt wel op gerekend, dat de zaken thuis ook goed geregeld zijn. Door haar, welteverstaan. Ik geef toe, dat ik niet graag de mannen de kost zou geven, die ergens diep in hun onderbewustzijn nog steeds die oude gedachten blijven koesteren, dat vrouwen er vooral op gebouwd zijn om hun kinderen te baren en op te voeden en hun mannen te verzorgen en te dienen.

2 HET LOOPT WEL EENS ANDERS

Als twee mensen er samen heel bewust en in liefde voor gekozen hebben om in hun leven plaats te maken voor kinderen, en de omstandigheden zijn er naar, dan is het een heerlijk moment om te ontdekken, dat je voor het eerst of opnieuw zwanger bent geworden. Daar heb je dan samen naar toegeleefd en je bent er heel blij mee, wanneer het zover is. Maar laten we reëel zijn. Zo heerlijk is het niet altijd. Niet iedere zwangerschap berust op een eigen bewuste en positieve keuze. Ondanks alle goede middelen om ongewenste zwangerschappen uit te sluiten kan het toch gebeuren, dat het je volkomen onverwacht overkomt. Dat het als een donderslag bij heldere hemel inslaat in je bestaan, op een moment dat het je heel erg ongelegen komt of dat het zelfs zeer ongewenst is. Als dat nu juist het laatste was, waaraan je had gedacht? En als het in het geheel niet past binnen je huidige levenswijze? Of als je juist nu in deze periode medicijnen slikte, waardoor je absoluut niet zwanger had mogen worden? De schrik slaat je om het hart. Het zal toch niet ...? Dit is toch zeker niet te geloven. Nee, het kan niet waar zijn, onmogelijk! Alles wat denkbaar en ondenkbaar is gaat op zo'n moment door je heen. Wat moet je nu? Moet er iets aan gedaan worden? Kan er ingegrepen worden? Maar kun je zoiets wel verantwoord doen? Of moet je toch de moed hebben je er maar bij neer te leggen? Maar als er dan iets niet goed zou zijn met het kind? Welke risico's loop je dan? Kun je die nemen? Mag je die nemen? Je voelt je machteloos en woedend, al kun je niet zeggen op wie. Je hebt de hele situatie niet meer in de hand. Gevoelens van protest heb je, van afweer en zelfs van woede en razernij, omdat het allemaal zo anders is gelopen. Maar af en toe zijn er ook momenten van twijfel, van streepjes licht en soms van welhaast een begin van aanvaarding.....

Hoe het nu verder moet? Veel hangt af van je persoonlijke omstandigheden. Kun je deze zwangerschap aan? Ben je er zowel geestelijk als lichamelijk enigszins tegen opgewassen? Is er een vangnet om je heen van mensen, waar je gelukkig op terug kunt vallen? Is er een partner? Zijn er ouders, vrienden of vriendinnen met wie je er over kunt praten, zonder dat ze direct met hun eigen oplossing komen of met hun oordeel klaar staan? Het ligt al heel anders, wanneer je gelegenheid krijgt om alles voor je zelf af te wegen en een beetje te verwerken, dan wanneer er constant op je wordt ingepraat en je jezelf moet verdedigen tegen de morele oordelen van andere mensen. Natuurlijk speelt je leeftijd een rol. Misschien ben je nog wel heel erg jong en is het je eerste kind.. 't Kan zijn, dat je zelfs nog op school zit. Dat is dan wel paniek. Maar misschien ben je ook al wat verder in het leven. Dan is het de grote vraag wat je partner doet, als je het hem vertelt. Zal hij voor je instaan en wil hij samen met jou de verantwoordelijkheid voor het door hem verwekte leven op zich nemen? Of laat hij je nu in de steek en sta je er verder alleen voor?

Maar 't kan ook zijn, dat jullie een gezin hebben, dat al jaren geleden voltooid is, en dat jullie op dit nakomertje helemaal niet meer hadden gerekend. Heel wat kinderen die om wat voor reden dan ook een flinke paniek te weeg brachten, toen ze zich onverwachts aandienden, zijn uiteindelijk toch in liefde aanvaard en verwelkomd. Freek van Leeuwen verwoordt deze ervaring in zijn ontroerende gedicht "de moeder". Hij geeft eerst in een paar regels weer hoe ontdaan ze is, overrompeld door wat haar overkomt:

*Ik heb je niet gewild, aan mij heeft 't niet gelegen
Dat je gestalte en vorm en 't leven hebt gekregen.*

Vervolgens beschrijft hij dan hoe de moeder, nadat ze eerst in haar radeloosheid het uiterste had overwogen, uiteindelijk toch de vrede in zichzelf hervindt en haar kind, dat hunkert naar de moedermelk, in liefde omarmt:

*Je was zoo klein- en in een felle dorst
Stak je je armpjes uit en tastte naar mijn borst.*

De mate van die moederlijke aanvaarding, na de eerste felle schrik en na de moeiten van de baring, is zo dan sterk, dat hij niet laten kan haar in religieuze termen te vatten:

*Nu lig ik moe en 'k ben zoo stil en trotsch
Alsof jij Jezus was en ik de moeder Gods.*

Het loopt wel eens anders, dan je eerst had verwacht of gehoopt. Die ervaring doen talloze mensen in hun leven op. De werkelijkheid van het leven geeft soms een grote streep door de rekening van je verlangens en plaatst je dan voor heel andere feiten, waar je dan maar mee klaar moet zien te komen. Als ouders hebben kunnen kiezen voor kinderen, heel spontaan of na rijp beraad, dan hebben ze die keuze zelf bewust gemaakt. Maar er zijn - behalve de overrompelden - nog veel meer mensen, die geen keus hebben, en die in dit opzicht ook nooit enige keus hebben gehad. Tal van mensen zijn ongewild en zeer tot hun spijt hun leven lang kinderloos gebleven. Wie schetst de pijn van de alleengaanden? De mensen, die aan een hechte levensverbintenis, waaruit nieuw leven kon ontspruiten, nooit toegekomen zijn? De zelfstandigen die hun leven niet konden verbinden met het leven van een ander, tenminste niet definitief. De gedrevenen die altijd leefden vanuit een sterke innerlijke drang. En die daarom dachten, dat ze het maar beter niemand konden aandoen om met zo'n impulsieveling in zee te gaan. De getalenteerden, die helemaal opgeslokt werden door de kunst of door de cultuur of door het een of ander hoger doel. De avontuurlijken die meenden, dat ze nu eenmaal niet voor een vaste relatie in de wieg waren gelegd. De onzekeren, die meenden, dat ze aan een ander niets te bieden hadden en die daarom hun weg in alle eenzaamheid moesten gaan. Zij allen hebben met elkaar gemeen, dat ze hun weg niet konden buigen naar de ander.

Ook al heeft je leven wellicht een heel ander verloop gekregen dan je aanvankelijk gehoopt en verwacht had, niettemin blijf je in gedachten altijd nog enigszins met die éne mogelijkheid rekening houden, waar je lichaam toch op gebouwd is en waar je hart naar uit gaat. Maar dan kom je op een bepaalde leeftijd, waarop je langzamerhand de werkelijkheid onder ogen moet gaan zien. Bij een man stopt het voortplantingsvermogen niet zo duidelijk op een bepaalde leeftijd. Al is daar natuurlijk ook wel ergens een grens. Al was het maar, dat je liever niet voor de opa van je kind wilt worden aangezien. Voor een vrouw ligt het nog wat scherper. Als je tegen de veertig loopt ga je als vrouw heel sterk beseffen, dat je tijd haast verstreken is. Dat je vruchtbare jaren bijna vervlogen zijn en je kansen op nakomelingschap voorgoed verkeken. Tegenwoordig zijn

de medische technieken zo ver voortgeschreden, dat je op een zeker moment zou kunnen overwegen desnoods als enige ouder (zonder levenspartner) kinderen op te voeden. Maar dat is nog al wat. En het zijn er om begrijpelijke redenen maar weinigen, die daar uiteindelijk voor kiezen. Al zijn ze er wel. Maar ook voor paren die wel in een hechte relatie leven, is het krijgen van kinderen lang niet altijd vanzelfsprekend. En dat geldt niet alleen voor homoparen of lesbische stellen, voor wie het beleven van het ouderschap zeker niet gemakkelijk te verwezenlijken is. Ook in een duurzame man/vrouw-relatie kan het verlangen naar kinderen tot groot verdriet van de partners onvervuld blijven. Je hoeft er de statistieken echt niet op na te slaan om dat te weten. Als je om je heen kijkt, kom je ze tegen, de mensen die al zo lang hebben verwacht. Niet gewacht, nee werkelijk verwacht hebben ze, maandenlang, jarenlang, of het wonder zich misschien aan hen voltrekken zou? Zielsgraag zouden ze vader zijn genoemd of moeder willen heten. Maar naarmate de tijd verstreek daalden langzaam maar zeker hun kansen op het ouderschap. 't Was een harde innerlijke strijd, die gestreden moest worden, beurtelings in hoop en wanhoop. Een strijd, niet spoedig opgegeven, maar wel onverbiddelijk verloren. Hun hoop vervloog, hun groene loof werd dor. Al hun verwachting vervaagde mettertijd tot ideaal. Of een man zijn kinderloosheid wellicht toch weer anders beleeft dan een vrouw? Is het waar, dat een man vooral klaar moet zien te komen met het gemis van de zoon, die hij niet gekregen heeft en ook nooit hebben zal? De zoon met wie hij had willen lachen en stoeien. De zoon met wie hij had willen voetballen, wandelen en van mening verschillen. De zoon met wie hij lange gesprekken had willen voeren tot diep in de nacht. De zoon, van wie hij droomde en die steeds maar was gegroeid in zijn verbeelding. De zoon die hem 'vader' zou hebben genoemd en die zijn raad en steun zou hebben gevraagd.... Zien vaders in het kind, dat ze nooit hebben gehad, vooral hun nooit geboren zoon?

"Een dorre boom", zo noemde hij zichzelf. Dat was hij zeker niet. Integendeel. Er ging juist heel veel van hem uit, dat anderen tot leven wekte. Hij was geliefd en gezien bij de meeste mensen in zijn omgeving. Hij zat in verschillende besturen en was altijd op veel terreinen actief. Zijn milde humor werkte aanstekelijk, zijn eenvoud en zijn vriendelijkheid maakten hem bemind. En hij sloeg altijd bruggen tussen mensen. Overal waar hij kwam fleurde de vergadering op en steeg de stemming. Maar een zoon of een dochter had hij niet. En daarom noemde hij zichzelf een dorre boom. Een dorre boom, die geen vrucht had gedragen. Een tronk, die geen deel had gehad aan de voortgang van het leven, die geen levenssappen door had kunnen geven aan een nieuw geslacht. Dat verdriet bleef altijd aan hem knagen, eigenlijk zijn hele leven lang.

*Ik bèn geen vader, en ik hèb geen zoon.
Niets dan een sage is zijn zacht bestaan.
Toch groeide hij gelijk de nieuwe maan
in grootte en glans en werd volwassen-schoon.*

*God weet, wij hebben soms een droom van noode,
Maar doodbedroefd is die de droom ontrees.*

Willem de Mérode

Nog anderen zijn er, die eigenlijk nooit een echte keus hebben gehad. Al zegt men van wel. Wie heeft eigenlijk weet van de lange nachten der onaangeraakten, gekluisterd aan hun eenmaal gedane belofte om levenslang hun kuisheid te

bewaren? Hun jeugdige enthousiasme, hun bezieling was 't, die hun deze gelofte eenmaal in de mond gaf. Hun leven zou gewijd zijn aan een hoger levensdoel. Hun liefde was voor de Ander bestemd en zou uitgaan niet naar de éne, maar naar de velen. Maar kun je - zo jong - al overzien welke gevolgen dat in werkelijkheid heeft voor de rest van je leven? Kies je dan zelf? Kun je reeds de reikwijdte beseffen van een keuze, die je vrijwillig, maar toch onvrijwillig doet? Een keuze, die je opsluit in jezelf en die je van je kinderen berooft? Huub Oosterhuis heeft in enige dichtregels zijn hart daarover uitgestort:

*Ik heb nooit gezegd liefste
heb nooit het vuur gestort
dat mijn lichaam ontstijgen
mijn mond uitslaan wou.*

*Heb nooit gezegd: nu,
en dat ene gedaan waar-
toe ik gebouwd ben. drijf ik
dan op de wind waarheen
onbestemde gedachte?
man zonder zoon*

Maar wat is dan die kuisheid, waartoe een geestelijke zich vrijwillig-onvrijwillig verbindt? Is kuisheid hetzelfde als afzien van je lichamelijke verlangens? Is kuisheid gelijk aan de eeuwigdurende ongebroken maagdelijkheid? Als men iemand tot deze kuisheid verplicht, als men gewoon de eis stelt van onthouding, is het resultaat dan een heilig leven of is het doodgewoon frustratie? Zou het niet veeleer zo kunnen zijn, dat je niet kunt weten wat kuisheid is, tenzij je uit eigen ervaring het allerinnigste gekend hebt? Zoals de dichter Bertus Aafjes het zo prachtig heeft gezegd:

*Zij weten niet dat kuisheid slechts bestaat,
wanneer men in elkander weggezonden,
de lippen bloeiende, de ogen dronken,
Voorgoed het alleruiterste begaat.*

Voor veel vrouwen is haar ongewilde kinderloosheid een van de teerste punten, een van de zeerste plekken in haar leven. Haar onvervuld verlangen naar het moeder- schap heeft een zeer sterke emotionele geladenheid. Ook al ben je er in geslaagd op een andere wijze een rijke inhoud aan je leven geven, toch raak je dat instinctieve verlangen naar kinderen nooit meer echt kwijt. Op zeker moment bespringt het je weer, komt het weer over je met een hevige intensiteit, die niet overeenstemt met wat je dacht uiteindelijk toch redelijk verwerkt te hebben. Zelfs ervaren moeders met een voltooid gezin, die al tijden geleden een punt hebben gezet achter de gezinsvorming, kunnen soms onverhoeds nog weer opnieuw besprongen worden door dat oersterke vrouwenverlangen naar het moederschap: de hunkering om nog eenmaal zo'n kleine lieve kruimel in je armen te mogen koesteren. Onverwoestbaar is dit verlangen in vrouwenlevens verankerd. En waar het niet vervuld kon worden, bleef het een pijn die telkens weer opdook, en een leven lang moest worden meegetorst. Was je zusje of een goede vriendin in verwachting, dan was je reuze blij met haar, maar toch moest je van binnen even iets bitters wegslikken. Anderen stonden bij de bushalte met elkaar te praten over hun opgroeiende kinderen. Maar jij stond er buiten en kon

er alleen maar naar luisteren. Ze bespraken hun opvoedingsproblemen met elkaar. Nooit voelde je eenzamer, dan wanneer ze maar bleven doorpraten over de kleren en de bezigheden en de schoolprestaties van die kinderen. Al bedoelden ze het niet zo, toch voelde jij je daardoor volkomen buitengesloten. Wat zou je er niet voor gegeven hebben om zelf ook deel te kunnen hebben aan die wereld van het kind. En wat heb je er niet allemaal voor gedaan en ondergaan. Onderzoeken. Wachten. Hopen. Weer onderzoeken. Een kleine operatie. Niets hielp. En de tijd verstreek. Anderen kregen schoonzonen en schoondochters en later kleinkinderen... Het pijnlijk gevoel van gemis bleef alsmear bij je, en het lag op de loer om je te bespringen. En als je dacht, dat het eindelijk tot rust gekomen was, ontwaakte het plotseling toch weer.

*'n Vrou het stil geword van baie wag:
die aarde het gegly deur die spiraal
van dag na nag, was beurtelings groen en vaal,
en sy het soms gehuil en soms gelag.*

*Ook was sy dikwels wakker in die nag,
maar sy het in haar woning en op straat
gewoon gehandel en gewoon gepraat
en niemand het geweet hoedat sy wag.*

Elisabeth Eybers

Geboorte vierden... Ja, maar het loopt wel eens anders. Soms gaat het al tijdens de zwangerschap mis. Je kunt er niet omheen, dat er iedere dag in huizen en ziekenhuizen ook heel wat kinderen geboren worden, die vurig zijn verwacht en met veel liefde zijn gedragen, maar die al dadelijk vanaf het begin veel leed met zich mee moeten dragen. Er komen kinderen ter wereld, die een aangeboren ziekte hebben of die zich door het leven zullen moeten slaan met een zichtbaar gebrek. Dat is voor de ouders en ook voor die kinderen zelf heel moeilijk te verwerken. Ook zijn er de kinderen bij wie het zich eerst allemaal goed laat aanzien. Pas in de loop van de tijd openbaart zich het feit, dat er ergens toch een storing geweest moet zijn in hun ontwikkeling, waarvan de gevolgen nog lang zullen na werken. Er waren ouders, die in het jaar na de geboorte van hun mongooltje aan familie, vrienden en kennissen de volgende nieuwjaarswens toestuurd:

*Soms zijn mensen
een stukje van hun
levenspuzzel kwijt
Soms geven mensen
een stukje van zichzelf
aan de ander
als het Licht
op de puzzel valt
krijgt zelfs het
donkerste stukje glans*

3 IN VERWACHTING

Intuïtief wéét je gewoon, wanneer het zover is. Dat voel je feilloos aan. Het wordend leven, zó innig met jezelf en met jouw eigen lichaam verbonden, kondigt zichzelf wel aan. En jij, je hebt er een antenne voor om dat meteen te merken. Het is warm, pril, en heel diep verscholen in je binnenste. Nog helemaal verborgen. En toch al vanaf het eerste ogenblik zo werkelijk, zo definitief. Zo niet meer weg te denken uit je lijf en leven. Als de arts je gelukwenst met je zwangerschap, is het voor jou al eigenlijk al geen verrassing meer. Veeleer een bevestiging van wat al in je leefde als een klein vermoeden. Nee, geen vermoeden meer, maar een stil weten. Een zoet geheim, dat nog niet prijsgegeven worden mocht aan de wereld buiten jou. En waarin zelfs de liefste nog niet was gekend. Het was alsof jij de enige was, die de sleutel bij je droeg tot dat geheim. Het was te mooi om waar te zijn.

*Verlangen had gestalte gekregen
Liefde was tot leven gekomen*

Van tevoren had je vast en zeker gedacht, dat je het meteen aan iedereen zou willen vertellen. Dat je het als het ware van de daken zou willen roepen tegen ieder, die het maar horen wilde. Maar in werkelijkheid bleek dat helemaal niet zo te zijn. Je stond verbaasd over jezelf, over de manier waarop je reageerde. Telkens als je er over wilde praten, als je het blijde nieuws aan iemand wilde vertellen, was het net of je door een onzichtbare hand werd tegengehouden. Een vreemde gewaarwording. Een onbestemd gevoel waakte er voor, dat jij die sleutel nog niet af kon geven. Ja, zo voelde je het, dat ging gewoon nog niet. Het was of jij dat lief geheim nog even moest bewaren. Zoals dat allerprilste begin stilaan uit begon te botten in je schoot, zo moest ook dat stille weten eerst nog een poosje in je groeien tot het voldoende was gerijpt. Maar je popelde wel van verlangen om het hem te gaan vertellen. Je liefste vriend, je tochtgenoot, je allernaaste deelgenoot in dit geheim. De vreugde straalde zichtbaar van hem af, toen je het hem toevertrouwde met een enkel woord: "Mijn lief, het is zover"... En hij lachte zielsgelukkig. Want het was zover. En hij wist, dat het een deel was van hemzelf, dat daar nu bij jou na die hoge vlucht was neergestreken en zich had ingenesteld op dat donkere veilige plekje aan de rand van het oerwater. Een gelukkige samensmelting, die tot nieuw leven had geleid. Het innigste was van ons tweeën. Hij zou straks vader, jij zou moeder zijn. Geen trotser ouderpaar was er op gans de wereld.

Nog bijna niets was het. Een blaasje. Een saamgesmolten slijmpje, heel doorzichtig en heel broos, waaraan daar in mijn binnenste langzaam geweven werd. Maar dat tere broze blaasje had sterke kiemkracht in zich, levensdrang. En door die levenskracht zou het gaan groeien. Het zou zich in het verborgene spontaan ontvouwen tot herkenbare menselijke vormen. Het zou zich langzaam maar zeker voortbewegen naar een eigen menselijk bestaan met een eigen gezicht. In de diepte van de moederschoot zou het gekoesterd worden en gevoed. Het zou warm bewegen en deinen op de golven van de zee. Het zou in die veilige donkere kom veertig weken lang met alle liefde gedragen worden, tot het - voldragen - aan het licht zou komen, op een goede dag. Uit de lendenen van een man en in de schoot van een vrouw was als door een wonder iets

kostbaars en kwetsbaars tot leven gewekt. Wij hadden samen de sporen getrokken. Ingebed in de beschutting van die tere wand dreef nu in het oerwater het kleine ei, dat heel voorzichtig aan een eigen baan begon.

*Heel voorzichtig de eischaal
wit van het hart en de adem
en de mond een blauwe bloem*

*mens zonder handen en voeten
heel voorzichtig jouw leven
mens die nog komen moet*

*nooit was de schaal
zo licht in onze hand*

*witte eischaal
van het leven*

Sonja Prins

Hoe welkom was dit nieuwe leven, hoe gewenst. Het was geschapen om bemind te worden. Van ons samen was het. Het was ons eigen vlees en bloed. Maar het was van zichzelf. Het was zichzelf. Hij of zij was zichzelf en begon aan een eigen bestaan. Als jong meisje had ik vroeger thuis wel eens een boek in de kast zien staan, waarvan de titel mij op die leeftijd natuurlijk boeide. Het heette: "Moeder worden" of iets dergelijks. Ik mocht er niet in kijken, want daar was ik nog niet aan toe, zo luidde de waarschuwing van mijn ouders. Maar natuurlijk pakte ik dat boek op een keer toch uit de kast. Er stond veel in, wat ik nog niet zo goed begreep. Het ging als ik me goed herinner over harde buiken, over misselijkheid en over zoete pijnen. Over barensweeën en naweeën. Over krampen en vermoeidheid. Over bloedingen en hechtingen. En dat je er behoorlijk veel voor over moest hebben om zo iets moois als een kind te mogen ontvangen. Maar je werd voor al je moeite ruimschoots beloond, als de baby maar eenmaal was geboren. Dat klonk allemaal vreselijk geheimzinnig, maar wat was het nou?

Toen ik er naar vroeg, hoe het was voor een vrouw om kinderen te krijgen, gaf mijn moeder mij een heel voorzichtig, en tegelijk heel nuchter antwoord. Dat deed ze denk ik om te voorkomen, dat haar dochters zouden zwijmelen in een overmaat aan romantische ideeën rond zwangerschap en geboorte. "Och kind, laat ik het maar eerlijk zeggen: Kinderen krijgen is bepaald geen pretje. Het is echt een zwaar karwei." En mijn vader voegde er aan toe: "Ik ben moeder heel dankbaar, dat zij aan jullie die onze kinderen zijn, het leven heeft geschonken." Hij zei het ernstig en toch blij, en met een onderton van diep respect. Hoe zou het zijn om nu dan zelf..... groots. Ja, dat was nu precies het goede woord. Groots, daar speelde ik meermalen in gedachten mee. Een heel bijzondere ervaring moest het zijn om het leven aan een kind te schenken. Emotioneel. Schokkend. Je rakend tot in het diepst van je wezen. Misschien ook wel wat beangstigend. Maar vooral groots. De werkelijkheid was nog veel ingrijpender, verwonderlijker, en onthutsender dan we ooit hadden gedacht. 't Is moeilijk om de juiste woorden er voor te vinden. Het klinkt zo gauw romantisch allemaal, of vreselijk overdreven. Maar toen het nieuwe leven zich aankondigde, waren we

echt in de zevende hemel. En tot mijn oprechte verbazing was er geen enkel spoor meer te bekennen van mijn kinderlijke angsten. Gone with the wind... Er was enkel maar vreugde en grote dankbaarheid. Nee, dat is nog veel te pover uitgedrukt. En weer schieten woorden te kort. Een laaiend soort opgetogenheid spoelde door je bloed. Het was een heel speciale ervaring. Het deed denken aan wat je voelde, toen je stapelverliefd was, in de week van je eerste kus. Was het waar, dat jij nu draagster van nieuw leven was? Een nieuw begin van leven, zomaar uit de liefde van een enkel mensenpaar ontloken? Was het niet geweldig, dat wij samen als vrouw en man nu ook een deel mochten zijn van die eindeloze keten, die het menselijk bestaan verder draagt naar nieuwe verten? Een lijn die ooit is uitgezet, krijgt in jouw zwangerschap nu een vervolg. Er wordt gebouwd aan de toekomst in de lijn van het verleden. Aan de lijn der geslachten wordt verder geweven. Zo deel te mogen hebben aan het geheim van het leven maakt je stil van pure vreugde en verwondering. Wanneer begint het nieuwe leven? Begint het op het ogenblik dat ons kind geboren wordt? Of begint het al eerder, op het moment, dat het kindje levensvatbaar is? Begint het, wanneer alle ledematen en organen van de baby in principe zijn gevormd? Of begint het pas, wanneer het kleine hartje is gaan kloppen? Of mag je reeds van het nieuwe leven spreken op het moment zelf van de ontvangenis? Daar zijn al heel wat artikelen over geschreven en vele wijze woorden aan gewijd. Vooral door geleerden, artsen en ethici, die zich diepgaand bezig houden met de vragen rond de al of niet toenemende beschermwaardigheid van het ongeboren leven. En rond de vragen van het mogelijk ingrijpen in het erfelijk materiaal van het menselijk geslacht. Maar dat laat ik nu allemaal maar even voor wat het is.

Voor jezelf is het namelijk heel duidelijk zo, dat het nieuwe leven precies begint op het moment dat je ontdekt, dat je werkelijk in verwachting bent. Geen seconde eerder of later. Dat éne moment draag je heel lang met je mee. Het is net of de tijd even stil staat. Het is werkelijk een overrompelend ogenblik. Een onomkeerbaar en beslissend moment, dat je hele leven ingrijpend verandert. Maar misschien is het ook wel zo, dat het nieuwe leven in principe al veel en veel eerder is begonnen... De drang om het leven aan nieuwe mensen door te geven is als het ware ingeschapen in onze menselijke natuur. Je kunt zeggen, dat het is voorgegeven in de mens, die jij zelf bent.

Heeft dat nieuwe leven soms al een aanvang genomen, toen jij zelf het kind-zijn aflegde en als een vrouw of als een man geboren werd? Het leefde allemaal al heel lang in je, al was je je daar nog niet zo van bewust. Terwijl je rijpte van kind tot volwassene, was het leven boordevol spannende ervaringen. Ook toen was je al bezig jezelf en je eigen verlangens te ontdekken. Je moest je eigen speciale voorkeuren en je eigen grenzen bepalen. Je sjoelde en je speelde potjes schaak met je klasgenoten. Je fietste elke dag van huis naar school en weer terug. Je keek mijmerend omhoog naar de blauwe wolkenluchten. Je was telkens weer op een ander verliefd. En je droomde van die éne, die zo dichtbij, maar toch zo onbereikbaar was. Je maakte ommetjes om stiekem een glimp van je idool te ontwaren. Je fietste driemaal heen en weer door dezelfde straat, en dan hoopte je maar, dat niemand dat zou merken. En je werd helemaal warm van binnen, als je aan een "toevallige" ontmoeting dacht. Je at gevulde koeken met je vrienden en vriendinnen. En je schepte op over je eerste omarming en je eerste kus. Je genoot van al het nieuwe, dat zich in je leven voordeed. En het was een hele gewaarwording, toen je lichaam de eerste tekenen ging vertonen van pas ontwakende vrouwelijkheid of mannelijkheid. Het

begin van okselhaargroei, ontwakende borstjes. Het eerste zaad, dons op je lip, de eerste harde haartjes van je kin, die nog te tellen waren... Je liet je haar groeien of je knipte het juist af, al naar gelang de mode voorschreef. Je moest immers je best doen om niet al te veel uit de toon te vallen in de klas. Wiskundesommen moest je de baas worden. Voldoendes moest je zien te bemachtigen. En je ongebreidelde fantasie kon je uitleven in de tekenlessen en in je opstellen. Terwijl je lichaam zich klaarmaakte om eenmaal in staat te zijn het leven door te geven, vertrouwde je 's avonds je intiemste gedachten toe aan het witte papier. We moesten ons voorbereiden op onze toekomst, zeiden de leraren. Ondertussen deed je lichaam hetzelfde. Als meisje moest je zo nu en dan wel eens verstek laten gaan bij de gymnastiekles. Dat was wel heel vervelend, maar een beetje trots was je er ook wel op. Het had zo iets geheimzinnigs, dat je lichaam op gang was gekomen en vloeiende met het oog op later. En de lasten, die dat onvermijdelijk met zich meebracht, nu ja, die moest je willig dragen om wat eens zou kunnen zijn...

Aanvang

*Die het kindje aanzijn geeft
geeft het aanzijn aan alles
nooit door woorden noembaar*

*stil in het aanvangslicht
slapen de hemelweiden.*

Ida G.M. Gerhardt

k heb me wel eens afgevraagd of het eigenlijk wat uitmaakt in welk seizoen het nieuwe leven in je ontwaakt? Het kleurt geloof ik je ervaring wel. Hoe mensen de dingen beleven, hangt heel dikwijls samen met het schijnbaar onbelangrijke. Meestal sta je er niet zo bij stil, dat je totale belevingswereld wel degelijk beïnvloed wordt door zulke doodgewone verschijnselen als het jaargetijde en het weer. Wat ons omringt heeft dikwijls een veel grotere uitstraling op ons dan we gewoonlijk beseffen. Een feest boet absoluut aan waarde in, als het gevierd wordt op een miezerige dag. En op diezelfde dag zijn de mensen in de tram net zo miezerig als het weer daarbuiten. Je fietst langs de rivier naar de stad. Onder de brug zit een trompetter te blazen. Als de zon schijnt wuif je hem toe met een ferme vrolijke zwaai. Maar als het regent wekt zijn activiteit je ergernis op. Bovendien zit hij er niet eens. Hij is lekker thuis gebleven. Een lichte lentedag haalt ons uit onze somberheid vandaan. Een beetje zonlicht doet vaak wonderen. Een kletterende regenbui in de herfst maakt een mens neerslachtig achter vensterglas, maar als je in diezelfde bui keihard op de fiets tegen de storm in moet trappen, wil je winnen van de wind. Het optornen tegen de natuurkrachten geeft je een merkwaardig soort bevrediging, die je haast een als een triomf ervaart. Als je terugdenkt aan gebeurtenissen, die indruk op je hebben gemaakt, weet je na jaren vaak nog precies welk weer het was en in welk jaargetijde het gebeurde. Toen mijn broer begraven werd regende het pijpestelen. Toen we trouwden was het een schitterende zonovergoten dag. En toen ons eerste kind geboren werd, was het gewoonweg om te stikken van de hitte.

*In de winter zwanger worden
betekent ontluiken in de lente,
aanzwellen in de zomer
en baren in de herfst...*

In verwachting zijn in het voorjaar, als alles nog zo pril is en opnieuw ontluikt.... Dat geeft je wel een heel speciaal gevoel van verbondenheid met heel de natuur. Je voelt je als het ware opgenomen in een wijde samenhang van groei en bloei. Je maakt deel uit van dat totale groeiproces, dat overal om je heen nieuw leven uit doet botten. Zwellende knoppen, veelbelovend, die openbarsten in een witte pracht. Jonge dieren op hun hoge ranke poten schuilend bij het moederdier. Het tere groen, dat bloei belooft en vrucht. De vele nesten van de vogels hoog in de bomen. Het zijn evenzovele tekenen van die weergaloze goddelijke scheppingskracht, die zich alom baan breekt in de natuur en die niet te stuiten is. De lente breekt door en zet alles opnieuw in gang.

*Zoals de lente
is jouw komst
onweerstaanbaar*

Het zonnetje is wellicht nog wat flauw, maar het licht wordt gaandeweg sterker. Iedere dag is er de verlenging. Dagelijks wint zij op de nacht en neemt zij toe in kracht. Het leven begint zich aarzelend te vertonen in de kleine krokusjes, die hun kleine kopjes voorzichtig uitsteken boven het gras. Samen vormen ze een prachtig veld, paars en geel, nabij de snelweg. Het leven breekt zich baan in de witte seringboom, waarvan een der takken laag de aarde zoekt, als een soort steun bij het dragen van de bloesem. Het leven manifesteert zich in het lammetje, dat vannacht misschien geboren wordt, maar het kan ook morgen zijn. Of overmorgen. Wie zal het zeggen?

Aan het ontwakende leven, dat zich alom manifesteert, heb je zelf op een heel bijzondere wijze deel. Als je in verwachting bent in de lentetijd sta je midden in het levensgeheim. Je hebt als het ware een heel actief aandeel in de voortzetting en de vernieuwing van de schepping. Zo ervaar je het tenminste wel. In jou staat eigenlijk het nieuwe leven op. Maar tegelijk is het iets, dat bezig is gewoon te gebeuren. Het moet zich onweerstaanbaar aan jou en aan jouw lichaam voltrekken. Het is een proces, waarop je zelf nauwelijks enige invloed kunt uitoefenen. Je hebt er eigenlijk totaal geen vat op. Het zet zich door, het voltrekt zich, het gebeurt in het onzichtbare, zoals het leven is: een geheim.

In de kille winterse weken keek je al vaak verlangend uit naar de komst van de lente en de zomertijd. Als de dagen verdonkerd waren door dichte mist, hunkerde je naar witte wolkenluchten en naar wat warme zonnestrallen op je huid. De zomer is vervuld verlangen en komt als vruchten, die blozend en gestadig rijpen tot aan de volle oogst. Vlinders strijken neer op de Buddleia. Een vleugje paradijs. De korenvelden van Van Gogh. Warm. Zinderend. Het hoge maïs van Eerssel. Een berkenlaantje, dat zich rondslingert door het bos. Bosvruchten rijpen aan de rand van dat laantje. Ze wachten er op afgeplukt te worden door rappe kinderhanden. Alles in de natuur heeft zich ontpopt. Alles rijpt en draagt vrucht. Alles vliegt uit en zoekt een eigen weg in dit bestaan. Ook

de mensen. Ze stappen in auto's en treinen. Ze laten zich vervoeren naar verre streken. Ze hebben behoefte om uit te rusten van alle besognes en om tot zichzelf te komen. Om nieuwe dingen te ervaren en nieuwe krachten op te doen.

Midzomer. Alles floreert en staat uitbundig in bloei. De boomgaarden geuren en dragen veel vrucht. Het ooft hangt te wachten om geplukt te worden. De tuinen wedijveren met elkaar wie de schoonste bloementooi heeft voortgebracht. En het gras moet nodig worden gemaaid. De zomertijd is de tijd van opgetogen je hart ophalen aan de wereld om je heen. De kinderen spelen in de straat. Alles ademt een zekere ontspanning. De dagen zijn langer, de nachten korter. De straten vriendelijker. En de mensen evenzo. Buren, die elkaar de hele winter niet gezien hebben, staan met elkaar te praten over de heg heen. De rinkelbel van een ijscokar brengt ontmoeting teweeg. Kinderen drommen om het wagentje heen. Een vriendelijke meneer trakteert. Er gaat een gejuich op.

Maar zwanger zijn in de zomertijd heeft ook zo zijn bezwaren. En die zijn zeker niet gering te achten. De heetste zomerweken zijn voor een hoogzwangere een ware bezoeking. Bijna niet om door te komen, zo loom, zo futloos en zo lusteloos als je dikwijls bent. Je hebt eigenlijk nergens meer zin in. Het beetje energie dat je nog hebt, is heel snel opgebruikt. Haast alle dagen wegen zwaar. Het zwangere lichaam, 's winters in een heerlijk warm wijd jack gehuld, wordt op 't heetst van de zomerdag werkelijk zwaar beproefd door zo'n kleverige, zweterige hittegolf. Je bent prikkelbaar en snel op stang te jagen. Je hebt voortdurend last van ademnood. Je kleren blijven vastplakken aan je vormeloze lijf en je kunt voor je gevoel geen kant meer uit. Die bollende buik zit altijd in de weg en belemmert je volstrekt in je bewegingen. Als je het op zo'n moment voor het kiezen had, zou je die warmste dagen het liefst maar willen overslaan. Maar ja, je hebt geen keus. Je moet door. Er zit niets anders op dan het allemaal maar te doorstaan. En dan maar hopen, dat het niet te heet is, wanneer de dag aanbreekt, dat je gaat bevallen. Je kunt al wel heel gauw met het kind naar buiten in die tijd. Dat is een voordeel. In gedachten zie je de box al in de tuin staan onder de parasol, tegen een achtergrond van zonnebloemen. Zo'n nieuwe wit geverfde box, waarvan je de bodem wel een halve meter op kunt hogen, zodat het kindje een nog beter uitzicht heeft over de straat. Dat is wel een weelde. Of je zet de kinderwagen in een van de beschutte hoekjes, bij de schuur of onder de berk. De baby slaapt als een roos en jij gaat er zelf naast zitten lezen. De kinderen uit de buurt mogen allemaal komen kijken en ze zijn verrukt. Nog nooit zagen ze zulke kleine vingernageltjes als hier boven het lakentje uit. Of ze dat zachte huidje ook even mogen aanraken? Dat mag. Wat ruikt zo'n kindje lekker. Wist je dat? Ze vragen waar dit nieuwe kindje toch vandaan gekomen is? Dit is bij uitstek de gelegenheid om elkaar op een warme zomeravond verhalen te vertellen. Bijvoorbeeld het verhaal over de oorsprong van de kinderen, dat iemand eens voor mij opgeschreven heeft, maar waarvan ik de oorsprong niet meer kan achterhalen.

Het verhaal over de oorsprong van de kinderen

Toen de vissen niet meer naar adem lagen te happen in het slijk, toen de olifanten niet meer telkens wegzakten in de modderige bodem, toen de bloemknoppen vanzelf opengingen en de sterren niet meer tegen elkaar aanbostten, toen was alles gereed. De aarde was bewoonbaar. Kom, dacht God

bij zichzelf, laat ik dan nu het mensdom maken. Op de aarde is plaats genoeg voor miljoenen mensen. Maar op dat moment bedacht Hij zich. Hoe zou zo'n mierenhoop van mensen zich onderling met elkaar verbonden kunnen voelen? Zouden ze geen wildvreemden voor elkaar zijn en als enkelingen verloren lopen in de massa? Ik weet wat, dacht God. Ik ga één paar mensen tot leven roepen. En dat ene mensenpaar laat ik vrucht dragen, zodat de ene mens uit de ander tot bestaan komt. Zo zijn ze met elkaar verbonden als moeder en dochter, als vader en zoon of als broer en zus. Ik maak ze een mensenpaar van verschillend geslacht, zodat ze met elkaar kunnen spelen. En in de vreugde van het spel leg ik de kiem voor een nieuw mens. En die nieuwe mens noem ik "kind". Zo gezegd, zo gedaan en de Eeuwige zag dat het goed was. Tien volle manen lang liet hij het kind bij de moeder wonen. Ongemerkt gaf Hij het kleine armen en benen. Hij gaf het oren en ogen en een mond en Hij leerde het alvast bewegen. Maar Hij zei daar niets van tegen de mensen, want zij moesten denken, dat zij het kind zelf lieten groeien. Het moest toch juist hun kind worden? En met grote tevredenheid aanschouwde Hij de vreugde van de vader en de moeder, toen het kind ter wereld was gekomen. Het kindje kon meteen al slapen en zuigen, en niezen. En na nog een volle maan kon God het kindje al laten lachen. Zo riep de Hij kind na kind tot leven. Hij liet ze huilen om de minste pijn en hij liet ze lachen om het minste plezier. En spelen met hun vingers en tenen, met de zon en het water. Hij liet de wind door hun haren waaien. Hij leerde de kinderen praten en stiekem kattedwaad uithalen. En dan moest Hij erom lachen. Ja, Hij lachte. Want Hij was blij het mensdom niet ineens te hebben gewild. Want door kinderen bleef de schepping nieuw, al werd ze ook eeuwen oud. Overal plantte God kinderen aan de tafels der mensen. Heel de aarde werd er mee versierd. En als ze groot waren geworden sprak Hij: Er moet feest komen. En alles begon weer van voren af aan.

Beginnende herfst is einde en nieuw begin. Vallende bladeren en kale takken. Het rijpe jaar gaat dalen, maar 't bergt ontelbaar veel beloften in de kiem.

*Wanneer ik uit mijn venster kijk
en zie de kale takken van de bomen
dan ga ik van de bloesemtakken dromen
die in beginsel reeds aanwezig zijn*

Herfst. Dat jaargetij van afscheid van de zomer, van geel en bruin-rood kleurende bladeren, van neerdwarrelend zaadpluisjes en neerploffende diepglanzende kastanjes. Wat geweest is keert langzaam naar zijn oorsprong terug. Het moet afsterven. En tegelijk maakt het zich alweer op om opnieuw aan te vangen. In de herfst doet de natuur het vergankelijke uit, in de verwachting van wat straks opnieuw ontluiken zal. De late herfst spreekt een eigen taal. In december zwanger zijn is toch ook een heel aparte ervaring. Die weken van verwachting en uitzien naar het licht hebben een heel speciale onderstroom, vooral als je zelf een kind onder het hart draagt. Het is alsof er een onzichtbare verbondenheid geweven is met het oer-moederschap door de eeuwen heen. Het is alsof jouw unieke zwangerschap daardoor is opgenomen in een stroom van licht en nieuw leven, dat geboren gaat worden onder een goed gesternte. En je voelt, dat het een extra dimensie heeft om dit kind te verwachten in een wereld, die ook vandaag nog altijd hunkert naar licht, naar heelheid en verlossing. En zo heeft zwanger zijn in de dagen van advent iets van een mystieke lading.

Je bent een schip, geladen tot aan het hoogste boord. En je draagt een kostbare, kwetsbare last met je mee, die je veilig aan land brengen moet. Deze nadagen van het jaar dragen een soort extra bemoediging in zich, een beloftevol geheimenis. Juist in deze tijd van inkeer en tot jezelf komen, kijk je misschien nog wat vaker naar binnen en word je bij het leven zelf bepaald. Dat maakt je ontvankelijk en ook sterk in je keuze voor het ontvangen en dragen van dit kind dat je baren zult, als de dagen zijn vervuld.

*Onuitputtelijk is de zon
de aarde en het water
ritmisch slaat het hart
zo cyclisch het leven
steeds weer opent zich de bloem
helder licht is in ons
Onbegrensd is de liefde
die je een kind mag geven*

We kunnen het nog bijna niet geloven, maar het is toch waar. Wij tweeën zullen straks vader en moeder zijn. Meer nog: we zijn het eigenlijk al. In verwachting zijn betekent niet alleen, dat er een heel nieuw kind op komst is, maar op hetzelfde ogenblik zijn er ook volkomen nieuwe ouders op komst. En die ouders, dat zijn wij, zo flitst het door je heen. Natuurlijk is het niets bijzonders. Het is de gewoonste zaak van de wereld, dat mensen kinderen krijgen. Dat doen ze al sinds mensenheugenis. En dat zullen ze blijven doen tot aan het einde der tijden. Maar dat wij zelf nu ook ouders zullen zijn en in de lange lijn der generaties mogen staan. Dat is iets werkelijk iets heel geweldigs. We beseffen, dat alles wat nu komen gaat ook nog een veel bredere bedding heeft. Geboorte vieren is niet slechts iets wat alleen de betrokken ouders aangaat. Ieder kind dat geboren wordt, maakt deel uit van een groter geheel: een familieverband, een leefgemeenschap, een geestverwantschap, een geloofsgemeenschap... Een dorp, een stad, een land, een cultuur, een taalgebied... Kind, de wetenschap dat jij in aantocht bent, brengt zoveel ontroering teweeg. Zoveel vreugde, en zoveel verwachtingen. Er zijn van nu af aan niet alleen ouders, maar er zijn ook grootouders op komst. Wat zullen ze blij zijn, als ze horen van jouw bestaan. Ze hopen, dat ze tijd van leven hebben om jou door de jaren heen te zien opgroeien. Ze verheugen zich van harte in het geluk van hun kinderen. Het opvoeden is iets, wat zij nu gevoeglijk achterwege kunnen laten. Ja, dat moeten ze. Maar verwennen is wel toegestaan, zij het met mate. Ooms en tantes in spe zijn er ook. En nichten en neven. Een heel netwerk van verwantschap. Een hele kring van mensen, die bij jou horen. En jij bij hen. Maar jij, jij weet nog van niets.

*Jij bent geboren in het water
het woord ervaar je later*

Karel Wash

We zullen het allemaal heel intens beleven, als jij straks in werkelijkheid bij ons zult zijn. We verlangen naar je komst, naar jouw allereerste ademtocht. En naar die eerste kreet, die je zult slaken, als je pas geboren bent. Er zal nog een hele tijd over heen gaan voordat je ons bereikt hebt. Aan de overkant der zee ben je

nog. Op een warm eiland verblijf je nog, waar de zon nog niet schijnt. Je bent zo dichtbij en toch zo ver weg. Je moet de wijde oceaan nog oversteken en dan landinwaarts gaan. Zo kom je thuis en zie je 't levenslicht. Wat ben je nog op dit moment? Een dwarrelend veertje, een nietsje, een bubbelbelletje. Maar ik stel me nu al dikwijls het moment van je geboorte voor. Ik denk maar niet zo veel aan wat daar allemaal aan vooraf gaat. De lasten van de zwangerschap, die best mee kunnen vallen. Of niet. Want niet iedereen krijgt het cadeau. De vermoeidheid, die er bij hoort, de rugpijn en die vreselijke jeuk. De weeën en dan de baring, die zoveel inspanning kost en pijn. Ik denk het liefst aan het ogenblik, dat jij ter wereld bent gekomen. Als de ergste spanning is geweken, mag jij hoop ik even bij mij liggen op mijn buik. Dan zal ik eindelijk zien, hoe je er uit ziet. Ik hoop, dat er dan iemand is, die beschuiten smeert. Beschuiten met tranen van vreugde en geluk.

*Als je vraagt
waar je vandaan komt
zullen we zeggen:
Je bent gezaaid en ontlook
In de tuin van de liefde*

*Als je vraagt
wie je bent
zullen we zeggen:
Je bent een kind
door God bemind
en voor geluk geschapen*

*Als je vraagt
wie wij zijn
zullen we zeggen:
wij zijn jouw oorsprong
jouw hulp en toeverlaat
jouw vraagbaak
en jouw stootblok
jouw vluchtheuvel*

*Als je vraagt
waar je naar toe gaat
zullen we zeggen:
Je bent steeds onderweg
welgemoed
met de wind in je rug
naar de nieuwe stad*

*Als je vraagt
waarvoor je leeft
zullen wij zeggen:
wees jezelf
heb God lief bovenal
geniet het leven
en bemin de mensen*

Nog een tijd en dan worden wij in de morgen door een kinderstem gewekt, die ons noemt met een nieuwe naam: "pappa, mamma." En later: "Vader. Moeder." Niemand die dat eerder tegen ons zei. Vanaf het allerprilste begin zullen we de groei en de ontwikkeling van dit lieve mensenkind op de voet mogen volgen. Het zal binnenkomen in ons leven. Het is al binnengekomen. Het zal wonen in ons huis, rennen door onze gang, spelen in onze tuin en bij ons aan tafel eten. Wij zullen het een klein beetje wegwijs mogen maken in dit vaak zo ondoorzichtige mensenbestaan. Het zal een hele verantwoordelijkheid voor ons zijn. En een grote vreugde. Wij zullen dit kind mogen verzorgen, beschermen, begeleiden en opvoeden tot zelfstandigheid. Wat wij kunnen doen is richting wijzen. Eigenlijk niet eens zo veel meer. We mogen het vertrouwen in het leven geven. We mogen voor ons kind de weg banen, waarop het zelfstandig zal leren lopen.

Kind van onze liefde. Wij kunnen en mogen jouw levensweg niet voor jou uitzetten of bepalen. Wij kunnen je hopelijk wel wat bruikbare dingen leren en je wat handvatten meegeven. Wij kunnen je hooguit de voetangels en klemmen van het leven wijzen. Wij zullen proberen je te behoeden tegen allerlei gevaren. Maar je hebt je eigen speelruimte nodig en je moet je eigen beslissingen leren nemen. Je zult zelf je eigen wegen leren gaan. Wij staan met Gods hulp voor je in. En jij moet jezelf in vrijheid kunnen ontplooien. We hopen, dat het ons lukt jou enigszins te wapenen tegen twee kwaden. Tegen de overmoed en tegen de angst. Tegen een al te angstvallig leven. Wij hebben je hoop ik wel wat te zeggen, maar we mogen je niet de wet voorschrijven. Je zult je eigen gang gaan en ongedwongen je eigen keuzes maken. Wij zullen je daarbij zo veel als ons mogelijk is aanmoedigen. We zullen je omringen met onze liefde. We hopen, dat je dicht bij jezelf zult kunnen blijven. Dat je trouw zult kunnen zijn aan wie je werkelijk bent. En dat je nooit een rol zult hoeven spelen, die wezenlijk niet bij jou past. Het zal wel eens moeilijk voor ons zijn. Ouders hebben nu eenmaal de onuitroeibare neiging in hun kinderen een voortzetting van zichzelf te willen zien. Dat is een van de grootste vergissingen, die mensen kunnen maken. Wij als jouw ouders zullen het ons zelf steeds weer opnieuw moeten voorhouden, dat onze kinderen geen weerspiegelingen of afdrukken zijn van ons zelf. Jij bent ons eigendom niet. Jij bent geen kopie van je ouders, zoals wij dat ook niet zijn van de onze. Jij bent geen optelsom van onze beste eigenschappen. Wij hebben ons zelf ook niet in jou vermenigvuldigd. Wij mogen wel ons leven met jou delen. Jij bent volkomen jezelf. Want wij hebben jou niet gekregen om je langzamerhand te kneden en om te vormen naar ons beeld. Maar jij hebt ons gekregen, om voor jou te zorgen en je alles te geven wat je nodig hebt om op te groeien tot een zelfstandig en stabiel volwassen mens. Jouw aanwezigheid geeft ons de kans om de onbevangenheid opnieuw te leren. Jouw spel laat ons zien, dat er wezenlijker waarden in het leven zijn dan hebben en bezitten. Jij leert ons opnieuw de waarde beseffen van geven en ontvangen in liefde en ontvankelijkheid. Jij herinnert ons aan onze oorsprong. Jij laat ons louter door je aanwezigheid zien, dat er andere waarden belangrijk zijn dan de voor de hand liggende. Jij leert ons, dat het in het leven niet alleen draait om geld, macht, invloed, status en carrière.

Jij vraagt veel van onze aandacht en jij geeft ons daarmee terug, wat we bijna adden verloren: een open oog en open oor voor het kleine en het kwetsbare. We hoeven er niet op te hopen, dat jij eenmaal iets zult worden of iets zult bereiken in het leven. We mogen er vanuit gaan, dat jij iemand bent en dat is veel belangrijker dan wat je hebt. En we mogen er op vertrouwen, dat de keuzes die jij maakt voor jou de beste zijn. Ik kan je niet vertellen, hoe wij ons nu al

verheugen op jouw komst. Wij zullen je geborgenheid geven. En we zullen jouw vertrouwen hopelijk niet beschamen. Als je straks - na al die maanden waarin we je verwachtten - rustig ligt te zuigen in de holte van m'n arm, dan zal ik neuriën van vreugde en volmaakt gelukkig zijn. Dat weet je dan alvast. Dat je moeder altijd neuriet, als zij zich happy voelt. Als we je in bad doen zul je kraaien van plezier. Je spat met je handjes het water omhoog. Het spettert op en op. Je lijfje deint mee onder de soepele beweging van mijn handen. Je geniet van de warmte van het water, dat jou helemaal omvangt. Het hele ritueel kan je niet lang genoeg duren. Til ik je druipend omhoog, dan ga je protesteren, luid en duidelijk. Want je eigen wil, die heb je al. Na het bad mag je nog even bij je vader liggen in het grote bed. Met een witte handdoek om je heen gewonden. Warm en veilig. Ik zie het al helemaal voor me. We zullen je meenemen naar het park en naar de kinderboerderij. En als je nog wat groter bent, gaan we met je naar de dierentuin. Je mondje valt open van verbazing om zoveel opwindends. Je kijkt naar de felgekleurde krijsende papegaaien met hun kromme snavels. Je ziet op naar de vriendelijke olifant. Je vergaapt je aan het wanstaltige nijlpaard met zijn wijdopen bek. De kiezen zijn keien. Je moet eensklaps huilen van schrik. Zo groot kan zo'n bek toch niet zijn? Je lacht alweer. Je steekt je armen recht omhoog en je kijkt verrukt naar de zon. Je ziet het waaien van de wind door de takken van de bomen. Je ziet zwanen statig drijven en de eendjes kopje-onder duiken in het water. En je ruikt de geuren van de lentebloemen. Waardig schrijden de pinguïns over het plateau. Daar buitelen de aapjes over elkaar heen in het apenhok. Je kijkt je ogen uit. En ik, ik zing een liedje voor je uit de oude doos. In gedachten zien we je al door de kamer kruipen in een mooi blauw speelpak met gele eendjes. Van de lamp naar de tafel en weer terug, in tijgersluipgang. We zien je al parmantig stappen, op je wankelende voetjes. Je gaat op onderzoek uit, je wilt nu alles zelf gaan ontdekken. Je eet met ons mee aan tafel, in je eigen kinderstoel. Gezellig. Daar sla je met je beide handjes pal midden in je bord. Nu zijn ze helemaal rood en je schaterlacht. Je hele toet zit onder de rooie bietjes. Ook je slabbetje zit er onder, net zoals het tafelkleed, je truitje en de vloer. Maar wat geeft het? De wasmachine is geduldig. Ga je mee? We nemen je bij de hand en we brengen je naar de peuterspeelzaal. Je wilt wel, maar je durft nog niet zo goed. Dag juf. Dag kinderen. Dag konijn. Je huilt. Maar als ik je kom halen, straal je weer van plezier.

*Een kind van net drie
de mens op z'n mooist
het lijf liefst ontbloot
haar lach zingt als
de allervroegste vogel
haar ogen tonen hoe
blauw kan kleuren
haar vlashaar krult
licht bij de oren
haar pas is evenredig
parmantig aan drie*

Kees Helsloot

4 GROEI EN VERANDERING

Wat een geluk. Geen enkel kind verschijnt zomaar van vandaag op morgen op dit aards toneel. Eerst hebben aanstaande ouders tijd nodig om zich voor te bereiden op de komende veranderingen. En die gelegenheid krijg je dan ook royaal. De overgang van duo naar trio, van twee afzonderlijke mensen die elkaar in liefde gevonden hebben, naar een leven in drievoud of in meervoud, ja dat vraagt wel de nodige aanpassing. Die veertig weken zullen we heel goed kunnen gebruiken om ons te realiseren wat het aanstaand ouderschap nu concreet voor ons gaat inhouden. In het begin lijkt het allemaal nog zo onwezenlijk, zo onvoorstelbaar ver weg. Voor hem, je levenspartner, is het helemaal iets mysterieus. Een raadselachtige werkelijkheid, die zich voorlopig nog geheel aan zijn waarneming onttrekt. Maar die hij keer op keer weerspiegeld ziet in de glans van jouw huid, in de lichtval op je haar, in de blijverwonderde blik van je ogen. En jij beseft heel sterk, dat er daar binnen in jou iets prijs is ontkiemd, dat bezig is zich stilaan te ontwikkelen. Als alles een normaal verloop heeft, zal het onverstoort door groeien naar de voltooiing. Die gedachte is fascinerend. Het houdt je hevig bezig, maar tegelijkertijd is alles ook voor jou nog zo oneindig vreemd en ver weg, als achter een raster.

Die eerste dagen sta je emotioneel volslagen op je kop. Je bent eigenlijk nog maar met één ding bezig. En dat beheerst al je denken en voelen volkomen: het wondere ontluiken van dat nieuwe leven daar binnen in jezelf. Niet dat je nu alleen nog maar met je hoofd in roze wolken loopt. Zo romantisch is het nu ook weer niet. Je bent nuchter genoeg om te beseffen, dat je nu een nieuwe fase van je leven bent binnengegaan, die weer geheel eigen uitdagingen en problemen met zich mee zal brengen. Maar je kijkt wel opeens met heel andere ogen naar een bal en een rammelaar. Je luistert wel opeens met andere oren naar de spelende kinderen op straat. Je pakt de fiets en je gaat stapels boeken en tijdschriften uit de bibliotheek halen, die over zwangerschap en geboorte gaan. En je bent ongelofelijk benieuwd naar de belevenissen van andere, meer ervaren ouders. Je bekijkt allerlei foto- boeken, waarin de verschillende fasen van de groei (van embryo via foetus tot mensenkind) duidelijk te onderscheiden zijn. Wat daar te zien is, heb je heus al wel eens eerder bekeken. Maar afstandelijker. Nu is het allemaal veel dichterbij gekomen. Nu ga je heel geboeid alle teksten en bijschriften zitten lezen met een volkomen nieuwe aandacht en betrokkenheid. Je gaat zitten wegdromen boven foto's, die tot in de kleinste details de ontwikkelingsgang van een vrucht aangeven. Van week tot week, van maand tot maand kun je zo de ontwikkeling van het jonge leven op de voet volgen. En je stelt je voor, hoe het er daar binnen in je nu reeds uit ziet. Je vraagt je af of het hartje al gevormd is, die kleine motor van de levensvatbaarheid. Zijn er al spieren, nieren, en klieren? Zo rijmel je neuriënd voor je uit. Zijn er al beentjes en teentjes? Zijn er al armpjes, ogen, oren, en aderen? Is dat hele ingewikkelde stelsel van de bloedsomloop al in een stadium gekomen, dat het werkt? Zou het nu een jongen of een meisje zijn? Wie weet is het een tweeling, stel je voor... Je mijmert over het vormeloze begin van ieder mensenkind en hoe het leven onder de handen van de Schepper geboetseerd wordt, aanzijn krijgt en beziel wordt tot een menselijke gestalte.

*Niemand weet wat leven is
Alleen dat het gegeven is*

Na een poosje beginnen de gewone dagelijkse dingen hun aandacht wel weer op te eisen. Die eerste weken van je zwangerschap kun je last van slapte en misselijkheid hebben. Daardoor alleen al word je alleen telkens op onmiskenbare wijze bij je zwangerschap bepaald. Is dat niet het geval, dan merk je er lichamelijk eigenlijk niet eens zo veel van. Wel merk je, dat je van nu af aan steeds meer toe gaat leven naar die ene dag. Die grote dag van de geboorte. Die dag, dat wij ons eigen kind zullen kunnen zien en vasthouden. Het moment, dat je het kunt koesteren en in je armen nemen. Het kopje aanraken, het fijne neusje, de lichtblonde haartjes of de warrige pikzwarte krulbol. Je verlangt naar het moment, dat je die grote blauwzwarte kijkers zult ontwaren. En de kleine vingertjes, die zich stevig vastknijpen rond je pink. De vermoedelijke bevallingsdatum staat muurvast in je geheugen gegrift. En het wonderlijke is, dat het hele leven van nu af aan in een geheel nieuw perspectief lijkt te staan. De tijd heeft als het ware een nieuw middelpunt ontvangen. Het is net alsof er een nieuwe jaartelling begonnen is. Wat er ook gebeurt, van nu af aan kan alles alleen nog maar geschieden vóór - op - of na die ene uitgerekende dag. Reeds na zes weken heb je het gevoel, dat je eigenlijk altijd al zwanger geweest bent, dat je altijd al zwanger had willen zijn en dat je het ook voorgoed zou willen blijven. Dat speciale gevoel is heel verrassend. Je kende het nog niet, maar het speelt wel telkens door je wezen heen als de klank van een harp in de lente.

Je meest naaste mensen, je ouders van weerskanten, je directe familieleden, je beste vrienden en vriendinnen zijn nu langzamerhand ook allemaal op de hoogte. Het heuglijke nieuws wordt door allen met vreugde ontvangen. Ze leven intens met jullie mee. Er komen enthousiaste telefoontjes en aardige brieven. De spontane reacties zijn hartverwarmend. "Kind wat fijn". Had je er vroeger wel eens wat moeite mee, wanneer je als volwassenen zo als "kind" werd toegesproken, nu zie je de humor er wel van in. En het scheidt een band. Alle belangstelling geeft je het gevoel, dat jij nu even het middelpunt van het heelal bent. En je voelt je niet alleen heerlijk trots, maar ook al heel erg verantwoordelijk voor dat rozeknopje. De mensen uit de wat wijdere kring van kennissen en collega's hoeven het voorlopig nog niet te weten. Zolang je nog niet zichtbaar zwanger bent, wil je eigenlijk de speciale intimiteit nog wel even voor jezelf bewaren. Je weet heel goed, dat het risico dat er toch iets in de ontwikkeling misgaat die eerste drie maanden van je zwangerschap het grootst is. En daarom heb je er niet in 't minst behoefte aan er buiten de kring van je meest naaste mensen al met anderen over te praten.

Als die allereerste tijd maar eenmaal voorbij is, dan is het nog vroeg genoeg om er in de wijdere kring over te beginnen. Er komt nog bij, dat je op je werk ook liever nog niet direct aangesproken wilt worden op je zwangerschap. En je wilt zeker de eerste tijd nog geen vragen moeten beantwoorden over: "hoe je dat nu allemaal denkt te gaan regelen..." Je moet eerst maar eens gelegenheid hebben om de dingen voor jezelf op een rijtje zetten. Het is natuurlijk helemaal niet zo, dat een beginnende zwangerschap geen effect zou hebben op je dagelijkse leven, al is er nog niets te zien. Integendeel. Het heeft meteen al duidelijk merkbaar invloed op je dagelijkse leefpatroon en het verandert veel van je gewoonten. Alles wat ook maar in enig opzicht "schadelijk voor de vrucht" zou

kunnen zijn (zoals artsen dat plegen te zeggen), laat je nu maar liever achterwege. 's Avonds af en toe een glaasje drinken. Dat is wel prettig, maar ach, dat kun je ook best laten. Niet dat het nu zo vreselijk gevaarlijk is, maar echt goed voor het kindje zal het vast niet zijn. Je besluit, dat dit het moment is om met roken te stoppen en je neemt je voor wat gezonder te gaan eten. Je drinkt je volop karnemelk, eet meer fruit en je weet, dat je beter dan ooit moet zorgen voor voldoende vitamines. Je probeert ook eens op tijd naar bed te gaan. En als 't zo uitkomt kan er zelfs bij zo'n rusteloos type als jij bent wel een middagslaapje af. Je staat eigenlijk versted van jezelf, dat je dat toch allemaal maar doet. En toch is het ook weer de gewoonste zaak van de wereld. Want van nu af aan is jouw doen en laten immers rechtstreeks gekoppeld aan een ander allerliefst belang. En dat geeft uiteraard wel de doorslag. Want Flippie, Kukel, Dingetje of Roosje (of welk ander troetelnaampje je ook maar voor dat broze mensje in wording bedacht hebt) mag in geen geval de dupe worden van enig onnodig risico. Hoe klein de kans daarop ook is. Ontroerend is dat trouwens, zo'n klein intiem geheim, dat niemand anders hoeft te weten, behalve wij tweeën. Zo'n lief naampje, dat je elkaar 's nachts in bed grinnkend kunt toefluisteren. Dat is tederheid: als hij zijn hand op de ronding van jouw buik legt en probeert contact te krijgen met dat dartelende wezentje, dat zijn zoon of dochter is. Maar nee, we weten best, dat het nog veel te vroeg is om nu al leven te kunnen voelen. Wie van de twee het 't eerst gezegd heeft, weet je ook al niet eens meer. Zo'n troetelnaampje ga je echt niet van te voren zitten bedenken. Dat ontstaat op een goed moment gewoon vanzelf. Het rolt eenvoudigweg uit je mond. En dan heeft Doedeltje, Poppie, Kabouter, Alexander of Hannibal een tijdelijke naam. De meeste mensen hebben er wel behoefte aan om alvast een soort aanduiding te hebben voor dat kleine wurm. Zo'n instant-naampje voor tijdelijk gebruik heeft toch iets heel eigens.

Onze oudste was meteen vanaf het begin "Flippie". En dat is zo gebleven totdat hij geboren werd en zijn eigenlijke naam ontving. Wij hebben eigenlijk nooit van koosnaampjes gewisseld, zoals je van anderen wel eens hoort. Dat het "Flippie" werd ging eigenlijk vanzelf. Toen wij het besluit genomen hadden, dat we nu wel aan kinderen toe waren, was het vrijwel onmiddellijk raak. Direct was hij al in aantocht. Voor we het wisten was hij al snel naar binnen gegleden en straks flipte hij er ook weer uit. Bij onze tweede ging het al net zo. Die werd zonder enige aarzeling van de koosnaam: "Kukel" voorzien. Het was van meet af aan een buitengewoon levendig kind en dat was in de baarmoeder al heel duidelijk te merken. Na enkele maanden was liet hij zijn aanwezigheid op de meest onmogelijke momenten onmiskenbaar blijken. Dat was me een gerommel en een gebonk van jewelste. Dit kind kabaal maakte voor twee. Het leek wel of ik een stelletje voetbalschoenen in mijn buik had. Een echoscopie zou later uitwijzen, dat het er toch echt maar eentje was. Of ik nu zat te lezen, stond te zingen, liep te wandelen of aan het koken was: voor mijn gevoel kukelde hij steeds maar om en om. Later bleek, dat hij er voor in de wieg was gelegd om een ras-echte voetballer te worden. En dat verbaasde ons dus niets.

*Nu ik het maal ga toebereiden
klopt één in mij met donkre bons,
en trekt en stompt mij in de zijde.
De dracht is hard voor elk van ons*

Ed Hoornik

Nu het kind in aantocht is, gaat er in ons leven wel het een en ander veranderen. Dat weten we en daar houden we rekening mee. Sommige dingen die best leuk waren, zullen nu niet meer zo ge-makkelijk kunnen. Uitslapen in het weekend zal ons bijvoorbeeld de eerste jaren niet meer vergund zijn. Verre vakanties naar warme landen kunnen we voorlopig ook wel even vergeten. Zeker als je het - zoals wij nog steeds - zonder auto doet. We kunnen straks ook niet meer op ieder gewenst moment bij goede vrienden langs gaan, zonder dat we vooraf het een en ander moeten regelen om aan oppas te komen. Kun je met z'n tweeën nog wel eens ergens een nachtje logeren, met z'n drieën is dat heel wat moeilijker. Ons hele leven zal drastische wijzigingen ondergaan door de komst van ons kind. Er moet nu plaats gemaakt worden voor de nieuwe wereldburger in vele opzichten. En dat begint al heel concreet met het creëren van een eigen plek in huis. Een eigen domein voor je kind inrichten kan betekenen, dat een logeer- of studeerkamer van bestemming gaat veranderen. Een leuk werkje om samen te doen. Als je tenminste het geluk hebt een redelijk ruim huis te bewonen. Want op een kleine flat is dat wel wat lastig te verwezenlijken. Soms kan een zwangerschap ook met zich meebrengen, dat je uit moet zien naar een grotere woning. Die ervaring hebben wij zelf ook opgedaan en daardoor weet ik, dat het bepaald geen kleinigheid is om hoogzwanger te verhuizen. Toch vind ik het wel een leuke gedachte, dat het betrekken van een nieuwe woning op een heel aparte manier het nieuwe van de situatie onderstreept. Zo loopt het opnieuw inrichten van je huis enigszins parallel met het opnieuw inrichten van je leven. Je gaat overschakelen op nieuwe levensomstandigheden. Dat vergt dus ook geestelijk wel het een en ander van je soepelheid en spankracht. Maar we zijn jong, nietwaar, en niet voor een kleintje vervaard.

Als al het huisraad uiteindelijk weer een eigen plek gevonden heeft, komt er weer tijd vrij om je aandacht te richten op de komst van de nieuwe wereldburger. Niet dat je daardoor nu helemaal in beslag genomen wordt, maar in gedachten ben je toch al wel bezig met het inrichten van de babykamer. Er moet een fris behangetje komen. En gordijnen die passen bij de kleur van de wieg. Lichte gordijnen moeten het zijn, die vrolijk zonlicht niet terugzenden. Dat we daar later spijt van zouden krijgen, hadden we toen nog niet door. Dat een wakkere baby - zongekust - bij het eerste morgenlicht slaperige ouders wakker krijgt, hoorde toen nog niet tot onze ervaringswereld. Verder waren we toch wel heel praktisch aangelegd. De commode zou later heel gemakkelijk als opbergkast voor de kinderen kunnen dienen. En de kinderstoel was tweedelig en kon daardoor ook als tafeltje en stoeltje worden gebruikt. Je kijkt trouwens wel je ogen uit in de winkels en de warenhuizen. Wat is er op het gebied van baby- en kinderverzorging niet allemaal te koop! Daar had je eigenlijk nog nooit zo op gelet. Je ontdekte, dat er papieren luiers zijn in maten en soorten. Heel handig, maar wel slecht voor het milieu. Dus had ik in mijn overmoed en onwetendheid toch maar voor de onvervalste katoenen luiers met de echte veiligheidsspelden gekozen. Niet voor lang overigens.

Lieve hemel, wat een werk is dat! En je kunt ze ook niet zomaar - smerig en al - in de wasmachine mikken. Mijn respect nam met de dag toe voor alle moeders, die de dagelijkse luierwas met opgewektheid hadden volbracht. Maar mij niet gezien. Na drie weken heb ik ze weggegeven aan iemand die hopelijk standvastiger was dan ik. Maar wat is er toch bijzonder veel leuks en liefs en kleurigs op de markt. Je komt telkens in de verleiding om alvast van alles voor

de baby aan te schaffen. Speeltjes, kleertjes, schattige schoentjes. En je omgeving denkt er precies zo over. Dus zo komt het, dat er al maanden en maanden tevoren een heel bataljon van pluche poppen, schaapjes, olifantjes, hondjes en beren in het kamertje staat opgesteld. Een erwacht van knuffels, die de wacht houden op de rand van de vensterbank, alsof ze willen zeggen:

*Welkom, kleine snuitebol
met je pretgezichtje.
als jij straks komt
dan gaan we wat beleven.*

Na een week of twaalf kan zich plotseling een angstig gevoel van je meester maken. Je weet immers, dat het einde van de derde maand een wat gevaarlijke periode inluidt. Het risico, dat er dingen misgaan, is juist dan het grootst. Mocht je daar uit je zelf nog niet zo erg bij stil gestaan hebben, dan zorgen anderen er meestal wel voor, dat dit besef heel goed tot je doordringt. Jammer genoeg krijg je dan vaak uitgebreid de verhalen te horen over alle mogelijke toestanden, waar je echt niet vrolijker van wordt. Deze en gene weten je haarfijn te vertellen, bij wie er allemaal problemen zijn geweest en van welke aard die waren. De een had een bloeding gehad, de tweede een miskraam en de derde had wekenlang aan het infuus met de weeënremmers moeten liggen. En dat moet je allemaal aanhoren, terwijl je juist op dat moment heel gevoelig bent voor zulke verhalen. Om niet te zeggen overgevoelig. Je moet zoiets vooral niet te veel op jezelf betrekken, al heb je die neiging natuurlijk toch. Als zulke dingen om je heen gebeuren grijpt het je toch wel aan. Een licht gevoel van paniek kan je overvallen, als je er bij stil staat hoe kwetsbaar een beginnend leven eigenlijk is. En waarom zou nu juist bij jullie alles zomaar goed gaan? Je kunt het echt niet helpen, dat het op zo'n moment door je heen flitst: Zou ons kindje zich wel goed ontwikkelen? Zou alles er wel op en aan zitten? " Stel je voor, dat er toch iets in de ontwikkeling fout is gegaan. Je moet er niet aan denken.... Stel dat het kindje een ziekte of een aangeboren handicap zou hebben. Het zou ook een mongooltje kunnen zijn. Je haalt je werkelijk van alles in je hoofd. Eigenlijk is er geen enkele reden voor bezorgdheid, want alles is tot nu toe heel voorspoedig en naar wens verlopen. Waarom lukt het je dan niet die stille onrust uit je hart te bannen? De gedachte dat er best eens iets mis zou kunnen gaan, is niettemin onverdragelijk. En die moet je ook zeker weer van je af weten te zetten, in goed vertrouwen, dat de meeste kinderen gezond en wel ter wereld komen.

In de vierde maand, als het kritieke punt gelukkig gepasseerd is, kun je al die spanningen weer wat beter loslaten. Of liever: Ze laten jou weer los. Trouwens, je zwangerschap wordt nu ook duidelijk zichtbaar voor de buitenwereld en dat luidt alweer een volgende fase in. Je zwelt van trots, nu ook ogen van buitenstaanders zomaar kunnen zien, dat jij nieuw leven met je meedraagt. Je voelt hoe de blikken van de mensen soms even langer dan gewoonlijk op je blijven rusten. Dat is eigenlijk wel een prettige gewaarwording. Iemand staat voor je op in de bus. Je geniet ervan. Je ervaart het als een soort van eerbewijs. Als een teken van respect voor de belangrijke taak, die je hebt en die je geen seconde naast je neer kunt leggen. Want zwanger ben je nooit zomaar even en dan weer een poosje niet. Het is een groot karwei, en je kunt het onderwijl niet

even onderbreken of een pauze nemen. Je draagt zonder onderbreken je volle tijd uit. En als je voor het eerst beweging voelt, dat eerste merkbare zelfstandige initiatief van dat mini-mensje in wording, ja ook dat is onvergetelijke ogenblik. Dan wordt de verwachting pas echte voelbare werkelijkheid. Dan weet je zeker, dat het allemaal heus waar is en geen droom.

Je gaat nu ook een uurtje per week naar zwangerschapsgym. Daar kom je in contact met andere vrouwen, die net als jij hun kind verwachten. Er is ook een enkele aanstaande vader, die heel solidair is en alles mee wil maken, wat maar met de geboorte van zijn kind te maken heeft. Samen doen we er onze wekelijkse oefeningen, en we krijgen ook wat informatie over zwangerschap en geboorte. Je leert er vooral, hoe je je ontspannen kunt en hoe je op een goede manier met je eigen ademhaling om kunt gaan. Dat is belangrijk voor straks, als je kind geboren wordt. Je leert er hoe je zuchten moet om straks de weeën op te kunnen vangen. Vooral de ontspanningsoefeningen zijn heel plezierig. Iedereen ligt languit op de grond. En dan is het dan de bedoeling, dat we alle spanning uit ons hele lichaam laten afvloeien. Dat moet je dan heel bewust doen. Je begint bij je kruin. En daar vlak onder zit natuurlijk heel wat activiteit. Laat het maar wegvloeien. Geef alles de ruimte. Sluit je ogen. Je ziet niets en je hoeft ook niets te zien. Er speelt zachte muziek. Andere geluiden dringen niet tot je door. Laat maar gaan, die spanning uit je nek en je schouders. Ontspan je borstkas, je hart klopt heus wel door. Laat je bolle buik maar deinen. Laat alle spanning uit je lichaam vloeien van je kruin tot je voetzool. Je doet mee. Het lukt. En waarachtig, als je niet oppast val je midden op die vloer samen met al die anderen zomaar in slaap. Het aantrekkelijke van dit uurtje is, dat je zowel lichamelijk als geestelijk heel erg bezig bent met jezelf, met je eigen lichaam en met dat lieve leventje in je, dat ook voor jou nog zo onvoorstelbaar is. Het groeit wel in je. Je voelt het nu ook. Maar als je beweging voelt, weet je niet zeker of het nu je kind is of dat het toch misschien gewoon je darmen zijn. En als je denkt een elleboogje te voelen, kan het heel gewoon je eigen borstbeen te zijn. Belangrijk is, dat er nu al een soort contact gaat ontstaan met je kind. Daar kun je ook bewust aan werken. In een sfeer van algehele ontspanning kun je heel aandachtig proberen bewust voeling te krijgen met je kind. Je stelt je voor, waar het hoofdje zich bevindt en dat probeer je dan te voelen en te strelen. Ben je thuis alleen, dan kun je ook wel een beetje praten, zodat het kindje de tonen van je stem leert kennen. Men zegt wel, dat kinderen daar reeds voor hun geboorte gevoelig voor kunnen zijn.

*kind, je bent in aantocht
onweerstaanbaar
van te voren
is je niet gevraagd
of je ook bereid was
dit leven in te treden*

*er was niemand
die je vroeg: wil je
wil je wel geboren worden?
durf jij dit leven aan?*

*geen eigen keuze
heb jij daarin gehad
op een goed moment
kom je ter wereld
en dan ben je er
en het leven vangt aan*

*Waar je terecht komt
is een volkomen verrassing
daarin heb je zelf
niets te zeggen gehad*

*Eigenlijk is alles
al voor je bepaald
het gezin waarin je op groeit
het huis, de straat
de stad waarin je leeft
wat je eet en
welke kleren je draagt*

*als je tenminste
het geluk hebt
in een land ter wereld te komen
waar dit alles
rijkelijk voorhanden is.*

*Wie dat geluk ontbeert
kan een leven te wachten staan
vol nijpend gebrek,
sluipende ziekten,
analfabetisme
en veelal een voortijdige dood.*

*Het is ongelijk verdeeld
in de wereld*

Behalve de letterlijke plaats, die voor de kleine kabouter moet worden ingeruimd, vraagt het kindje ook al in die eerste tijd van de zwangerschap heel wat tijd en aandacht. De veranderingen die zich voor zullen doen, blijven natuurlijk niet tot de uiterlijkheden beperkt: het inruimen van een eigen plek in huis en het nieuw inrichten van het babykamertje. Naast je eigen lichamelijke dingen: het bezig zijn met de veranderingen die je lijf ondergaat, zijn er ook nog andere vragen, Aanstaande ouders moeten immers vaak lang van te voren wel het een en ander met elkaar regelen en afspreken. Daarover hebben de meeste partners waarschijnlijk al wel in een eerder stadium met elkaar gesproken. Maar nu wordt het echt menens en moet er een concrete invulling aan de plannen worden gegeven. Als de beide ouders een baan hebben, komt de vraag op of één van de twee soms wat minder zal gaan werken. En wie van beiden zal dat dan zijn? Dat hoeft niet altijd per definitie degene te zijn, die het minst verdient, al is dat natuurlijk wel een punt van overweging. Is het voor de hele gang van zaken het beste, dat een van de twee maar helemaal stopt met werken buitenshuis? Het voordeel daarvan is de overzichtelijkheid. Degene die er voor

kiest zich van nu af aan geheel te wijden aan de taken binnenshuis is - ondanks alle emancipatiegolven - toch nog meestal nog de moeder. Zij kan zich daar dan ook volledig op instellen. Die duidelijke taakverdeling geeft ook zeker een zekere rust en ontspanning binnen het gezin. Voor een jaar of wat lijkt me dat inderdaad een heel goede oplossing. Maar de keuze voor een dergelijke rolverdeling heeft ook duidelijk een aantal minpunten.

Je verliest op een gegeven moment wel je vakbekwaamheid. Na verloop van tijd zijn je vaardigheden niet meer op peil en ben je minder waard op de arbeidsmarkt. En bovendien is het de vraag of het kleine wereldje, waarin je dan verzeild raakt, je op den duur nog wel voldoende bevrediging zal geven. Veel jonge moeders die met kleine kinderen aan huis gebonden zijn, hebben ervaren dat ze in een behoorlijk isolement terecht kwamen en ze moesten er zelfs voor oppassen, dat ze niet vereenzaamden. Ook is het nog maar de vraag is of je te zijner tijd nog wel voldoende mogelijkheden hebt om weer in het arbeidsproces te kunnen worden opgenomen. In ieder geval heb je dan alvast een grote achterstand. Is het dan soms mogelijk om wel alle twee te blijven werken, maar dan één van beiden (of allebei) in deeltijd? De vraag stellen is gemakkelijker dan haar beantwoorden. Veel jonge mensen zien hierin wel als de meest ideale oplossing. Maar of het ook altijd uitvoerbaar is? Dat hangt er maar van af in welke branche je werkt. Heeft men daar al enige ervaring met deeltijdwerk of helemaal nog niet? Kun je zoiets zomaar op je werk ter sprake brengen? En wat voor gevolgen zal dat dan hebben? Vooreerst op de korte termijn? En vervolgens ook op de lange duur? Is dat te overzien?

Loop je geen risico terug te vallen in een lagere functie? En wat gaat het allemaal betekenen, ook gewoon voor je financiële positie, je promotiekansen en je pensioenaanspraken? En zit het er niet in, dat je toch je kansen op een vaste aanstelling verspeelt? Al die zaken vereisen een zorgvuldige afweging en dan ga je bij voorkeur niet over een nacht ijs. " *Hoe denk je het allemaal te gaan regelen?* " Aan een werkende man, zal die vraag niet zo vanzelfsprekend worden gesteld: "hoe hij het allemaal denkt op te lossen...." Hij regelt het wel met zijn vrouw. Daar wordt althans nog vaak van uitgegaan. Maar als werkende vrouw kun je er op rekenen, dat de vraag op enigerlei wijze op je af komt. Als je nu al weet, dat je graag wilt blijven werken, ligt het voor de hand, dat jij voor jezelf een balans op maakt, hoe jullie leven er na de bevalling uit zal komen te zien. En dat je er als ouders in spe ook samen goed over doorpraat en de dingen tegen elkaar afweegt. Maar dat geeft aan anderen nog niet het recht zich met jullie zaken te bemoeien. Dat is zo waar als wat. En toch bedacht ik het zelf ook pas achteraf. Ik ging op mijn werk uitgebreid vertellen, wat ik allemaal aan voorzorgsmaatregelen zou treffen en hoe goed ik het allemaal zou oplossen. Bijvoorbeeld in geval van ziekte van mijn kind. Achteraf bezien was dat eigenlijk heel merkwaardig gedrag. Zowel van de vragenstellers als van mijzelf. Aan mijn mannelijke collega's wordt toch ook niet gevraagd, hoe ze het thuis denken te regelen als hun kinderen een keertje ziek zijn? Waarom was ik eigenlijk bereid om al die vragen in de privésfeer zo welgemoed en geduldig te beantwoorden? O ja, nu weet ik het al weer. Als je dat niet deed, kon je ontslagen worden. "Gewijzigde gezinsomstandigheden" waren destijds al een geldige reden tot beëindiging van het dienstverband, los van de vraag hoe iemand functioneerde. Dat is nu gelukkig officieel niet meer het geval. Maar welke organisatie, welke baas of werkgever begrijpt uit zich zelf, dat het krijgen van kinderen niet alleen een privébelang van ouders is, maar dat het in het belang is van heel onze

maatschappij, dat er straks nieuwe mensen zullen zijn om de economie draaiende te houden, om de scholen, de fabrieken, de ziekenhuizen en de te sportvelden te bevolken?

Je ontdekt in jezelf tot je verrassing en verbazing ook enorme tegenstrijdigheden. Aan de ene kant wil je alles graag zo goed mogelijk doen. Op je werk moet alles gewoon door gaan, alsof je helemaal niet zwanger bent. Je doet er het liefst nog een schepje boven op, want ze mogen beslist niet denken, dat jouw werk er onder lijdt, wanneer je zwanger bent. Je leeft en je werkt in alle opzichten voor twee. Als je moe bent voel je je haast schuldig, omdat je moe bent. En je vindt het helemaal niet prettig, als je tijdens je werk wordt aangesproken op je zwangerschap of op je thuis-situatie. Dat heeft er immers niets mee te maken. Je schiet zo in de verdediging. Maar aan de andere kant ben je inwendig ook best vaak geïrriteerd. Vooral als mensen al te gemakkelijk denken, dat het de normaalste zaak van de wereld is, dat jij gewoon maar alles blijft doen, wat je altijd al gedaan hebt. Doorwerken, je huis op orde houden, boodschappen doen, zwanger zijn, kinderen krijgen en opvoeden, dat doe je er toch gewoon even bij? Dat is toch modern? Dat is tegenwoordig toch een fluitje van een cent? Nee, niets van waar. Het is helemaal geen fluitje van een cent. Je moet er ontzettend veel voor regelen en je leven wordt er behoorlijk ingewikkeld van. En daarvoor zou je eigenlijk ook best eens een beetje erkenning willen krijgen. Daar heb je eigenlijk best recht op, vind je zelf. Maar als je die erkenning krijgt, dan is het ook weer niet goed. Als ze tegen je zeggen, dat ze je bewonderen, omdat jij dat toch allemaal maar zo goed doet.... Dan denk je: mens, je moest eens weten.... Het is ook nooit goed... En het ergste is: je mag ook nergens over mopperen. Mannen mogen dat wel. Mannen hebben recht op respect en ze mogen er over klagen, dat ze het zo druk hebben en dat ze overbezet zijn. En dat het werk zo veel inspanning van hen vraagt. In veel gevallen hebben ze daar zelf de hand in, maar daar mag je niks van zeggen. Ze zullen altijd begrip ontvangen en veel erkenning voor hun waardevolle capaciteiten. Want ze hebben immers een zware en verantwoordelijke baan? Maar jij, als vrouw, je hebt er toch zelf voor gekozen? Wat zeur je dan? Niemand kijkt meer echt op van jonge vaders, die baby's verschonen, koekjes bakken, boodschappen doen, achter de kinderwagen lopen of een kinderzitje hebben achter op hun fiets. Maar soms is het ronduit verbazingwekkend, hoe vast sommige rolpatronen toch nog ingebakken zitten in mensen. En: wees eerlijk: jezelf inclusief. Er wordt soms toch nog buitengewoon vreemd aangekeken tegen paren, die hun rollen verrassend anders hebben ingevuld. In ieder geval is het zo, dat ouders samen welgemoed en vindingrijk hun keuzes moeten maken en aldoende zullen ze leren omgaan met de bestaande en met de nieuwe rolpatronen. Want dat je de taken in- en buitenshuis wel een beetje eerlijk met elkaar zult moeten verdelen, is buiten kijf. De praktische problemen komen meestal al vrij snel om de hoek kijken. Zowel thuis als ook op het werk zullen er de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen moeten worden.

Op je werk wordt het blijde nieuws door de collega's natuurlijk in eerste instantie met gejuich begroet. Maar je merkt al snel, dat het ook wel een beetje lastig wordt gevonden. Want er zitten wel een paar maanden zwangerschapsverlof aan vast. En dat schept uiteraard het probleem van de vervanging. Iedereen is attent genoeg en men wil graag in alle opzichten medewerking verlenen. En er valt in de meeste gevallen inderdaad goed in de tijdelijke vacature te voorzien. Maar toch vervult dat hele procédé je wel met een zekere spanning. Zal er voor

jou iemand gevonden kunnen worden, die goed voldoet? Iemand waaraan jij jouw werk met een gerust hart zult kunnen toevertrouwen? Ook andere zaken beginnen nu aandacht te vragen. Hoe komen we straks aan een goede en vertrouwde oppas voor ons kind? En hoeveel moet zo iets dan kosten? Als oma en opa in de buurt wonen, kunnen ze wel eens een keertje oppassen, maar daar kun je geen gewoonte van maken. Is er misschien een crèche in de buurt, waarvan je gebruik zou kunnen maken? En verdient die mogelijkheid de voorkeur boven hulp in eigen huis? En is er dan ook meteen een plaats vrij in die crèche? Of komen we op de befaamde lange wachtlijsten te staan? Als je als aanstaande moeder door wilt werken tijdens de zwangerschap, kan er dan rekening mee gehouden worden, dat je bijvoorbeeld niet te veel en niet te lang achtereen hoeft te staan? Zijn er mogelijkheden om straks toch gewoon borstvoeding te geven of zul je meteen op het flesje moeten overgaan? En wie van beiden neemt straks ouderschapsverlof op? Er zijn al verschillende werkgevers, die er ook mee instemmen, wanneer de vader dat doet. Allemaal vragen, waar je samen als aanstaand ouderpaar echt over moet nadenken en waarvoor op korte termijn bevredigende oplossingen gevonden moeten worden. Veel ouders in spe zijn daar trouwens bijzonder creatief in. En als je dan bedenkt hoe het straks zal zijn, als het wiegje gevuld is met een lief ademend wezentje, dan beseft je weer ten volle waarom jullie je dit allemaal op de hals hebben gehaald. En dat het meer dan de moeite waard is.

*Een ademhalen van dons.
En speurbaar
aan de neusvleugels
de geur van wat gebeurd is:
geboorte,
geheim.*

Ida G.M. Gerhardt

5 EEN NAAM GEVEN

Een van de leukste en spannendste dingen in de tijd voor de geboorte is het bedenken van een naam voor je kind. Met de naam, die jullie uitkiezen zal je zoon of dochter het een heel leven lang moeten doen. Dan is het dus zeker de moeite waard er de nodige zorg en aandacht aan te besteden. Voornaam en achternaam samen vormen iemands eigen identiteit. Onder die namen zal je kind gekend en bemind zijn. Ze komen in het paspoort te staan en ze prijken in alle geldige documenten. Bij de geboorteaangifte worden ze voor de eerste maal genoteerd. Dit zijn de namen die voortaan genoemd zullen worden bij alle belangrijke gebeurtenissen in iemands leven. Bij alle officiële aangelegenheden en religieuze rituelen klinken telkens voluit je voornamen en je achternaam. Als je een gelovige achtergrond hebt en je bent met een kerk verbonden, dan klinkt je naam bij de doop, die je mogelijk reeds als kind (of anders later als volwassene) in een kerk ontvangt. Ook eventueel bij je eerste communie, bij het vormsel, of wanneer je in je kerk belijdenis aflegt van je geloof. Hetzelfde geldt voor een verbintenis van twee mensenlevens (verloving, huwelijk, of anderszins). Ook dan klinken de namen van de beide partners voluit. Evenals bij een verbreking daarvan, een onverhoopte echtscheiding of bij het uiteengaan van mensen, die samen echt niet meer verder kunnen. En ten slotte: bij iemands laatste afscheid uit dit leven worden nog eenmaal de namen genoemd, die deze mens een leven lang gedragen heeft. De familienaam is meestal gelijk aan de naam van vaders kant. Bij ons is dat je achternaam, die volgt op je voornaam. In andere landen (in Hongarije bijvoorbeeld en ook in China) is dat trouwens precies omgekeerd. In die landen is de geslachtsnaam juist je eerste naam.

Bij het kiezen van de voornamen voor hun kinderen kunnen ouders ongehinderd hun gang gaan. De keuze is nauwelijks aan beperkingen gebonden. Vroeger kon je nog wel eens moeilijkheden krijgen met de ambtenaar van de burgerlijke stand, wanneer je een wat ongebruikelijke voornaam aan je kind wilde geven. Tegenwoordig is daar echter bijna geen sprake meer van. Er wordt alleen nog maar geweigerd in het geval, dat het om een echt volkomen lachwekkende naam gaat, waar het kind in kwestie absoluut moeilijkheden mee zou krijgen. Aan onze achternaam valt niet zoveel aan te kiezen. Die ligt bij voorbaat al vast. Het is de naam, die je vader draagt. Helemaal waar is dat trouwens nu ook al niet meer. Tegenwoordig wordt in het kader van de gelijke rechten voor vrouwen en mannen aan elk paar de kans gegeven om voor hun kroost te kiezen tussen vadersnaam of moedersnaam. Kiezen voor het eerste gaat vanzelf. Kiest men voor het laatste, dan moet dat wel vóór de geboorte door beide ouders tijdig worden aangemeld, opdat trotse vaders naderhand niet in de verleiding komen om stiekem toch.... Is de achternaam eenmaal voor het eerste kind vastgesteld, dan ontvangen de volgende kinderen, die uit hetzelfde paar geboren worden, automatisch ook allemaal diezelfde achternaam. En daar helpt dan geen lieve vadersnaam of moedersnaam meer aan. Pas wanneer een jongen of meisje 21 jaar geworden is, bestaat wettelijk weer de mogelijkheid je achternaam alsnog te laten veranderen. Er gaan ook al weer stemmen op, die zeggen dat het onjuist is om ouders de achternaam van hun kinderen te laten kiezen. Kinderen zouden die keuze zelf moeten kunnen maken, op het moment dat ze daartoe in staat zijn. Tot aan die tijd zouden ze de beide namen van hun ouders moeten kunnen dragen. Zoals heel veel vrouwen trouwens nu ook al met twee namen

aan te spreken zijn. Die van haar zelf en die van haar man. Maar dat laatste komt de laatste jaren hoe langer hoe meer in onbruik. Het hebben van twee namen kan namelijk ook heel verwarrend zijn. Veel vrouwen geven er tegenwoordig de voorkeur aan haar eigen naam, haar zogenaamde 'meisjesnaam' te blijven dragen. Dat is een wettelijk recht, waar steeds meer gebruik van gemaakt wordt. Daaruit kun je afleiden, dat veel vrouwen niet meer zo vanzelfsprekend als vroeger het offer van hun naam brengen. Talloze malen hebben vrouwen zich in het verleden voorgesteld als de vrouw van die-en-die. Er zijn daarentegen maar weinig mannen, die zich als de man van hun vrouw bekend maakten. Geen man zou er trouwens ooit over peinzen zijn eigen naam op te geven om de naam van zijn vrouw te gaan dragen. Dat doet hij niet. En als een man soms eens per ongeluk met de 'meisjesnaam' van zijn vrouw wordt aangesproken, vindt hij dat geloof ik niet zo plezierig. En degene die dat per ongeluk toch deed, voelt zich er ook niet zo prettig bij. Over mannen van vrouwen, die naam hebben gemaakt wordt vaak wat meewarig gedaan. Geheel ten onrechte overigens. Toen wij trouwden was het nog vanzelfsprekend, dat je als vrouw de naam van je man aannam. Dat heb ik toen dus ook gedaan. Ik nam de naam er bij. Maar wel met gemengde gevoelens. Liever gebruikte ik een dubbele naam, dan dat ik met een naam door het leven moest, die mij ook wel dierbaar was, maar die toch vooral op de huid van de ander was geschreven. Mijn eigen naam bleef me toch het liefst en het meest vertrouwd. En als ik schreef bleef ik hem gebruiken.

What 's in a name? Toch meer dan je op het eerste gezicht zou denken. Het is niet meer zo vanzelfsprekend, dat vrouwen als ze gaan trouwen of samenwonen haar eigen naam zomaar laten vallen. Die naam, waar je van kind af aan naar geluisterd hebt, is je lief. Als men verlangt, dat je er afstand van doet, dan kun je dat toch min of meer als een soort beroving beschouwen. En je iemand van haar naam berooft, bewerk je veel meer dan alleen een naamsverandering. In je naam zit iets van je eigen identiteit besloten. Als je die naam hoort roepen, kijk je onwillekeurig op. Of jij nu bedoeld was of niet, je voelt je toch aangesproken. Die naam maakt je eigenlijk veel meer dan je dacht tot de persoon, die je bent. Welke leerlingen stellen het op prijs in de klas met de kleur van hun kleding of met de lengte van hun haar te worden aangeduid, zoals sommige leraren wel eens doen? Zo word je op geen enkele manier in je waarde gelaten. Als mensen in een ziekenhuis tot een lichaamsdeel gedegradeerd worden, voelen ze zich vernederd en ontmenselijkt. Het is de totale ontkenning van iemands persoonlijkheid. Om maar niet te spreken van plaatsen, waar mensen alleen nog maar het nummer in hun arm zijn. Je huivert als je daar aan denkt. Maar als je iemands naam kent en noemt, dan heb je eigenlijk al een soort sleutel in handen, die je de toegang tot die persoon verschaft. Het hele leven door moeten mensen een harde strijd voeren om als persoon te worden behandeld en niet slechts als cliënt, als patiënt, als verlengstuk van de machine, als stemvee of als klant nummer zoveel. Van je naam kun je ook last hebben. Zowel onder de voornamen als onder de achternamen zijn er die nogal opvallen, die er altijd uit springen. Er zijn ook namen, die je juist door hun nietszeggendheid en algemeenheid een zekere bescherming en privacy bieden. Je zit in de wachtruimte van een ziekenhuis, samen met veertig andere mensen. De namen van degenen, die aan de beurt zijn, worden door een welluidende stem een voor een afgeroepen. Als je dan Jansen of de Vries heet, kun je zonder enig opzien te baren rustig je weg vervolgen. Maar heet je Van Agt of Kniesmeyer, dan lukt dat je niet. Iedereen kijkt op, wanneer jij opstaat.

Ik vertel iets over mijn eigen naam. Vroeger werd ik Grietje genoemd. Een beetje een ouderwetse naam, dat wel. Als jong meisje was ik daar niettemin reuze trots op, ofschoon die naam ook toen al volstrekt uit de mode was. Als mij toen gevraagd werd, of ik dat nu eigenlijk wel een draagbare naam vond, was ik bepaald beledigd. Ik had direct drie ijzersterke argumenten paraat om mijn naam te verdedigen. Dat was de naam, die mijn ouders mij bij mijn geboorte gegeven hadden en daar moest dus niemand aankomen. Bovendien heette ik naar mijn oma, van wie ik heel veel hield. En dan was het ook nog de naam, waarmee ik was gedoopt. Dus dat kon je toch niet zomaar gaan veranderen? Toch heeft die naam het op den duur niet gehouden. Toen ik opgroeide werd het al gauw afgekort tot Griet. Op de lagere school vond ik dat niet zo erg. Maar op de middelbare school veranderde dat. Ik begon het langzamerhand heel vervelend te vinden, dat ik die naam moest dragen. Daar wou ik eigenlijk zielsgraag vanaf. Maar ja, mijn oma... Toen ik haar opbiechtte, dat ik (haar en) mijn naam eigenlijk heel vreselijk vond, begon ze hardop te lachen. Daar moest ik toch beslist geen punt van maken. Zelf vond ze het ook helemaal geen mooie naam. Zij had er Grie van gemaakt en ik had de volle vrijheid om er ook maar iets moois van maken. Haar zegen had ik. Toch deed ik het niet. Waarom niet? Daar was ook wel weer een reden voor. Er zat een meisje in onze klas. Ze heette Nans. En zij had plotseling en zonder opgaaf van redenen besloten haar naam te veranderen in Elly. Dat had zo'n vervreemdend effect op ons als klasgenoten, dat we er niet zo goed raad mee wisten. We vergisten ons keer op keer. En het was net of we het tegen heel iemand anders hadden, als we Elly zeiden. Dat was het eigenlijk, wat me tegenhield om zelf mijn naam te wijzigen. Ik wilde het wel, maar ik was niet erg gerust op de reactie van mijn klasgenoten. Ik vreesde ervoor, dat ze mij maar een grillige kind zouden vinden. En ik wilde zeker niet ineens heel iemand anders zijn. Dus alles bleef zo als het was. Pas toen ik van school af was en ging verhuizen naar een andere woonplaats zag ik mijn kans schoon. Een nieuwe kring van mensen om me heen gaf me de mogelijkheid om eindelijk van die vervelende naam af te komen, zonder mijn identiteit op te hoeven geven. Het werd Margriet. Dicht bij de oorsprong van de Griekse naam, die parel betekent. Want een beetje in de buurt moest het toch wel blijven.

"What 's in a name?" zegt men, alsof het er niet toe doet. Maar dit gezegde is volgens mij niet te vertrouwen. Het wordt meestal als argument gebruikt door degene die toch iets door wil drijven. Rond de naamgeving kan gemakkelijk een soort machtsstrijd ontbranden. Wie de naam geeft kan daarin iets van zichzelf neer leggen en dat willen mensen nu eenmaal graag. Dat kun je bijvoorbeeld heel goed zien aan de manier, waarop de discussie gevoerd wordt om de naam van de nieuwe Europese munt. Alle deelnemers aan die discussie willen zichzelf, hun eigen traditie en achtergrond in die naam bevestigd zien. De naam ecu is niet goed genoeg. Vraag je waar de naam 'ecu' vandaan komt, dan blijkt het een afkorting te zijn van het Engelse 'European Currency Unit'. Maar de 'écu' is ook de naam van een middeleeuwse Franse munt. Voor Engelsen en Fransen is er dus wel een stukje herkenning. Van Duitse kant is echter het protest gekomen van de mannen van de macht. Bondskanselier Kohl, de voormalige minister van buitenlandse zaken Genscher en de minister van financiën Waigel hebben zich er fel tegen verzet. Waigel heeft er op aangestuurd, dat de munt 'Euromark' zou gaan heten. Toen dat niet haalbaar bleek veranderde hij van tactiek. Op een congres in Frankfort pleitte hij ervoor de munt 'frank' te noemen.

Dat lijkt heel genereus. Maar ik lees in mijn krant, dat de streek rond Neurenberg in Beieren, waar Waigel vandaan komt nu uitgerekend 'Franken' heet.

What 's in a name ??? Toch meer dan je denkt. Naam geven is in zekere zin een manier van macht uitoefenen. Welke factoren spelen nu eigenlijk een rol bij ouders, die een naam gaan kiezen voor hun kind? Waarom kies mensen nu net die éne bepaalde naam en geen andere? Dat ligt uiteraard voor alle ouderparen weer verschillend. Allerlei overwegingen en gevoeligheden spelen daarbij bewust of onbewust een rol. Er zijn namen, waar je een hekel aan hebt en die je nooit zult kiezen voor je kind, omdat je wellicht ooit eens in een ver verleden een vervelende ervaring hebt gehad met iemand, die zo heette. Het voorval ben je misschien al lang vergeten, maar die naam heeft voor jou nog altijd die wat negatieve bijklank behouden. Een naam is niet niets. Die gaat een leven lang mee. En het is heel belangrijk, dat je het daar als ouders over eens wordt. Met de keuze van de voornaam willen ouders dikwijls aan de jonggeborene nog iets meer meegeven dan alleen die bepaalde naam. Soms is dat een wens. Het kan ook een herinnering zijn, een bepaalde betrokkenheid of een zekere verwachting. Soms willen ouders in de naamgeving vooral hun verbondenheid uitdrukken met een persoonlijke vriend of een heel goede vriendin. Als iemand veel voor je betekent, is het helemaal niet zo vreemd, dat je op het idee komt je kind naar zo iemand te vernoemen. Het kan ook zijn, dat iemand uit het verleden of uit de actualiteit enorm tot je verbeelding spreekt. En dan is de naamgeving tegelijk een soort eerbewijs aan die persoon. Ouders laten zich ook nog al eens beïnvloeden door actuele gebeurtenissen. In een bepaalde maand worden er dan ineens talrijke kinderen geboren, die Nelson heten of Theresa. De naam Winny zal nu voorlopig wel weer even in de ijskast gaan. En in de week van een aansprekende interlandwedstrijd, waarin schitterend gescoord werd, merkt men op de stadhuizen, dat er weer heel wat kinderen worden aangegeven met de naam van een sterspeler. Maar als deze faalt, is dat ook weer afgelopen.

Kinderen krijgen soms in hun naam de dankbaarheid aan hun Schepper mee. Ouders noemen hun kind dan welbewust Dora, Theo, Deodaat. Dat is vaak het geval als kinderen pas na jaren van huwelijk of samenleven als een onverwacht geschenk geboren worden. Of wanneer het een heel moeilijk maar toch begaanbare weg is geweest, die tot de geboorte van dit kind heeft geleid. Dorothea of Theodoor is de Griekse benaming en Deodaat is Latijn voor dezelfde naam, die Godsgeschenk betekent. Ik ken ook een kind, dat Chananja is genoemd. Dat is eigenlijk hetzelfde: een Hebreeuwse naam voor: God is genadig geweest. Als kinderen bijbelse namen ontvangen of namen, die ontleend zijn aan heiligenlevens, aan de Koran of aan een ander heilig boek, dan ligt daar ongetwijfeld iets in besloten van de geloofsovertuiging of de levensbeschouwing van hun ouders, die hun die namen gaven. Mohammed heet niet voor niets Mohammed. En Abraham of Ibrahim zijn ook niet voor niets zo genoemd. Deze wens tot vernoemen kan zelfs de grens van het geslacht overschrijden. In de Rooms-Katholieke wereld is de drang om kinderen naar Maria te noemen zo sterk, dat er zelfs talloze mannen rondlopen met die naam. Een naam, die ze overigens meestal wel hebben, maar niet gebruiken. Er zijn namen die het geslacht van een mens verbergen: Anne, Kim, Cor, Co, Bep, Adrie, Wil, André... zijn zulke namen, waar een jongen of een meisje, een man of een vrouw mee bedoeld kan zijn. Het valt me op, dat de meeste mensen dan

toch altijd heel nieuwsgierig zijn naar iemands sexe. Ze willen gewoon heel graag weten of er achter zo'n naam nu een man of een vrouw schuil gaat. Dat is wezenlijke informatie, die onze kijk op een bepaald iemand toch veel meer bepaalt dan we willen toegeven. Namen kunnen ook aan de natuur ontleend zijn, aan bloemen (Roos, Aster), aan dieren (Beer, Wolf), aan de kosmos (Iris) of aan figuren uit de klassieke mythologie (Midas, Helena) of het Germaanse heldendom (Odin). Ik roep altijd gekscherend tegen onze kinderen, dat als wij ooit een auto zullen nemen, het een Mercedes zal zijn. Maar wat moet je denken van mensen, die het bestaan hun dochter de naam Mercedes mee te geven, zoals ik ergens las? Dan zou je haar net zo goed Mazda kunnen noemen of Audi. Het schijnt in de Scandinavische landen de gewoonte te zijn de naam pas zeven dagen na de geboorte te geven. Dit om alvast iets van het karakter van het betreffende kind te kunnen waarnemen en daar de naam eventueel bij aan te passen.

Vanouds bestaat natuurlijk ook de zinvolle gewoonte om de voortgaande lijn der geslachten in de naamgeving tot uitdrukking te brengen. Het kind heet dan naar een der grootouders, die op hun beurt ook weer naar hun grootouders genoemd zijn. Zo kan een naamstraditie eeuwenlang in stand gehouden worden, een kolfje naar de hand van de genealogen. Als een naam inderdaad al heel lang van geslacht op geslacht is overgedragen, is het wel een beslissing om die keten te doorbreken. En waarom zou je dan van zo'n lange traditie afwijken? Dat zul je dat niet zo gauw doen, zeker niet als het een leuke en aansprekende naam is. Maar wat doe je als ouders, wanneer het een naam betreft met een wat nare bijklank? Scheep je daar je kind mee op? Dat tegenwoordig veel minder kinderen naar hun grootouders (of ouders) worden vernoemd ligt ook aan de veranderingen in de samenleving. Een jaar of wat terug was het in sommige families bijna onbehoorlijk om je kind niet naar één van de oma's of opa's te vernoemen. Die zouden wel eens heel teleurgesteld kunnen reageren op een vrije naamkeuze. En dat kon je als rechtgeaarde zoon of dochter je ouders toch niet aandoen. Alles is nu echter veel meer dan vroeger toegesneden op de persoonlijke behoeften en voorkeuren van individuele mensen. Mensen zijn veel vrijer geworden, ook in de keuze van de namen voor hun kinderen. Wat ook wel eens meespeelt is, dat er nare voorbeelden bekend zijn van kinderen, die inderdaad vernoemd werden en die als naamgenoten door oma of opa werden voorgetrokken boven de andere kleinkinderen. Als je dat effect voorkomen wilt, kun je eigenlijk alleen nog maar vernoemen naar mensen, die reeds zijn overleden. Er ligt trouwens bij veel grootouders al niet meer zo'n sterk verwachtingspatroon. De levensverbanden zijn wat minder hecht geworden en inderdaad: ook de mode spreekt wel een woordje mee.

Elke naam roept een bepaalde associatie iets op, een plezierige of een wat minder prettige. Het maakt heus wel iets uit, hoe je heet. Beatrix klinkt anders dan Mien en bij de naam Francisca krijg je een heel ander beeld op je netvlies dan bijvoorbeeld bij Bets. Toen ik zelf nog op school zat had je hele klassen vol met Jan, Piet en Anneke. Maar onze kinderen zitten bij Vincent, Marco, Royce en Chantal in de klas. Kijk je naar de advertenties in de krant van vandaag, dan lees je in één bericht, dat Fay, Caresse, Stacey Rae en Shane geboren zijn. Er is dus duidelijk een sterke trendgevoeligheid in de naamgeving. Er zijn wel van die namenboekjes te koop, waarin je niet alleen de oorspronkelijk betekenis van een naam kunt opzoeken, maar waarin je ook een hitlijst vinden kunt van de op dat moment meest gekozen namen: de topvijftig. Soms zijn buitenlandse namen

ineens razend populair: Selma, Björn, Sven, Geoffry. Dan weer scoren de oerhollandse namen heel hoog: Machtelt, Gijsbrecht, Matthijs. Uiteraard zullen de meeste ouders er wel op letten, dat de voornaam die ze kiezen voor hun kind niet pestgevoelig is of toevallig prachtig rijmt op een of ander lelijk scheldwoord. Want de flauwe gewoonte om iemand met zijn of haar naam te pesten is van alle tijden. Ook hangt het er wel een beetje van af of de voornaam "klinkt" in combinatie met de achternaam. Onlangs hoorde ik van ouders, die bij het kiezen van een naam voor hun kind wel op een heel originele en eigentijdse wijze van het hedendaagse technische vernuft gebruik hadden gemaakt. Ze wilden graag zichzelf vernoemen en ze maakten bij het bepalen van hun keuze gebruik van de onvolprezen computer. De letters van de voornaam van de vader werden via de computer gemixed met de letters van de voornaam van de moeder, en dat geheel leverde na enige machinale werkzaamheid een scala aan mogelijkheden op. Een voorbeeld? Van Jakob en Maartje kun je bijvoorbeeld Koba maken, Bara, Bert, Maro, Koert, Tjark, Bram, Oek, Jaakje, Mark, Bart, Jet... Als ouders na lang wikken en wegen zowel een jongensnaam als een meisjesnaam gekozen hebben, is het de kunst die naam vooralsnog geheim te houden. Waarom weet ik niet, maar iedereen doet het. Als je in het bijzijn van een aanstaand ouderpaar per ongeluk een naam laat vallen en ze beginnen allebei wat onhandig te lachen, dan weet je wel hoe laat het is. Maar toch zullen ze niet gauw zeggen, dat je per ongeluk de naam, die zij in gedachten hadden, hebt geraden.

*Je naam klinkt
en je reageert
vanzelfsprekend
of blozend
als gestoken door een wesp
verrast, geschrokken
of betrap
hoe dan ook, je reageert
automatisch, onwillekeurig,
altijd
Je naam, dat ben je zelf
Je naam bevestigt je bestaan
in al je rollen
zakelijk je achternaam
voor een vriend je voornaam
je schuilnaam
om je te verbergen
je bijnaam
die je typeert
intiem je koosnaam
altijd jij*

6 NOG EEN PAAR WEKEN....

De laatste weken ga je nog veel sterker dan voorheen toelevend naar het uur U. Rond die tijd gaat je zwangerschapsverlof in, wanneer je tenminste al die tijd gewoon door hebt kunnen werken. Dank zij dat verlof kun je de dagelijkse besognes van je werk een poosje achter je laten, om je op andere dingen te richten. Nu komt er veel meer tijd en ruimte vrij om je intensief voor te bereiden op de komst van je kind en om samen naar de geboorte toe te leven. Je wilt alles heel bewust ervaren. Je voelt dagelijks de bewegingen van de kleine in je schoot. We praten er over, hoe het zijn zal als de kleine straks geboren is en werkelijk in de wieg ligt. Aan het idee, dat wij straks ouders zullen zijn, zijn we nu al een beetje gewend.

Maar wat voor ouders zullen we zijn? Eigenlijk zijn we daar zelf ook reuze benieuwd naar. Het beste voorbeeld dat je voor ogen hebt, is dat van je eigen ouders. Nu komen we allebei uit een heel ander nest, waar het uiteraard ook heel verschillend toe ging. Het goede van je eigen achtergrond willen we graag ook aan onze kinderen doorgeven. Maar er zijn ook heel wat dingen, die we beslist heel anders aan zullen pakken dan onze eigen ouders hebben gedaan. We zullen vooral wegwijzers mogen zijn voor ons kind. We willen liever stimulansen geven dan bevelen. We hopen, dat we rustpunt, wrijfpunt en schuilhoek voor onze kinderen zullen zijn. Je hoopt je kind een stuk vertrouwen mee te kunnen geven. Zelfvertrouwen, Godsvertrouwen, vertrouwen in de toekomst. Het kind waar we nu naar uitzien, zal er straks echt zijn. Het zal opgroeien in ons gezin. Achttien of twintig jaar lang zullen we de ontwikkeling van ons kind van heel dichtbij mogen volgen. Baby, peuter, kleuter, schoolkind, scholier, jong volwassene ... Alle stadia, tot aan de volwassenheid hopen we mee te maken en telkens zullen we voor nieuwe verrassingen komen te staan. We zullen ons kind zien opgroeien en daar hopen we van te genieten. Het zal zich allerlei vaardigheden en inzichten eigen maken. Het zal zich gaandeweg ontwikkelen en van alles leren.

Kind, wij zijn je ouders. Je zult het met ons moeten doen. Wij zijn degenen, die jou de eerste dingen zullen mogen aanleren: hoe je moet eten, kruipen, staan, lopen en spreken. Een hele kunst is dat, om vorm te kunnen geven aan je gedachten, aan de gevoelens, die in je leven. Jij zult een eigen wil ontwikkelen. Maar al snel zul je tot de ontdekking komen, dat jouw wil niet altijd doorgezet kan worden. Zo leer je rekening houden met andere mensen. We zullen proberen je levensvormen mee te geven, waar je wat aan hebt. Je zult gedragen zijn door onze gebeden. We zullen je omgangsvormen aanreiken, we zullen je manieren leren en verkeersregels, zodat je straks een basis hebt om je te kunnen redden in de maatschappij. We hopen, dat je niet zult dicht slaan, als er problemen zijn. Tenminste nooit voor lang. Maar dat je altijd open zult kunnen zijn voor de mensen om je heen. We beseffen heel goed, dat de ontwikkeling van ons kind niet alleen van ons als ouders afhangt en van de sfeer bij ons thuis. Er is ook een maatschappij om ons heen, sterke beïnvloeding door de cultuur, waarin wij zelf leven en waaraan ook onze kinderen deel zullen hebben. Waarin ze zullen ademen en leven. Alle mogelijk invloeden van buiten af zullen op hen inwerken. Positieve krachten, maar zeker ook negatieve. Als kinderen heel klein zijn, kun je de TV nog uitzetten, maar als ze groter worden gaat dat haast niet meer. Alles van onze wereld, de pracht, het leed, het geweld... Het

komt allemaal rechtstreeks over hen heen en daar tegen zijn ze niet te beschermen. Je hoopt maar, dat je kind weerbaar zal zijn, en dat je daar iets aan zult kunnen bijdragen. Je hoopt, dat alles wat je kinderen meemaken hen zal vormen tot zelfstandige vrije mensen. Je hoopt, dat ze hun eigen weg zullen gaan en toch wil je ook graag, dat ze voor zichzelf een levenshouding ontwikkelen, die in belangrijke mate overeenkomt met je eigen normen en waarden. Je gaat er over nadenken, welke waarden je nu voor jezelf eigenlijk belangrijk genoeg vindt om door te geven aan je kinderen. Wat is nu echt belangrijk in het leven en wat niet? Heel veel waarden zijn zo vast in onze cultuur verworteld, dat elk kind ze in de loop der tijd automatisch oppikt. Ieder kind weet, dat het handig is om (veel) geld te hebben en dat het best prettig is, als anderen naar je luisteren en doen wat jij zegt. Allemaal zijn we graag zo gezond mogelijk. Voor een goede naam en een goede baan hebben we heel wat over. Een gelukkig huwelijk of een fijne levenspartner wensen we iedereen toe. Een behoorlijk aantal diploma's en een titel mogen er ook wezen. En een sterke maatschappelijke positie is nooit weg. Zo raken onze kinderen al vroeg vertrouwd met de geldende normen en waarden. Ze leren hoe je dollars moet omrekenen in ponden. Ze horen de beursberichten en volgen het financiële nieuws. Ze lezen van spanningen op de arbeidsmarkt. Ze leren dat een mens loon naar werken krijgt. Salaris naar prestatie. En dat boontje om zijn loontje komt. Ze komen aan de weet wat goed is voor hart en bloedvaten. Ze groeien op met klinkende namen, met allerlei idolen op het gebied van sport en muziek. En ze weten al gauw wat er zoal in de wereld te koop is.

Wij hopen, dat ons kind ook nog andere waarden ontdekken zal. Waarden, die boven het hebben en verwerven van al deze materiële zaken uitgaan en er soms haaks op staan. Je hoopt, dat je daar als ouders zelf iets van zult kunnen laten zien: dat je een basisvertrouwen mag hebben in jezelf en in elkaar, omdat je weet, dat je door de Eeuwige aanvaard bent. Dat je daarom lief kunt hebben, dat liefhebben je eigenlijke bestemming is. Dat is eigenlijk het enige wat telt. Een mens heeft er ook recht op om fouten te mogen maken. Geen kind hoeft volmaakt te zijn. Ouders ook niet. Gelukkig niet. En daar mag je gerust voor uit komen. Conflicten zullen er zeker zijn. Je mag in de omgang met elkaar laten merken, dat het woord vergeving geen holle frase is, maar een echte realiteit. Want het is de enige manier om de wegversperringen op te ruimen, waardoor je weer tot elkaar kunt komen. Je zou je kind willen meegeven, dat het even waardevol is om een goede verliezer te zijn als een goede winnaar. Dat het belangrijker is om op te komen voor het recht van de zwakste dan voor het recht van de sterkste. Je zou... je zou zoveel...

Maar dan besef je weer, dat je niet zo veel moet willen willen. Dat je kind zich gewent, aanvaard en geborgen weet. Dat het weet, dat het er zijn mag, naar zijn of haar aard. Misschien is dat wel het enige, dat je moet willen willen. Als jullie van harte met een kerk verbonden zijn, dan begin je nu al uit te zien naar de dag, dat jullie kind daarin door de doop zal worden opgenomen. Je ziet jullie samen al staan bij het doopvont. Dankbare en gelukkige ouders, blij met het nieuwe leven, dat je in je armen draagt en dat nu ook in Gods handen mag worden gegeven. Je voelt je sterk verbonden met al die mensen, die daar in geloof samen zijn gekomen en die zich samen met jullie verheugen in jullie geluk. Je voelt ook, dat je die verbondenheid met God en mensen nodig hebt en daar wil je ook je kind in laten delen. En je hoopt, dat je kind later ook zelf een weg van geloof zal weten te vinden.

Maar 't kan ook heel goed zijn, dat je ergens nog wel tot een kerk behoort, maar dat jullie die kerk nou niet zo vaak van binnen hebben bekeken. Je staat er zeker niet negatief tegenover. De kerk vertegenwoordigt in jullie ogen ook zeker wel bepaalde waarden, waar jullie best achter kunnen staan, maar om er nou regelmatig heen te gaan.... Dat komt er gewoon niet van. Want er zijn altijd wel andere dingen, die gebeuren moeten. En die kerk blijft er immers wel. Maar je betrapt jezelf erop, dat je soms bij jezelf toch zit te denken: Wat doen we nu? Wel laten dopen of niet laten dopen? Misschien had je er in de vaart van het leven nog niet zo erg bij stilgestaan. Maar nu de geboorte van jullie kind dichterbij komt, ga je beseffen, dat de dingen niet zo vanzelfsprekend zijn als ze vaak lijken. Je gaat nadenken over het geheim van het leven en over de diepste oorsprongen ervan. *Een nieuw mensenkind zal geboren worden.* Dat is iets, dat boven jezelf uit gaat en je voelt ergens toch een behoefte aan een zegen van Boven voor jullie samen, voor jullie kind. Ga gerust naar je kerk en praat er over.

*Hoe komt
wanneer zo'n zes à zeven pond
de moederbuik verlaten
dat wonderlijk bewegen in zo'n wicht?
Wie geeft die ogen licht?
Die mond het eerste lachje?
Doe jij dat, Kees? Of God?
Wat dacht je?*

Toon Hermans

Je denkt er over na, dat niet alleen christenen, maar ook mensen met andere godsdienstige achtergronden zo hun eigen religieuze gebruiken kennen, rond de geboorte van hun kinderen. Mensen uit allerlei culturen blijken behoefte aan symbolen en rituelen te hebben om de geboorte van hun kinderen in verband te brengen met de bron van het leven. Joodse en Islamitische jongens worden besneden, als een teken van hun opname in de geloofsgemeenschap. Voor meisjes bestaat zoiets eigenlijk niet. Althans niet met diezelfde religieuze achtergrond. In joodse feministische kringen leeft een sterke behoefte aan symbolen en rituelen rond de geboorte van meisjes. Men is daar heel creatief bezig om nieuwe geboorteceremonies voor meisjes te ontwerpen. Dit streven is geworteld in het verlangen om de waarde van dochters te bevestigen en te vieren met een ritueel, dat parallel loopt aan de besnijdenis van jongens. De voetjes van het meisje zouden bijvoorbeeld ritueel gewassen kunnen worden als een oud symbool van welkom. Of er zou de baby iets gegeven kunnen worden, een heilige beker of een gebedssjaal of iets dergelijks. Het doet me even denken aan de oude Friese gewoonte om voor pasgeboren kinderen een geboortelepeltje te laten maken, waar hun namen in staan gegraveerd. Vaak is dat een geschenk van de grootouders. Kinderen krijgen bij hun geboorte ook wel een geborduurd kleed, een tegeltje of een plaquette met het daarop hun afkomst, naam geboortedatum en eventueel het teken van de dierenriem, waaronder ze zijn geboren.

Het is trouwens net alsof in deze tijd de verstandhouding met onze eigen ouders ook wat anders wordt, nu we zelf op het punt staan ouders te worden. Wat er nu precies verandert is moeilijk onder woorden te brengen. Je voelt het verschil wel aan, maar je kunt het niet zo goed omschrijven. Je bent niet langer louter het kind van je ouders, maar we worden nu ook zelf ouders van ons kind. Het derde geslacht is in aantocht en wij beiden zullen de schakel vormen, die het eerste en het derde geslacht met elkaar verbindt. We schuiven op in de lijn der geslachten en dat is een verschuiving, die op de een of andere manier ook al je andere relaties beïnvloedt. Je hebt het gevoel, dat we toch op de rand van een andere wereld staan. We krijgen zoveel nieuwe verantwoordelijkheden en dat geeft je - naast allerlei gevoelens van onzekerheid - ook een heel nieuw zelfbewustzijn. Je denkt er aan, dat je vader en je moeder zoveel jaar geleden jou hebben verwacht. En je vraagt je af, hoe zij dat toen ervaren hebben. Waren ze net zo opgetogen en verlangend? Kenden ze dezelfde twijfels, angsten en onzekerheden? Hebben zij zich ook afgevraagd of ze wel goede ouders voor hun kinderen zouden kunnen zijn?

Je vraagt het je moeder. Vrouwen praten toch wat gemakkelijker met elkaar over zulke dingen, lijkt het wel. En het lijkt wel of de band tussen moeder en dochter er sterker door wordt, zich als het ware vernieuwt. Er ontstaat een heel nieuwe vertrouwelijkheid, rond het geheim van het leven. Je ziet je eigen moeder ineens met heel andere ogen. Nu is ze grijs, met ogen vol levenservaring. Maar zij is eens ook een jonge vrouw geweest, die achter de kinderwagen liep te zingen. Zij heeft ook borstvoeding gegeven en ze heeft er weet van wat tepelkloven zijn. Zij heeft ook haar verwachtingen gehad en haar angsten gekend. Ook zij heeft zich afgevraagd, wat er uit dit kind van haar (dat ik ben) zou groeien. Zij heeft ook haar dilemma's gekend, al was het toen een andere tijd dan nu. Zij heeft indertijd ook al haar diploma's gehaald, en ze deed haar werk tien jaar lang met veel plezier en voldoening. Maar ook zij wist niet goed, hoe ze dat zou moeten combineren met haar gezin. Daar was in die tijd trouwens helemaal geen sprake van. Het verschil is, dat zij daarin geen keus had en jij wel. Voor haar was het ook best moeilijk geweest om afscheid van haar werk te nemen. Dat was iets waar jij eigenlijk nog nooit zo bij stil had gestaan. Vroeger stopte elke vrouw immers met werken buitenshuis als ze trouwde. Dat hoorde gewoon zo. Maar toen moet het toch voor sommige vrouwen ook al een soort rouwproces geweest zijn, waar je door heen moest. Toen deed het ook pijn, al mocht dat niet hardop gezegd worden. Want je moest toch blij zijn, dat je een man gevonden had, dat je een gezin ging stichten en dat je je bestemming had gevonden. Dat je niet was "overgebleven", in die tijd nog een waar schrikbeeld voor vrouwen. Dan besef je ineens met een schok, dat jij ooit ook eens zo op zult schuiven in de tijd. Dat jullie kind, dat jij nu verwacht, wellicht ook eens de schakel zal vormen tussen het eerste en het derde geslacht. Dan zul jij tot het eerste geslacht behoren. En dat bepaalt je onomstotelijk bij je eigen eindigheid.

Alle afspraken die jullie maken, komen in het teken van de voorlopigheid te staan. Allerlei dingen kunnen natuurlijk best gewoon afgesproken worden. Maar je zegt er voor alle zekerheid toch alvast maar bij, dat er een kans in zit, dat de afspraak niet kan worden nagekomen. Het bepaalt je wel bij de betrekkelijkheid van het leven en dat is op zichzelf best leerzaam. Vooral als je gewend bent het heel vanzelfsprekend te vinden, dat je altijd alles gewoon volgens plan kunt doen. Je moet weer rekening leren houden met het ongewisse. Er zijn dingen

die je nu eenmaal niet in de hand hebt. En je krijgt nu wel heel sterk het gevoel, dat je bent overgeleverd aan een proces dat niet te stuiten is, en waaraan je je gewoon moet overgeven. Je bent er nu enorm mee bezig de dingen die komen gaan op een rij te zetten. Niet dat je daar nu voortdurend aan denkt, maar wel op gezette tijden. Je gaat na of je nu werkelijk al het benodigde in huis hebt gehaald en je treft je voorzorgsmaatregelen voor het geval, dat het kindje zich te vroeg zou melden. Hoe voelt een jonge vader zich in deze weken van de naderende bevalling? Als man probeer je het zo te regelen, dat je wat vaker thuis bent dan gewoonlijk, want je wilt je vrouw zo goed mogelijk tot steun zijn. Op je werk worden er al grapjes gemaakt over je aanstaand vaderschap. Daar kun je de ene keer wat beter tegen dan de andere. In elk geval heb je nu een goed excuus om niet zo vaak te hoeven overwerken. In gedachten zie je jezelf de gang naar het gemeentehuis al maken - Afdeling Bevolking - om je zoon of je dochter aan te geven. Dat zal dan je eerste officiële daad zijn, waardoor jullie kind voor de wet bestaat en daarmee toetreedt tot de papierwinkel van onze maatschappij. Over zestien jaar zul je weer samen met je kind naar de Afdeling Bevolking gaan, want dan hebben scholieren een uittreksel uit het bevolkingsregister nodig om op school te kunnen worden ingeschreven. Over zestien jaar. Waar denk je aan? Het kind is nog niet eens geboren. En het zal eerst nog de peuterzaal, de kleuterklas en de basisschool moeten doorlopen en vervolgens nog een paar jaar middelbare school, voor je daar pas aan toe bent. Een licht gevoel van onrust maakt zich af en toe van je meester en dat kun je maar nauwelijks verbergen. Angst is wat veel gezegd, maar een zekere spanning draag je toch wel in je om. Het zal allemaal wel goed gaan, maar je weet maar nooit....

Het is wel wat verwarrend, dat je zelf zo nauw bij in het hele gebeuren betrokken bent, maar dat je eigenlijk maar zo weinig kunt doen. Ergens heel actief mee bezig zijn is vaak een goede manier om dingen voor jezelf onder controle te krijgen. Maar in dit geval werkt dat niet. Ook voor jou zit er nu eenmaal niets anders op, dan gewoon te wachten op de dingen, die komen gaan. Je kunt de lasten van de zwangerschap geen moment van haar overnemen, al kun je haar natuurlijk wel van alles uit handen nemen. Die neiging heb je dan ook heel sterk. Alles wat maar een beetje gewicht heeft draag je voor haar. Als er iets valt, schiet je met een sneltreinvaart naar beneden om het voor haar op te rapen, zodat ze niet hoeft te bukken. Je vindt het maar niets, dat ze in haar omstandigheden nog steeds op de fiets stapt. Je zou eigenlijk het liefst zien, dat ze zich maar niet meer in het drukke verkeer waagde. Je waakt voor haar rust en je spoort haar aan om op tijd naar bed te gaan. Nu moet je oppassen, dat je niet overbezorgd wordt, en een soort beschermend gedrag gaat vertonen. Want dat is iets waar ze helemáál niet tegen kan. Ze voelt zelf heus wel, waar haar eigen grenzen liggen. Je leeft als man op jouw manier ontzettend met haar mee en je vraagt (tot vervelens toe), hoe ze zich nu voelt. Het kan zo zelfs ver gaan, dat je zelf ook slecht gaat slapen en je moe gaat voelen.

Er zijn heel wat aanstaande vaders, die zó met hun vrouw meeleven, dat ze haar zwangerschapsverschijnselen als het ware zelf aan den lijve ervaren. Ze worden ook moe, krijgen last van krampen en soms van hevige stemmingswisselingen. Men zegt, dat dit verschijnsel - met een duur woord "couvade" genaamd - niet ongewoon is en dat het zich zelfs bij ruim twintig procent van de jonge vaders voordoet.

Je vrouw leeft nu met heel wat beperkingen en lichamelijke ongemakken. En jullie moeten er nu rekening mee houden, dat de baby zich plotseling kan aandienen, waardoor jullie plannen ieder ogenblik doorkruist kunnen worden. Je moet de datum van je examen of van een belangrijke bespreking vervroegen, want als het kind te vroeg komt, loopt het daarmee spaak. Komt het kindje over tijd, dan moeten opa en oma hun vakantie onderbreken en vroeger dan ze dachten terugkomen. Voor het eerst begin je te beseffen dat kinderen hun ouders op de ongelegenste momenten voor allerlei verrassingen kunnen zetten. En dat je daar maar heel weinig tegen kunt doen...

Er moeten nu ook verschillende beslissingen genomen worden. Jullie moeten langzamerhand weten of je kiest voor een vierentwintig-uurs-opname in het ziekenhuis of dat je liever thuis blijft als het zover is. Het laatste is natuurlijk een stuk gezelliger, maar het moet wel kunnen. Als het ziekenhuis goed bereikbaar is van de plaats waar je woont, loop je eigenlijk maar weinig risico. Ik zou iedereen willen aanraden thuis in je eigen vertrouwde omgeving te bevallen. Tenzij er natuurlijk een bijzondere reden voor is, om er van af te zien. Er gaat niets boven je eigen slaapkamer, met de telefoon naast je bed, en alles wat je nodig hebt onder handbereik. Het is heel prettig als het kan gebeuren met je eigen vertrouwde mensen om je heen: je eigen vroedvrouw of de huisarts, die je al die tijd heeft begeleid. Als je het fijn zou vinden niet alleen je man, maar bijvoorbeeld ook je moeder of je zus erbij te hebben, dan kan dat meestal wel. Het is wel voorgekomen, dat het hele gezin bij de geboorte van de baby aanwezig was. Zoiets geeft een hele sterke band met elkaar en waarom zou het bij een normale bevalling eigenlijk niet kunnen? Ook lichamelijk gebeurt er heel wat met je, dat je met spanning en verwondering vervult. Het kindje zelf is nu heel actief en het laat goed merken, dat het er is. Het doet ook mee aan de voorbereidingen voor de bevalling. Het zal nu langzamerhand wel gaan indalen: het moet de geschikte positie innemen om geboren te kunnen worden. Als het hoofdje eenmaal voor het geboortekanaal ligt weet je, dat de bevalling waarschijnlijk op de normale wijze zal kunnen verlopen. Soms is het al vrij snel duidelijk, dat het toch een keizersnee zal moeten worden.

Dat betekent in elk geval een ziekenhuisopname. En dan moet je weer beslissen of je een algehele verdoving wilt of niet. Een plaatselijke verdoving waarbij slechts het geboortegebied verdoofd wordt, geeft je de gelegenheid de geboorte zelf ook met je volle bewustzijn te ervaren. En dat is iets wat de meeste moeders niet graag missen willen. Heel wat vrouwen bevallen tegenwoordig niet meer liggend op hun rug, maar zittend op een baarkruk. Een heel natuurlijke houding om een kind te baren, die in zuidelijke landen heel gewoon is. De hulpverleners zitten op kleine lage witte krukjes om je heen. Er staat een spiegel opgesteld om het gebeuren goed te kunnen volgen. Zo kun je zelf je eigen kind geboren zien worden. Deze wijze van bevallen mag dan voor de hulpverleners wel wat ingewikkelder zijn, maar het is goed te doen. En voor de moeder zelf is het een prima manier.

Hoe dichterbij de dag van de bevalling nadert, des te meer komt er een soort onrust over je, die het midden houdt tussen vrolijk verlangen, spanning en overgave. Aan de ene kant ben je vreselijk benieuwd hoe het allemaal in zijn werk zal gaan en verlang je ongeduldig naar het moment, dat je de kleine in je armen zult koesteren. Aan de andere kant zie je er ook tegen op. Want een kind baren, dat is waarachtig geen kleinigheid. Dat is een zwaar karwei, waar heel

wat kracht en moed en energie voor nodig is. Een kind krijgen is "ongetraind de Matterhorn bestijgen", zo heeft iemand eens gezegd. En het is waar.

Ondertussen is het ook wel zo, dat je er hard aan toe bent om verlost te worden van je vrachtje. Na al die maanden, waarin de lieve last steeds zwaarder is gaan wegen, ben je nu het verzadigingspunt wel genaderd. Zo is het wel genoeg geweest en je verlangt naar jullie beider verlossing. Nu wil je eigenlijk ook niets liever meer dan je maar overgeven aan hetgeen te gebeuren staat. Maar als jij er aan toe bent, wil dat nog niet zeggen, dat het ook meteen gebeurt. 't Kan zijn, dat je door de weeën overvallen wordt en dat het kind er al is voordat je 't goed en wel beseft. Maar het is niet uitzonderlijk, dat je nog heel wat dagen en nachten af moet tellen tot het grote ogenblik daar is.

Dat is dan de tijd, die men wel de "laatste loodjes" noemt. In de tijd van die "laatste loodjes" is je lichaam (en ben je daardoor ook zelf) wel heel erg op het aanstaande gebeuren gericht. En mocht je er soms eens even niet aan denken, dan zorgt de kleine er zelf wel voor, dat zijn aanwezigheid niet onopgemerkt blijft. Die laatste dagen hebben trouwens ook wel iets charmants. Je bent zo schaamteloos zwanger, zo breed uitgedijd. Je bewegingen zijn loom en schonkig. Je weet niet goed meer hoe je liggen moet of staan. Je hebt haast geen kleren meer die je nog passen. En alles wat je doet staat volop in het teken van de verwachting. Je blijkt zelfs de befaamde "nestdrang" in je bloed te hebben. Zo noemt men dat toch, als je ineens een onbedwingbare lust hebt om kasten te gaan opruimen, de vloer te vegen en het aanrecht te gaan poetsen? Wat het is, weet je niet, hoe het komt weet je niet, maar je móet het doen. Er is een innerlijke onrust over je gekomen, die je er toe aandrijft om van alles te gaan reinigen en opruimen.

*De dagen dat mijn bloed nog vloeide,
zijn ver, en een onwerkelijkheid;
de dagen dat gij in mij groeide
vervuld; die dragen eeuwigheid
De appels in de boomgaard blozen
nog zijn mijn dagen niet vervuld;
o aarde, zwaar als geur van rozen
en tot de randen toe gevuld,
leer mij geduld.*

Ed Hoornik

7 GEBOORTE

*Geen graankorrel keert terug
naar de oorspronkelijke aar.
Maar gaat een eigen weg
en komt tot eigen bloei en vrucht.*

*Het water stroomt nooit terug
naar de oorspronkelijke bron
Maar vindt een eigen bedding
en vloeit naar een bestemming*

Geboorte staat aan het begin van ieder leven. Elke geboorte is het begin van die moeilijkste les, die ouders zullen moeten leren: het loslaten van je kinderen, om ze hun eigen weg te laten gaan. Van nature ben je geneigd tot koesteren, beschermen, vasthouden. Wat je leren moet is: aanmoedigen, uit handen geven, loslaten, je kind de ruimte geven. En dat mag je doen in het vertrouwen, dat het op die manier het best de eigenschappen kan ontwikkelen om zich een weg door het leven te banen. Geboorte mag je vieren als de vreugde om dat nieuwe leven. Het is de vreugde om ieder nieuwgeboren kind, dat in zichzelf een waarborg is voor het voortbestaan van het menselijk geslacht. En het is de diepe vreugde speciaal om dit kind, dat jullie leven komt verrijken. De bevalling zelf is een heel bijzondere gebeurtenis. In zekere zin is het natuurlijk een heel gewoon en natuurlijk proces, maar het is wel een ervaring, die je niet snel zult vergeten. Heel intensief is het en emotioneel. Wat je op dat moment ervaart is zo ingrijpend, zo spannend, zo opwindend nieuw ook, dat er ongekende gevoelens worden losgewoeld, waar je ongeremd uiting aan geeft. Elke bevalling is weer anders en wordt door elke vrouw weer anders ervaren. Het begin der weeën is een herkenbare sensatie. Herkenbaar, want de pijn lijkt op de krampen van je normale periode en is dus eigenlijk heel vertrouwd. Hij is alleen vele malen sterker dan je gewend bent. Als de kramp gewoonlijk een kracht van drie heeft op de schaal van Richter, dan haal je nu wel negen of tien. En een sensatie is het ook, want nu weet je dat het kind zich opmaakt om ter wereld te komen. Alleen: wees gewaarschuwd. Niet altijd zetten de weeën zich ook onmiddellijk door. Het kan zijn, dat ze toch weer afzakken, en dat het nog uren of dagen duurt voor het echt gaat beginnen. Dat is dan wel een teleurstelling, maar het is niet anders.

Maar als het dan echt zover is, dan moet je maken, dat je in het ziekenhuis komt of er voor zorgen dat de hulptroepen gewaarschuwd zijn. Het kan heel hard gaan. Elke wee is een aardverschuiving en je weet steeds niet hoeveel er na deze nog zullen volgen. Elke wee is ook een sterke kracht, die jou en de baby steeds dichterbij de finale brengt. Normaal bestuur je zelf je lichaam. Je staat op of je gaat juist zitten: alles werkt overeenkomstig de prikkels, die jouw hersens uitzenden. Je hand beweegt, wanneer jij dat wilt. Je voeten gaan, waar jouw wil hen zendt. Maar de krachten, die tijdens de bevalling in je lichaam in gang worden gezet zijn geheel en al onbeheersbaar. Ze onttrekken zich volkomen aan je controle. Alles gebeurt instinctief, of je wilt of niet. Je kunt je er niet tegen verzetten. Je moet je er gewoon aan overgeven. Het geboorteprocess

gaat zijn eigen ongekeerde gang. Het is een maalstroom waarin je je alleen nog maar mee kunt laten drijven. En toch ben je in dit alles niet passief. Je bent er helemaal bij, maar dan ook helemaal bij. Je let zelfs nog op kleinigheden. Iedere vezel van jouw bestaan is in dit gebeuren betrokken. Want wat in het verborgene tot leven is gewekt, zoekt onstuimig een doortocht naar een zelfstandig bestaan. Alles werkt mee om die doortocht te verschaffen. Waar meestal je geest je lichaam regeert, neemt nu je lijf zelfstandig het initiatief. Dat is wel een heel vreemde gewaarwording. Dat hele lijf van je, je spieren, je hart, je bloedsomloop.. alles werkt keihard mee in dat wonderlijk samenspel van krachten om het kind voort te stuwen naar de geboorte. En jouw geest en vlees, je hele wil en wezen sluit zich aan, en voegt zich naar dat wat gaande is. Het is een dierlijk-menselijk oergebeuren. Eerst gooi je alles eruit, dat in de weg zou kunnen zitten. an volgt de volledige concentratie op het uitdrijvingsproces. Daarbij stoot je tot je eigen verbazing onverhoeds allerlei merkwaardige geluiden uit. Je hoort jezelf kreunen en steunen, je ogen puilen uit hun kassen, heel je lijf maakt onwillekeurige bewegingen. Al zou je willen, je kunt er niets tegen doen. Het kan je ook niet veel schelen. Je kunt nu de ademhalingstechnieken goed gebruiken, die je leerde op zwangerschapsgym. Daar heb je alle baat bij. Het geeft je het idee, dat je enigszins kunt bijdragen aan de voortgang van de bevalling door jezelf op deze wijze te ontspannen. Je werkt met volle kracht en aandacht toe naar de verlossing. Er zijn zoveel pijnprikkels en oerkrachten die als vanzelfsprekend hun ruimtescheppend werk doen, dat jij je daar alleen nog maar aan kunt overgeven. Van het inknippen voel je nauwelijks iets, daarvoor gebeurt er veel te veel. Als de arts niet had gezegd, dat er nu even ingegrepen moest worden om te voorkomen dat je lelijk inscheurde, zou je het misschien pas na de bevalling gemerkt hebben. En wel op het moment, dat er gehecht moest worden. Een kind krijgen. Het is inderdaad een zwaar karwei, dat jij helemaal alleen moet zien te klaren. Maar tegelijk is het enorm belangrijk, dat de mensen om je heen je steunen, stimuleren, met je meelevens. Een hand op je voorhoofd, dat doet goed en dat heb je nodig. Een vuist om in te knijpen als de pijnen sterk zijn. Een knipoog, een bemoedigend woord, en ook een grapje kan er best eens tussen door. Dat zijn de dingen, die je kracht geven en nieuwe energie. Hoe spannend het ook allemaal is, er is een grote verbondenheid, ja een sterke saamhorigheid in de kraamkamer. Er wordt eensgezind gewerkt om dit allemaal samen tot een goed einde te brengen. Op een bepaalde manier is zelfs gezellig. En het is in alle opzichten adembenemend om het middelpunt te zijn van dit indrukwekkende gebeuren.

Ook voor de jonge vader is het een enorm indrukwekkende ervaring. Ook hij is er van top tot teen bij betrokken. Hij kan van het begin af aan alles precies waarnemen. Hij is medespeler en toeschouwer tegelijk. Hij ziet zijn vrouw, hij ziet haar inspanning en haar pijn. Hij ziet hoe hard ze moet werken, en wat ze allemaal moet verduren om het kindje eindelijk doortocht te verschaffen. Het enige wat hij kan doen is rusteloos toezien, erbij zijn, haar hand vasthouden, over haar voorhoofd strijken, haar wang strelen. Als de weeën hun hoogtepunt bereiken zou hij haar zo zielsgraag willen ontlasten, hij zou een deel van haar pijn en haar moeiten op zich willen nemen. Een groot gevoel van hulpeloosheid kan hem op zo'n moment overvallen, vooral als de bevalling zwaar is en wat moeizaam verloopt. Er zijn nogal wat mannen, die de spanning op een zeker moment niet zo goed meer aan kunnen. Je zou de eerste vader niet zijn, die tijdens de bevalling flauw valt en je zou ook zeker de enige niet zijn. Het valt ook niet mee om jezelf bij zo'n emotioneel gebeuren als de geboorte van je eigen

kind nog een beetje in de hand te houden. Daar sta je dan als man bij het kraambed van je vrouw. En wat kun je doen? Je voelt je gewoon machteloos en daar weet je ook niet zo goed raad mee. Je wilt iets doen, maar je weet niet wat. En toch is jouw aanwezigheid zo ongelooflijk belangrijk voor haar, die je lief hebt. Je ziet hoe de opening telkens wat wijder wordt. Het gaat langzaam, maar het gaat door. Je ziet... waarachtig: je ziet het kopje komen, een bosje haar. Nog even en dan wordt jouw eigen kind geboren. Op de golfkracht van een laatste felle wee zie je het kind met kracht naar buiten schieten, de wijde wereld in...Het is er! Het is geboren! Jullie eigen kind. Wat een fantastisch moment. Behendige handen hebben het kindje opgevangen en doen routinematig wat er nu gebeuren moet. Je hebt scherp toegekeken, om maar niets van dit unieke gebeuren te missen. In een oogopslag heb je al gezien, dat het een prachtig gaaf en sterk lijfje is, nog helemaal glibberig van het geboortevet. Als je het zou vragen, zou je zeker zelf de navelstreng mogen losknippen, die moeder en kind al die maanden met elkaar verbonden heeft. Daar klinkt het allereerst geluid van jullie kind. Mooier geluid bestaat niet dan de allereerste schreeuw van dit mensenkind. Jullie eigen kind. De longetjes komen op gang. Nu ademt het zelf op eigen kracht. Het is geboren! En het is een dochter! Of het is een zoon! Je kunt er niets aan doen. Nu de spanning gebroken is komen de waterlanders. Tranen van pure vreugde en geluk. Hoe zal het kindje heten? Door je zoute tranen heen noem je de naam. Je weet niet zo gauw of je eerst naar de baby moet kijken of naar je vrouw, die er nu zo zalig uitgeput-ontspannen bij ligt, midden in het water en het bloed. Maar je hoeft niet te kiezen, want daar krijgt ze de beloning al voor al haar zwoegen. Het kindje wordt voorzichtig neergeleid op haar schoot. Daar ligt het, innig, lijfje op lijf. Ontroerd pak je de camera en je schiet het allereerste plaatje van dit lieve duo. Er zullen er nog vele volgen.

Dan gebeurt er ineens van alles. Iedereen loopt plotseling heen en weer. Het is een drukte van belang in de kraamkamer. Wassen, wegen, felicitaties. Het kindje wordt op kundige wijze helemaal nagekeken en daarna wordt het warm omwikkeld. Je zou bijna vergeten, dat er nu nog het een en ander volgen moet. Het karwei is immers nog niet helemaal geklaard. De nageboorte, het hechten, het gebeurt allemaal in een heel ontspannen, feestelijke sfeer. En als tenslotte alles keurig is afgewerkt, gereinigd en opgeruimd, komen tot je verrassing de traditionele beschuiten met muisjes. "Nu even alleen zijn", denk je. "Nu even samen zijn, met ons drietjes." Het is alsof ze je gedachten kunnen lezen, want precies op dat moment verlaat iedereen het vertrek en zijn we voor het eerst als gezin onder elkaar. Een lach en een traan. Een zoen en een zegen. Dankbaarheid en verwondering vullen de kraamkamer. Wat voelen we ons nu blij en trots, dankbaar en ook wel een beetje bedremmeld. Dit lieve kind, waar we zo lang op hebben gewacht maakt ons nu tot vader en moeder. Het is aan onze goede zorgen toevertrouwd. We zijn vervuld van verwondering en van diepe dankbaarheid om zo iets moois: een mensenkind. Nooit eerder hadden we zo aandachtig gekeken naar de volmaaktheid van zo'n klein nageltje, de gaafheid van zo'n kleine oorschelp, de ronding van zo'n lief voetje.

*Niemand ontkomt er aan- alleen het kind
is nog hetzelfde als voor duizend jaren:
Nieuw en verwonderd ligt het rond te staren
Alsof de wereld pas vandaag begint.*

Muus Jacobse

8 HET GEBOORTEKAARTJE

In de manier waarop je de geboorte van je kind bekend maakt kun je heel veel van jezelf laten zien. Je kunt er heel je hart en al je creativiteit in leggen, die je in je hebt.

Je kunt het op een heel persoonlijke manier doen. Maar je kunt er ook bewust voor kiezen het tamelijk kort en zakelijk te houden, met alleen de hoogstnoodzakelijke informatie er op. Sommige ouders geven er de voorkeur aan heel sober, zonder toevoegingen, zonder gevoelsmatige uitingen louter het feit van de geboorte van hun dochter of zoon te vermelden.

*Geboren die-en-die,
op die-en-die-dag
in dat-en-dat-jaar
Zoon of dochter van die-en-die
wonende daar en daar.*

Er is niets op aan te merken om het zo op de klassieke wijze te doen. Het is helemaal correct. En dat strakke heeft ook wel een zekere bekoring. Maar wat mij betreft mag er in de aankondiging van een geboorte toch wel iets doorklinken van de vreugde en de dankbaarheid om het nieuwe leven. Waarom zouden we er zo huiverig zijn onze gevoelens ook in woorden uit te drukken? Je bent toch dankbaar en blij? Achter zulke zakelijke geboortekaartjes gaan trouwens wel vaak heel blij en opgetogen ouders schuil, die maar wat blij zijn met de voorspoedige geboorte van hun kind. Dat mogen ze dan toch ook gerust laten merken? Heel mooi van kleur en vorm, heel doordacht en heel creatief zijn ze vaak: de geboortekaartjes van nu. Mensen besteden er behoorlijk veel aandacht aan om samen het geboortekaartje voor hun kind uit te zoeken of zelfs om het zelf te ontwerpen. De resultaten zijn vaak schitterend. Ouders zoeken dikwijls prachtige vormen en woorden uit om hun vreugde uit te drukken. Vaak is de tekst fraai uitgevoerd in mooi drukwerk en als vorm kiezen ouders vaak voor enkele dichtregels. Dat kan een bestaand gedichtje zijn, zoals dit van Toon Hermans:

*Dat ik hier ben heb ik niet zelf bedacht
er was een kracht die mij ter wereld bracht
diezelfde lieve kracht van twee die minden
probeer ik nu diep in mezelf te vinden*

Of dit van Hans Bouma:

*Zo begin je.
Zo ontroerend,
zo veelbelovend.
Teken van hoop.
Glimlach van de Schepper.
Reden tot vreugde
onherroepelijk mens*

Maar je ziet ook steeds vaker, dat ouders er voor kiezen om zelf met een paar woorden een eenvoudig gedichtje te maken, waarin ze hun gevoelens tot uitdrukking willen brengen. Dat hoeft niet speciaal poëtische waarde te hebben, maar het is natuurlijk wel heel persoonlijk. Soms zijn zulke teksten heel vrolijk. Ze kunnen ook heel nuchter zijn, of aan de ludieke kant. Ik heb in mijn leven honderden geboortekaartjes ontvangen en ik heb ze ook allemaal bewaard. Het zou best interessant kunnen zijn als iemand eens een studie zou maken van de ontwikkeling van het geboortekaartje. Ik herinner me, dat ik ooit eens een geboortekaartje ontving, waarop de geboorteweek waren afgebeeld als een soort zware mokerslagen, waarmee de boreling "op volle kracht vooruit" de doortocht moest zien te forceren. In een wolkje, zoals je die wel aantreft in stripverhalen stond een soort kreet:

*Acht... Zeven... Zes... Vijf...
Vier... Drie... Twee... Een...
Ziezo!! Gelukt !! Daar ben ik dan !!*

De baby wordt op geboortekaartjes trouwens wel vaker op ludieke wijze sprekend ingevoerd:

*Hallo, mag ik even storen?
Ik ben zojuist geboren
ik wil even laten weten
dat ik zal heten*

Ouders, die hun tweede dochter hadden gekregen en die het heel eenvoudig en vrolijk wilden houden, kozen voor de volgende vier regels.

*Hoera, ik heb een zusje
ze vinden dat we lijken
ik gaf haar al een kusje
kom je ook een keertje kijken?*

Ik geef nog wat andere voorbeelden van teksten, die een persoonlijk tintje aan een geboortekaartje kunnen geven. Neem nu deze twee eenvoudige regels, die goed te gebruiken zijn door ouders, die de geboorte van hun tweede of volgende kind bekend willen maken:

*Opnieuw werd liefde leven
ons is dit kind gegeven*

Heel aansprekend. Met een paar woorden heb je eigenlijk al heel veel gezegd. Hier zou je heel goed de naam van je eigen kind kunnen invullen. En dan heb je toch een heel aardige variant op de aloude woorden: Met blijdschap geven wij kennis.....Het wonder, de verwondering...de tijd van het wachten en verwachten... de dankbaarheid om het nieuw geboren leven...de vreugde en de feestelijkheid... het leren kennen en herkennen van elkaar...de hand van de Schepper...in de kring komen... er bij horen ...het zijn allemaal geliefde thema's die vaak in teksten op geboortekaartjes terug te vinden zijn. Nog wat voorbeelden:

*Negen maanden ben je al bij ons geweest
Nu ben je geboren, vandaag is het feest
Jij maakte jezelf aan je ouders bekend
hebt ons als je vader en moeder herkend
Voor zoiets wonderlijks, mooi en klein
mogen wij de Schepper dankbaar zijn*

*Groot is het wonder
en jij bent zo klein
wij zijn blij en dankbaar
dat jij ons kind zal zijn*

*Nog bijna niets zo klein
en helemaal onwetend
maar toch zo groots en fijn
wat jij voor ons betekent*

*Ik vond het best heel fijn
om zolang bij mijn mama te zijn
maar nu ik ook mijn papa ken
ben ik blij, dat ik geboren ben*

Ik ken een moeder, die heel erg blij was met haar eerste kindje. Ze had het niet gemakkelijk. Ze zou het in haar eentje moeten opvoeden, omdat het contact met de vader al ver voor de geboorte was verbroken. Zij schreef op het geboortebericht:

*Je bent de vervulling
van een groot verlangen
in blijdschap gedragen
in liefde ontvangen*

Soms geven ouders via het kaartje ook iets van hun geloof, van hun eigen levensovertuiging, iets van hun diepere gedachten en verwachtingen weer:

*Iedere geboorte
een gebeurtenis
een veelbetekenend gebaar
van de Schepper
wiens geloof in mensen
onverwoestbaar is*

*Wat voor weg
je ook zult gaan
met welk verdriet*

*en zorgen
maar ook geluk
En hoop voor morgen
met Gods hulp
kun je dat aan*

Ook door middel van een lied laten ouders zien, wat zij in het leven belangrijk vinden, zoals bijvoorbeeld dit vers van Joke Smit, dat ik wel eens op een geboortekaartje aangetroffen heb:

*Er is een land waar mensen willen wonen
waar jong-zijn niet betekent,
dat je steeds wordt genegeerd
waar zwakken met respect benaderd worden
en vreemdelingen niet meer gekleineerd.
waarin geweld door niemand meer geduld wordt
waar állen kunnen troosten
als een mens ten onder gaat
Dat is het land, waar mensen willen wonen,
het land waar de saamhorigheid bestaat*

Joke Smit

Behalve aan de tekst wordt ook aan de uitvoering van het kaartje veel zorg besteed. Het is de moeite waard om een mooie letter uit zoeken, die helemaal past bij de sfeer van de gekozen woorden.

Je zou ook een foto van de pasgeborene op het kaartje kunnen laten afdrukken. Of een plaatje van het hele gezin. Met de hedendaagse snelle print-technieken zijn er zoveel schitterende mogelijkheden. De kaartjes kunnen nu gedrukt en verzonden worden. De verzendlijst had je natuurlijk al lang klaar liggen. Nu moet je alleen nog maar even nagaan of je echt niemand vergeten bent. Heb je een hele grote vriendenkring of hebben jullie een van beiden heeft een beroep, waardoor je veel bezoek verwachten kunt? Dan doe je er goed aan de rust van moeder en kind de eerste dagen wat te beschermen. Je kunt de rusttijden er dan even op het geboortekaartje bij vermelden. En de mensen die daar wat op aan te merken hebben, omdat ze vinden dat ze op ieder willekeurig moment van de dag moeten kunnen komen, zijn kniesoren.

9 DE KRAAMTIJD

Na de geboorte breekt de kraamtijd aan, een heerlijk-woelige tijd, waarin alles nog heel vreemd en nieuw is, en waarin je eigenlijk niet of nauwelijks gelegenheid hebt om tot jezelf te komen, en om te wennen aan elkaar en aan de nieuwe situatie. En dan is er natuurlijk de telefoon. Het is de tijd van bellen, bellen en gebeld worden. Er zijn zoveel lieve mensen, die nu werkelijk geen seconde langer in onwetendheid mogen blijven. De grootouders zijn wel de allereersten, die het grote nieuws nu moeten horen. Wonen ze elders in het land, dan is de telefoon het snelste communicatiemiddel. Drukken of draaien en je hebt contact. Want voor zoiets fax je natuurlijk niet. Dan bel je. Wat is zo'n telefoon dan warm en heel koud tegelijk. Je weet gewoonweg niet wat overheerst: de verbondenheid of de afstand.... Het is fantastisch, dat de kersverse vader dat apparaat kan gebruiken om alle grootouders het goede nieuws te melden: Het is een dochter, of: het is een zoon. Je zou elkaar dan wel door de telefoon willen omhelzen, maar dat gaat nu eenmaal niet. En als jij zelf na het zware werk van de bevalling nog energie genoeg zou hebben om de telefoon naast je bed te zetten en zelf met je eigen ouders te bellen... Dat is natuurlijk helemaal het einde.

Je bent vast en zeker van plan een geboorteboek voor je kind te maken, waarin je alle felicitaties, alle kaarten en alle foto's opplakt uit de eerste tijd. Er zijn ook wel van die voorgedrukte boeken te koop. Daar kun je de eerste ervaringen met je kind in opschrijven en ook alle gegevens, die je wilt onthouden, noteren. De lengte en het geboortegewicht, de eerste hielprik, de eerste gang naar het consultatiebureau, de stambomen van beide kanten, het eerste vaste voedsel, de injecties enz... En je schiet wat filmpjes af in die dagen. Het ene na het andere rolletje vliegt er door. Het kan niet op. Als dat zo door gaat wordt je nog eens zeer bedreven in de kunst van het fotograferen. Kind in bad. Kind in de wieg. Kind in de wagen. Kind aan het flesje of de borst. Er heerst een soort drang in je, die er voor zorgt, dat het kind met mamma op de foto komt en met pappa, met opa en met oma. Samen met elkaar en dan ook nog eens een keer met al die lieve mensen afzonderlijk. Elke nieuw ontwikkeling wordt stevast vastgelegd op de gevoelige plaat. Ja, zelfs ieder speelpakje, elk ander truitje of jasje, en ook het speelgoed... Alles moet vereeuwigd worden. Je ziet je kind dagelijks veranderen en dat gaat zo snel, dat je er behoefte aan hebt het allemaal vast te leggen. Misschien had je wel besloten een video-camera aan te schaffen, juist om het eerste begin te filmen als herinnering voor later. Over een jaar of wat zul je samen met je kind die film of dat boek kunnen bekijken. Het zal blij zijn, als het ziet hoe welkom het was.

Het is in huis een drukte van belang. Een gezellige drukte, maar toch ook wel vermoeiend. Er staat ook zoveel op het programma. De kraamverzorgster is over de vloer. Fijn, gezellig, ze doet veel, maar je zult toch blij zijn, als jullie weer onder elkaar zijn. Het kind moet aangegeven worden bij de burgerlijke stand. De borstvoeding moet op gang komen. De baarmoeder moet krimpen. Het bezoek moet koffie hebben. Of thee. En beschuit met muisjes. Iedereen wil de baby even zien en vasthouden. Heel jullie levensritme is in de war geraakt en dat zal ook wel even zo blijven. Je slaapt hazeslaapjes op de vreemdste tijden en op normale tijden kun je niet slapen, want je bent veel te opgewonden en de baby huilt. Maar je hebt deze troost: een week of zes na de bevalling hebben de

meeste gezinnen het nieuwe ritme wel weer te pakken en wordt alles langzamerhand weer gewoon. Er is veel aanloop in die eerste tijd. Veel vrienden en familieleden komen op bezoek om de nieuwe wereldburger te bewonderen. Het hele huis geurt naar de bloemen, vazen vol zijn er gebracht. Soms zit de kamer vol met tien mensen tegelijk, allemaal even benieuwd om het wonder te aanschouwen. De slabbetjes, de knuffels en de babysokjes stromen in grote getale toe. De brievenbus kleppert iedere morgen om alle gelukwensen door te laten, die vaak met zoveel liefde zijn geschreven of gecalligrafeerd. Er komen brieven van mensen, waarvan je al in eeuwen niets meer gehoord had. Oude burens uit je vorige woonplaats, vrienden en vriendinnen van je vroegere school. Leraren ook. Mensen met wie je ooit eens een vakantiereis gemaakt had. Oude tantes, die jou nog als baby in de box hebben zien staan. Het is enig, wat ze allemaal schrijven. Origineel en vaak heel ontroerend. Maar het allerbelangrijkst is toch het moment, dat je moeder en je vader komen. Daar lig je echt verlangend naar uit te kijken. Wonen ze vlakbij, dan zijn ze er natuurlijk in een wip. Maar als ze een eind uit de buurt wonen, dan kan het nog wel even duren voor ze er kunnen zijn. Je kunt er haast niet op wachten, zo graag zou je ze de deur van de kraamkamer zien binnen komen stappen. Je verlangt er naar hun lieve gezichten te zien, als ze hun kleinkind, dat jij hun toch maar geschonken hebt, komen bewonderen. Ouders en kinderen voelen zich op zulke momenten heel sterk met elkaar verbonden. Wellicht zijn er ook nog (over)grootouders in leven. Nu de mensen zoveel ouder worden is dat geen uitzondering meer. Vier geslachten samen op een foto. Geweldig toch?

En dan komen ze even onverwacht als een valwind over het meer ineens opzetten: die kwade buien. Je wist wel, dat sommige vrouwen daar in de kraamtijd last van konden hebben, maar dat het jou ook zou kunnen treffen, nee daar had je werkelijk nooit bij stil gestaan. Je man weet niet hoe hij het heeft en wat hij hier nu mee aan moet. En jij weet zelf eigenlijk ook niet goed wat je overkomt! Je zou blij en dankbaar moeten zijn en dat ben je ook. Alles is prima verlopen, je bent de trotse moeder van een wolk van een kind. En toch ben je zo! Je weet zelf niet wat er met je aan de hand is, maar je bent ineens zo kwaad, zo ontzettend kwaad. Nu voel je pas, hoe zwaar je lichaam al die maanden is geweest. En hoe het al maar zwaarder en zwaarder was geworden. En hoe vervelend die eindeloze jeuk was, waar je alsmaar talkpoeder op smeren moest. Nu voel je pas, dat je al die tijd eigenlijk best moe bent geweest. Maar je douwde door, want je was toch zo flink? Nu voel je pas, dat je benen en je enkels niet meer zo dik en opgezet zijn. Je hoeft ineens niet meer zoutarm te eten. Alle kwaaltjes, die samenhangen met je zwangerschap zijn in één klap helemaal, maar dan ook helemaal, uit je lichaam verdwenen. En terwijl je je al die tijd zo goed hebt gehouden en zelf ook eigenlijk vond, dat het best op te brengen was, wordt je nu met terugwerkende kracht ontzettend boos. Nu voel je pas goed hoe zwaar het eigenlijk allemaal geweest is. Je vindt, dat je omgeving daar wel eens wat meer rekening mee had mogen houden. Die arme lieve man van je krijgt de volle laag. Wist hij eigenlijk wel, wat jij allemaal had moeten opbrengen? Had hij toen je zwanger was niet wat liever kunnen zijn, en wat meer van je kunnen overnemen? Begreep hij eigenlijk wel, dat het geen peuleschil geweest was, al die maanden zwangerschap? Kortom, je bent balsturig, obstinaat, en niet te genieten.

Wees gerust. Het is heel gewoon. Uit je evenwicht zijn, boze buien krijgen, zwemmen in de tranen, het hoort er allemaal bij. Niet alleen is je

hormonenhuishouding in deze tijd nogal in de war, maar bovendien heb je lijfelijk inderdaad zo'n zware prestatie verricht, dat een terugslag onvermijdelijk is. En dat is volkomen normaal. En het gaat meestal gauw genoeg weer over. Ondertussen slaapt en drinkt het kindje goed en het groeit zienderogen. Jammer genoeg slaapt het wel op de verkeerde tijden en daardoor moet je telkens in het holst van de nacht je bed uit. Je ziet het kind inderdaad met de dag veranderen. Het is na een week al uit het eerste luiertuitje gegroeid. Dan ga je voor het eerst met je kind naar buiten. Je loopt achter de wandelwagen en het is lente. Je ziet de takken van de bomen wuiven, de friscgroene blaadjes, de grijswitte wolkenflarden hoog in de lucht. Jouw eigen ogen worden op hetzelfde moment de kijkers van je kind. Je kijkt naar de wereld om je heen met van die grote verbaasde ogen, alsof jijzelf dit alles nog nooit eerder hebt gezien. Sterker nog: je hébt het nooit gezien. Niet zo, niet zoals nu, door de ogen van je kind. Je laat alles wat je ziet op je inwerken. Je hoort met de oren van een dove. Je voelt als voor het eerst de koele wind langs je voorhoofd strijken. Je ruikt de zoete geuren van de bloesemtakken, die op springen staan. Je hoort het gekwetter van de vogels in de bomen en je neuriet een toonladder heen en terug. Je voeten raken de aarde en ze maken contact met de grond van het bestaan. Je ademt met volle teugen het leven in. Je hebt volkomen deel aan het eigenlijke leven, ja, jij bent het lieve leven zelf.

10 ONBEGONNEN LEVEN

Een paar goede vrienden moeten meemaken, dat het werkelijk helemaal mis gaat. Het zijn geen mensen, die zich snel zorgen maken, maar dit komt wel hard aan. Het raakt je heel diep, als ze hun verhaal vertellen. Bij een routinematig onderzoek bleek het een beetje moeilijk om het hartje van het kindje op te sporen. "Geen nood mevrouw, misschien heeft de baby een schuilhoekje gevonden, waardoor we hem nu niet te pakken krijgen", zegt de dokter. "Komt u morgenvroeg maar weer even terug." Het is toch een raar gevoel om zo in het ongewisse naar huis te moeten gaan. Morgen terugkomen, maar als nu eens...

Ze besloten de volgende dag maar samen te gaan, voor alle zekerheid. Hun vrees bleek helaas bewaarheid. De volgende dag is het hartje nog steeds niet te vinden. De dokter is niet zo erg diplomatiek. Hij brengt de boodschap duidelijk en zonder omwegen: "Ik moet constateren, dat het kindje dood is". Op hetzelfde moment vliegt er een geweldige steen door de ruit, die alle verwachtingen in een klap aan diggelen slaat. Iedereen weet dat zulke dingen gebeuren, maar niemand rekent er echt op, dat het je zelf overkomt. Vooral niet, omdat alles steeds zo goed leek te gaan en er geen enkele aanleiding was om je ergens ongerust over te maken. "Ik moet constateren, dat het kindje dood is". Ze hoopt nog een moment, dat het niet waar is, dat ze het niet goed heeft gehoord. Maar de woorden van de arts zijn niet voor misverstand vatbaar. Het klinkt wel heel hard zo, maar had het anders gekund? Misschien is het wel de enige manier om de harde waarheid tot je door te laten dringen. Met enkele goedgekozen bewoordingen is een boodschap als deze heus niet te verzachten. Hoe je het ook formuleert: dit is toch het onverwachte, maar definitieve einde van deze zwangerschap.

Die waarheid moeten ze nu onder ogen zien. De tranen breken los. Wat goed dat je dan samen bent om elkaar op te vangen in 't verdriet. Reeds de dag erna moet het laatste worden gedaan. Dat is ook goed. Het moet niet lang meer duren. Nog een dag en een nacht draagt ze het liefste in zich om. Als hij zijn ouders opbelt, heeft hij grote moeite om het hun te zeggen. Het klinkt ook zo vreselijk cru. En de teleurstelling is zo groot, niet alleen bij hemzelf, maar ook aan die andere kant van de lijn. Het is een akelige gedachte, dat zij nu in plaats van het leven de dood in zich draagt. Maar dat is niet zo. Zo voelt ze het tenminste niet. Het is niet eng, wel droevig. Ze wil niets liever dan het in de knop gebroken leven alsnog koesteren en troosten. Ze wil het nog beschermen tegen de gevaren. Ze wil het nog steeds met alle warmte omringen, die ze in zich heeft. Ontroerd nemen ze samen afscheid van wat hun kind had kunnen zijn, staande bij het pasbektele wiegje. Hun handen nog eenmaal samen gevouwen over haar schoot, als om 't een laatste zegen mee te geven voor een verre reis. Zou het een meisje of een jongetje zijn geweest ?

Eenmaal in het ziekenhuis gaat alles als in een boze droom. Dan kunnen ze gaan. Nu is het leeg, zo ontzettend leeg van binnen. Hij pakt haar hand. Ook hij heeft er geen woorden voor en zwijgt. Nee, het heeft geen zin om nog een blik te werpen. Laat nu maar gaan. Er was een afscheid en zo is het goed. Wat blijft is de herinnering aan dit ene onvervangbare prille leventje, dat het levenslicht niet heeft gezien. "Mamma, ik dacht dat jij een kindje in je buik had? " "Ja, kind,

dat heeft mamma ook gedacht, maar het is niet zo." "Komt er dan nog wel een keertje een kindje?" "Ik weet het niet schat, maar ik hoop het wel". "Mamma, waarom huil je nou?" Daar staan we, wat onwennig bij elkaar in de witte plechtigheid van de kapel. De zon schijnt flauwtjes door het vensterglas. We moeten even wachten. Slechts een ogenblik, zo werd het ons gezegd. Maar het duurt een eeuwigheid. De zwarte man met het begrijpende gelaat is nog niet gekomen. De anderen zijn niet meegegaan. "Beter van niet" zo hadden de ouders alle vrienden en familieleden laten weten. "Laat ons nu maar met ons zelf alleen om deze laatste gang samen te gaan." Maar in gedachten zijn de liefsten toch nabij en leven mee in wat nu eenmaal onverbiddelijk gebeuren moet. De verbondenheid met hen, die thuis gebleven zijn is sterk. En toch is dit een weg, die deze ouders samen, maar ook ieder voor zich alleen moeten gaan. Een beker, die je leeg moet drinken tot op de bodem. Een beker boordevol bitter leed. Tranen banen zich een weg naar buiten.

Gedrieën kijken we door de hoge ramen naar het groen van het park. Een overvliegende vogel wiekt traag in de wind. Daar staat de vader, smal, in wijdhangend corduroy jack met blauwe spijkerbroek en een paar sandalen. De moeder naast hem is gewoon in haar alledaagse jurk, nogal oranje, maar wat doet dat er ook toe? En ik zelf ben in mijn stemmig grijs en wit. In mijn éne hand het tuiltje met de bloeiende hortensia's, geplukt van de struik in onze voortuin. "Zullen we ze thuis op tafel zetten of toch maar meenemen?" "Laat maar hier." "Zet maar neer." "Nee, neem toch maar mee." We staan stil te kijken naar wat een kathedraal moet voorstellen. Mooi van vorm wel, maar net iets te vierkant en met een dof soort grondverf besmeerd. Dat zoiets je op zo'n moment nog opvalt!

Achter ons ruist de stilte van de zaal. Alles is ruim van opzet, maar alleen zo leeg. De zitplaatsen staan in lange rijen, welhaast een meter uit elkaar geschoven. De lampen treuren wit. Hier kun je dus je dode gedenken. Ergens uit luidsprekers zal gewijde muziek komen stromen, liefst Bach. En iemand zal ernstig achter de kathedraal gaan staan om dingen te zeggen, die bedoeld zijn om de treurende te troosten. Maar nu niet. In Godsnaam, nee nu niet. Laat de stilte nog even mogen blijven. Laten de gedachten hun eigen weg mogen vervolgen. Zo is het goed. Alles is heel wit, heel licht en heel hoog.

Enkele dichtregels van Ida G.M. Gerhardt spelen telkens door mijn hoofd, nu wij dit moeilijkste moeten gaan doen, dat wij zo zielsgraag hadden nagelaten: "Het kind waarom wij vurig vroegen, had éne dag zijn aardse staat." In het gedicht gaat het verder over het dragen van het dode kind door de sneeuw, maar ook midden in de zomer is spreekt het aan:

*Het kind waarom wij vurig vroegen,
had éne dag zijn aardse staat.
Het sneeuwde al, toen wij het droegen
waar nu het kruis gekorven staat.
Ik heb de akkers mogen ploegen.
De aarde draagt het winterzaad.*

Daar komt hij dan eindelijk aan, de zwarte man met het begrijpende gezicht. Hij is wat onbeholpen in zijn optreden. Bescheiden is hij, jong en haast wat schuw. Maar ik lees in zijn oogopslag heel veel eerbied voor het leed van mensen. Dit

uitdragen is niet alleen zijn broodwinning. Het is zijn roeping en dat straalt hij uit. Mijn God, wat is het kistje klein. Het afhappende grijze kleedje met de franjes wordt er voorzichtig af genomen. Blank is het hout, dat als een laatste ark dit kind omringt. "Wilt u het zelf dragen, meneer?" Ja, dat wil hij. Innerlijk voelt hij, dat hij dit zo moet doen. Om het gewicht van dat lieve lichaampje nog eenmaal zelf te voelen. Om de werkelijkheid van dit droeve moment met heel z'n wezen tot in z'n botten en z'n spieren te ervaren.... Daarom wil hij het met eigen handen wegdragen naar die laatste plek. "Al was het maar om er zeker van te zijn, dat 't er echt in ligt, want wat je tegenwoordig al niet hoort ..." zo voegt hij er cynisch aan toe. Ik schrik ervan. De weg erheen wordt zwijgend afgelegd. Vier mensen zijn we en het dode kind. Ieder verzonken in onze eigen gedachten gaan we voort. De moeder eerst, de vader aan haar zij. Hij torst het kistje met zijn handen en zijn hart. De zwarte man met het begrijpende gezicht, hij volgt hen beiden en daarna kom ik. Samen verbeelden wij de aarde en de hemel. Hij zorgt voor 't aardse, voor het nuchtere verloop. En daarin brengt hij vastigheid en troost. En ik mag spreken van de hoop.

Hij en ik, wij volgen met schroom bevangen deze ouders: een klein kwartet, dat een onbegonnen leven in handen gaat leggen van de Eeuwige. Dan slaan we het berkenlaantje in, en we komen langs een plek, waar ooit in de lente hyacinten bloeiden. Nu zijn ze dor en hangen slap ter neer. Ik voel de symboliek en die doet pijn. We lopen door, het kan niet ver meer zijn. Het versgedolven grafje wacht onder de late middagzon. De vader moet zich bukken en kromt zich om het kistje diep te laten zakken in de kuil. Hij vlijt het neer in 't omgewoelde zand. De moeder legt de witte roos op 't blanke hout. Ik de hortensia's. Het is een heel intens moment. We houden de stilte seconden lang gaande, maar weer lijkt het een eeuwigheid. Dan omhelzen wij elkaar en tranen vloeien.

"Doe onze tranen in uw kruik, O God." Gedrieën lopen wij het lange pad weer af, terug langs de hyacinten en de berkenrij. Hij neemt mijn hand en ik de hare in de mijne. Zo gaan we samen voort, stilzwijgend, met een hart vol vragen, totdat we bij de auto aangekomen zijn. De zwarte man met het begrijpende gezicht bleef achter bij het grafje, om af te maken wat nu nog gebeuren moest. Hij moet met aarde dekken wat langzaam tot stof vergaat. Straks wordt op deze plek een kruisje opgericht.

*Hoe sterven aarzelt in een kind
is zichtbaar in een hyacint*

Anton Ent

Bronvermelding

- Bertus Aafjes
Hans Bouma
- Anton Ent
- Elisabeth Eybers
Ida G.M. Gerhardt
Kees Helsloot
Toon Hermans
- Ed Hoornik
Muus Jacobse
- Freek van Leeuwen
Willem de Mérode
Adriaan Morriën
Huub Oosterhuis
Murk A.J. Popma
Sonja Prins
Joke Smit
- Karel Wash
- Het Koningsgraf**, Bussum 1979⁵
in: Otto Dicke, **Een mensenleven een geschenk**,
Kampen 1983
- in: W. Ramaker, **En allen die het hoorden
verbaasden zich**, Kampen z.j.
Versamelde Gedigte, Amsterdam 1965.
De hovenier, Assen 1961², p 63
Gekkenwerk, Amsterdam 1988.
Fluiten naar de overkant, Amsterdam/Brussel 1979 in:
D. Brokerhof, B.E. de Kort, H.M. Vollenhoven, *Levende
Godsdienst*, Leiden 1988
De dubbelganger, Den Haag 1962.
in: W. Ramaker. **En allen die het hoorden verbaas-
den zich**, Kampen z.j.
Rood en wit, Amsterdam 1955.
De lichtstreep, Amsterdam 1929.
Verzamelde gedichten, Amsterdam 1961.
Uittocht en andere gedichten, Haarlem 1965³.
Onder en boven de wet, Amsterdam 1986
Nieuwe proeve in strategie, Amsterdam 1957.
Er is een land waar vrouwen willen wonen,
Amsterdam 1984.
Ongepubliceerd.